

*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul*

CUPRINS

Porunca iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C	Dialog spre înviere - Pr. Costică Moroianu	5	C
A	Vorbește tot timpul cu Dumnezeu. Fă-ți psalmul tău!		R
L	<i>- dialog cu Arhim. Roman Braga</i>	8	E
E	Virgil Gheorghiu – între „ora 25” și „ora veșnică”	30	D
A	Unde a fost Biserica? - Arhim. Arsenie Papacioc	33	I
	Persecuții ale fidelității creștine		N
	<i>Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. Drăgulin</i>	36	Â
A	Singurul meu ucenic! - P. S. Daniil Stoenescu	46	D
D	<i>(cuvânt la înmormântarea maicii Zamfira (Măn. Prislop)</i>		E
E	La Tirul cu Porumbei - Prof. Maria Gabor	56	J
V	Despre situația Postului Sfinților Apostoli		D
I	<i>Pr. Dan Bădulescu.....</i>	60	R
A	Despre cinstea cuvenită episcopilor și despre sminteli		A
T	<i>- Interviu cu Ieromonahul Savatie Baștovoi ...</i>	75	G
	Pelerinaj la locurile sfinte	81	O
V	Codul lui Da Vinci - Dan Brown	94	S
I	Abonamente. Difuzare. Publicitate		T
A	Cartea ortodoxă prin poștă		E
	<i>Pace ție, cititorule!</i>		A

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unii pe alții (In. 13, 34)*

Scrisoare de dragoste

Jeromonah Prineu

Mănăstirea Runcu

Dragul meu,,

Astăzi dimineața când te-ai trezit din somn, eram lângă patul tău, în lumina luminatului răsărit de soare care a inundat odaia ta. Am sperat în acel moment că Îmi vei spune cum se cuvine „Bună dimineața”, dar n-ai făcut-o. M-am gândit că poate era prea devreme și că de aceea nu M-ai putut observa.

Am încercat să-ți atrag atenția când grăbit ai deschis ușa și ai plecat. Ți-am sărutat fața cu boarea dimineții, am revărsat asupra ta mireasma dulce și parfumată a florilor, ți-am murmurat o melodie de dragoste, prin gingașul ciripit al păsărilor. Ai trecut pe lângă Mine grăbind pasul, fără să Mă bagi în seamă.

Mai târziu peste zi, te-am privit duios, mergând preocupat și discutând aprins cu cei cu care te întâlneai. Ah, cât aș fi dorit să schimbi și cu Mine câteva cuvinte. Dar ai trecut pe lângă Mine fără să-Mi dai nici o atenție.

După-amiază, fiindcă era cald, ți-am trimis o ploaie înviorătoare și ți-am strălucit în fiecare picătură de ploaie. Am strigat din ceruri, cu glas de tunet, doar, doar Mă vei auzi cumva. Zadarnic. Apoi ți-am pictat un curcubeu fermecător în mijlocul norilor Mei și Mi-am zis: „Cu siguranță Mă va vedea”, dar n-ai făcut-o, nu M-ai văzut.

Seara, la sfârșitul zilei ți-am trimis un minunat apus de soare, gândind că Mă vei privi. Te-am căutat atât de mult cu privirea miilor de stele strălucitoare, nădăjduind că Mă

vei vedea și că îți vei întoarce privirea spre Mine, dar am rămas întristat de nepăsarea ta și de data aceasta.

În sfârșit, noaptea, la culcarea ta, am revărsat peste tine lumina lunii, ca să-ți amintesc că Eu nu te pot uita. Am nădăjduit că măcar acum să-Mi vorbești, acum, înainte de a adormi, dar ai tăcut și acum și nu Mi-ai spus nici un cuvânt.

M-a durut mult purtarea ta, totuși am continuat să stau la căpătâiul tău trist, nădăjduind că a doua zi dimineață Îmi vei observa prezența și Îmi vei da atenție.

Astfel am continuat să Mă descopăr prin tot felul de căi și de procedee, sperând în sfârșit, că Mă vei dori și te vei hotărî să fii cu Mine, să fii păstorul tău. Eu pot să-ți port de grijă ca nimeni altul, să te păzesc și să te călăuzesc în siguranță. Dragostea Mea pentru tine este mai adâncă decât marea și mai înaltă decât cerurile. Te iubesc cu o iubire veșnică, de aceea îți păstrez bunătatea Mea. Vreau să Mi te dăruiești și am atâtea să-ți spun și să-ți împărtășesc. Nu Mă poți respinge.

Vino-ți în fire și întoarce-te la Mine, ca să te pot binecuvânta și să-ți asigur o viață nouă, trăită în pace și liniște deplină

Pentru binele tău, te rog să-Mi răspunzi cât mai curând, cu o inimă larg deschisă.

Al tău prieten bun care te iubește, Iisus Hristos

Dialog spre înviere

Preot Costică Moroianu

24 ianuarie 2005, Constanta

Străbunii noștri, lumini bizantine alungite peste veacuri pe zidurile bisericilor, în preajma sfintelor altare, vin din veșnicie și se întorc în ea, rămânând în icoanele gândurilor, privindu-ne din ele.

Înconjurat de icoanele gândurilor, îl văd lângă altarul ceresc al Cuvântului, în lumina Acestuia, pe venerabilul țăran român, stând de vorbă cu Dumnezeu, în rugă sinceră și smerită. La tainica cină a gândurilor, el îi aduce lui Dumnezeu frumusețea lui sufletească, dreapta credință ancestrală, puritatea duhului său, lacrimile durerii tănuite de privirile altora, știute numai de cer și de bulgării brazdei pământului. Înalt și drept, cu fruntea lui atinge bolta cerească, aceasta încununându-l ca pe un împărat al universului, cu aurul fazelor stelare. Îngenuncheat în smerire în fața lui Dumnezeu, cuprinde în adâncul sufletului lumina Cuvântului ce îl înalță și îi dă har.

Așa l-am cunoscut, așa l-am văzut și îl văd, lângă icoanele gândurilor, pe bunul creștin Neagu Croitoru din satul Runcu, județul Constanța, în decursul anilor duhovniciei rânduite firii mele de Dumnezeu.

În sufletul lui Îl primea pe Dumnezeu, pe fruntea lui odihnea cerul. El îi vorbea lui Dumnezeu prin rugăciunile pe care le spunea sub bolta de har a sfintei biserici și acasă și Dumnezeu îi vorbea lui la cina cea de taină a gândurilor...comuniune harică a smeririi.

Asemenea stejarului din Mamvri, sufletul lui fremăta de bucurie când mâinile trudite de plugar, împreunate în rugă, îl aduceau în preajmă pe Dumnezeu și Îl primeau la tainica cină a gândurilor, ospătându-L cu iubirea faptelor bune, a viețuirii sufletești creștine.

Viscoalele anilor au șubrezit trupul său, dar duhul lui s-a întărit în rugăciuni, în vorbirea cu Dumnezeu. S-a învrednicit să stea de vorbă cu Dumnezeu, să întrebe și să i se răspundă...dialogul iubirii teocentrice. Să fii în apropiere de Dumnezeu, să-I simți iubirea în adâncul sufletului, să-I auzi glasul, puțini oameni se învrednicesc

Relatarea lui în acest sens este simplă, sinceră și smerită.

Era într-o seară de joi spre vineri. Trupul nonagenarului plugar se afla în suferință grea, distructivă, rapidă, ce nu-i dădea șanse de supraviețuire, dar sufletul lui era calm, senin, luminat de credința și nădejdea în Dumnezeu, în vorbire cu El.

- Am auzit o voce, părinte, n-am văzut pe nimeni, dar am auzit o voce care spunea: „Scoală-te, ia-ți haina și urmează-Mă!”

Relatarea țaranului nins de ani și împovărat de suferință, blândă și sinceră, îmi stăruie în suflet prin simplitatea ei arhaică, prin puritatea lacrimilor ei.

- M-am spăriet, părinte. Doamne, ce vorbă este asta? Lasă-mă să-mi fac rânduiala creștinească, să mă spovăduiesc.

„M-am spăriet, părinte”... Dreptii se tem că nu sunt destul de dreți, bunii se tem că nu sunt destul de buni, că nu sunt destul de pregătiți pentru marea întâlnire cu Dumnezeu: „*Atunci dreptii Îi vor răspunde zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit? sau însetat și Ți-am dat să bei? sau când Te-am văzut străin și Te-am primit, sau gol și Te-am îmbrăcat? sau când Te-am văzut bolnav sau în temniță și am venit la Tine? » Și răspunzând Împăratul, le va zice că: «Adevărat vă spun, întrucât ați făcut unuia dintre acești foarte mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut »*” (Mt. 25, 37-40).

Săteanul în suferință a cerut să mai fie lăsat să-și împlinească rânduiala creștinească. „*Cere și ți se va da*” (Lc. 11,9). „*Fie ție după cum ai crezut*” (Mt. 8, 13). Sunt îndemnurile și răspunsurile lui Dumnezeu adresate fiecăruia din noi.

A cerut lui Dumnezeu să mai fie lăsat și a primit îngăduința și binecuvântarea lui Dumnezeu de a mai trăi în viața pământească, în lume.

- „Bine, te mai las”, mi-a răspuns o voce, părinte, fără să văd pe nimeni - mi-a spus în șoaptă bătrânul.

Cerul în dialog cu pământul însuflețit, omul în dialog cu iubirea și mila lui Dumnezeu.

După ce enoriașul în suferință s-a mărturisit și împărtășit, primindu-L pe Hristos în cămările de taină ale sufletului său, după o săptămână, tot într-o zi de joi spre vineri, după cum mi-a relatat bunul creștin, s-a auzit aceeași voce:

- Ai văzut? Trebuia să vii încă de acum o săptămână la Mine, dar te mai las...

- Da, Doamne? a întrebat blândul și smeritul creștin.

- Da! a venit răspunsul ceresc

- Îți mulțumesc, Doamne!

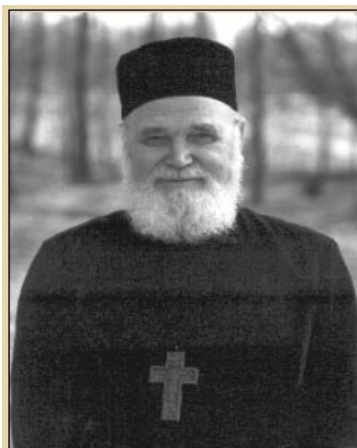
Mulțumire, euharistie, cină de taină a gândurilor, comuniune harică, dialog spre înviere și înălțare din suferință și din moarte...

Au trecut trei ani de la această relatare... Bucuria treimică a zilelor pascale „a umplut de lumină și cerul și pământul și cele de dedesubt” (v. Cântarea a 3-a, stihira a 2-a - Slujba Învierii - editura I.B.M. al B.O.R., 1998, pag. 27. București). În lumina acestei bucurii pascale îl văd și acum pe enoriașul Neagu Croitoru cântând și mărturisind trei zile la rând la strană în biserica satului și pe ulițele acestuia : Hristos a înviat!

Așa a plecat din viața pământească, a treia zi de Paște, după slujirea sfintei liturghii, în preajma sfintelor icoane de acasă și din gândurile sale, trecând de ele în lumina învierii lui Hristos, în iubirea Cuvântului Vieții, cântând și mărturisind Hristos a înviat. Rămâne să-i răspundem în nopțile pascale și până la Înălțare și în toate zilele vieții noastre: Adevărat a Înviat!

Vorbește tot timpul cu Dumnezeu Fă-ți psalmul tău!

(dialog cu părintele arhim.
Roman Braga,
realizat de Diac. Dragoș
Capotă)

**Trepte duhovnicești în...
laboratorul diavolului**

*Prea Cuvioase, pentru
început vă rugăm să ne spuneți
câteva cuvinte despre sfinția voastră
și despre motivul pentru care a-ți
plecat din țară...*

Părintele Roman Braga: Am fost expulzat din țară în 1968. Eu am fost călugăr, călugăr făcut mai târziu. Am început activitatea după ce am terminat școlile, ca profesor la Liceul "Titu Maiorescu" din București, care era și seminar pedagogic. Când a venit regimul comunist ne-a impus să introducem o anumită interpretare marxistă, chiar și a poeziei, a literaturii...

Și ce ați predat la acest liceu?

Am predat Literatură română. În 1948, când a venit primul guvern comunist și l-a alungat pe rege, toți profesorii am fost invitați să introducem doctrina marxistă. Eu nu am vrut să-mi înșel elevii și nu m-am supus. Pentru aceasta, am fost condamnat cinci ani de zile, am trecut prin toată gama de la Pitești. Dumneavoastră ați auzit ce era la Pitești: era o închisoare pentru tineri, licențiați sau încă studiind la Universitate.

A fost o închisoare în care au fost o mie de studenți, și acolo s-a introdus o metodă specială, din Rusia, bazată pe pedagogia lui Makarenkov, care s-a aplicat în închisorile rusești. Copiii erau reeducați prin cărți, prin doctrină, bătrânii erau socotiți ca să moară, dar era pătura asta de mijloc, profesori tineri, până la treizeci de ani, nu știau ce să facă, că era cea mai rezistentă. Și atunci, pentru reeducare, oarecum, s-a introdus “Piteștiul”. Era o “școală”, un laborator diavolesc, se urmărea schimbarea personalității, ceea ce nu e posibil, se folosesc metodele pavloviene, ale psihologiei pavloviene, poate că știți, cu lumina și câinele; când aprinzi lumina îi arăți o bucată de carne, după ce stingi, aprinzi numai lumina fără bucata de carne, și el salivează. Ce este cu această metodă? Ei credeau că acționează asupra inconștientului uman. Ce s-a întâmplat în Pitești este întotdeauna din domeniul subconștientului uman.

Deci, prima închisoare am făcut-o pentru că nu m-am supus directivelor Partidului Comunist de a introduce interpretarea marxist-leninistă în ceea ce predam eu în liceu. Și, după aceea, m-a eliberat în 1953. Am făcut doi ani la Pitești și trei la canal. Din 1953 mi-a dat un “concediu”, ca să spun așa, și în timpul acesta, m-am călugărit și am fost făcut diacon. Însă nu din cauza Piteștiului m-am călugărit eu! Despre Pitești e un capitol interesant, dar am întâlnit în închisoare niște duhovnici mari, care erau foarte simpli, și pe mine m-a impresionat simplitatea. Două lucruri m-au impresionat: *simplitatea țaranului român și nevinovăția copiilor*. Țăranul român este foarte adânc pentru că adâncimile teologice și apropierea noastră de Dumnezeu nu sunt rodul intelectului numai. Sigur că nu putem pune intelectul în buzunar. Dumnezeu ne-a dat o minte să o întrebuițăm, dar realitățile stau mult deasupra logicii noastre, mult mai departe și trebuie înțelese printr-o experiență personală, în care ne bagă Dumnezeu fără să vrem, chiar dacă o refuzi și ești refractar. Să știți că este o chemare de la Dumnezeu, să le spuneți tinerilor lucrul acesta! Voi nu puteți să scăpați de Dumnezeu pentru că este parte constitutivă a sufletului omenesc. Mântuitorul Hristos a spus „*Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru*”, iar Sfântul Pavel spune: “*Voi sunteți Biserica Dumnezeului celui viu*”... știți voi că: „*Trupurile voastre sunt temple ale Duhului Sfânt și că voi nu sunteți ai voștri*?” Acestea sunt lucruri extraordinare din Scriptură, pe care le înțelegi în suferință. Când ne botezăm în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, „*Pecetea darului Sfântului Duh*” este în noi și

chipul lui Dumnezeu este în noi, și al Sfintei Treimi este în noi. Deci, noi uităm de lucrul acesta, dar în suferință, Dumnezeu te cheamă spre înțelegerea adâncă a ceea ce este omul. Eu am avut o pregătire teologică și literară, n-am început să predau religie, ci m-am ocupat de Literatura română, de Artă. Însă Dumnezeu a vrut mai mult de la mine, și m-am trezit în închisoare ca toată lumea. De ce oare? Ce-am făcut rău? Știți, cei doi tâlhari de pe cruce, cel din stânga întreba de ce, dacă Tu ești Dumnezeu, de ce nu faci ceva? Dar cel din dreapta a recunoscut în toată smerenia, *“Nu ți este ție rușine, noi suntem vinovați, dar Acesta n-a făcut nimic”*. Așa se întâmplă și cu omul! În suferință, unii sunt tâlhari de-a dreapta, alții de-a stânga, în definitiv toți suntem păcătoși și, crucifixul Mântuitorului este permanent, pentru că în viața lui Dumnezeu nu sunt lucruri finite. Dumnezeu este infinit!

Mi-am dat seama de acest lucru în meditațiile mele din izolarea completă; eu am stat în izolare completă mai mult de doi ani. Pentru că pe teologi, pe preoți îi băga în izolare ca să-i tâmpească, să ajungă cum sunt bestiiile, dar nu se întâmpla lucrul acesta. Unsprezece ani eu n-am văzut în închisoare creion, sau hârtie, sau carte și nici un intelectual român nu a văzut lucrul acesta. Țăranii sau ceilalți oameni simpli, de drept comun primeau ziare, cărți, pentru că se zicea: *“Acesta a omorât trei oameni, e criminal, dar voi trebuia să omorâți toată țara, prin mentalitatea voastră”*. Asta era logica lor. De aceea, intelectualii au avut un tratament special în închisori, fără nici un pic de mijloace intelectuale. Izolarea mea de doi ani de zile a fost cea mai frumoasă perioadă. Sigur că primele șase luni aproape că era să înnebunesc, pentru că nu știi unde să te duci, patru pereți ai unei celule, un geam mic sus, care nu-l ajungeai niciodată. O rază de soare, care venea pe acolo, dar trebuie să te duci undeva. Trebuie să ai un orizont. N-aveai decât cei patru pereți, și vă spun cu toată sinceritatea, și să spuneți la tineri lucrul acesta, atunci *„Dumnezeu a vrut să mă cobor în mine însumi”*, pentru că *“explorarea universului interior”* (în rom. *„Trepte duhovnicești”* - interviu realizat de Dinu Cruga, Alba Iulia, 1998), cum este și titlul cărții mele în engleză, e neglijată.

Dumnezeu se înțelege în Biserică, nu e o achiziție a intelectului

De noi clericii?

De toată lumea; clericii mai au vreo idee, măcar ca informație. Dar teologia cărții nu este teologia adevărată. Eu am fost crescut în credința lui Dumnezeu, de părinți, dar Dumnezeul meu era Dumnezeul cărților. Citeam cu lăcomie, mă informam, tratate de teologie, de literatură, de poezie creștină; însă “Dumnezeul cărților” este altul decât Dumnezeu. Dumnezeu este viață, nu este informație. *Despre Dumnezeu, seminariștii sau studenții teologi învață în clasă, dar să știți că se înțelege în capelă!* Dumnezeu nu este o achiziție a intelectului, este experiență personală, este viață, ori nu este de loc. Îl pierzi complet dacă nu-L trăiești... și El m-a adus pe mine în situația aceasta, de a schimba perspectiva cunoașterii. Sigur aveam ceva idei de la Sfinții Părinți asupra universului interior, ca loc al întâlnirii noastre cu Dumnezeu, dar le luam în mod literar și simbolic, însă este o realitate. Trupul are funcțiunea lui. Este un computer extraordinar, ajută la comunicarea noastră, a două persoane, sau mai multe persoane. Dar legătura dintre trup și suflet este cum e legătura dintre undele din aer și un aparat de televizor. Când apeși un buton, prin undele acestea se aud voci de departe, care n-au nimic de-a face cu sârmele de la aparatul de televizor. Așa-i creierul uman, trupul uman, este foarte complicat, foarte interesant. Legătura dintre suflet și trup este că trupul este un instrument de comunicare între oameni, sfânt, pentru că face parte din personalitatea noastră și vom învia cu el. Sufletul este cu totul altceva, omul, persoana, cel care iubește, cel care urăște, cel care gândește cu noțiunea de infinit, de nemurire, omul care este în legătură cu Dumnezeu și are nevoie de Dumnezeu. Nu există om în lume ateu, este o înșelare, pentru că nu există în lume om sau națiune care să nu adore ceva. Dacă nu adoră ceva în afară de el, se adoră pe el însuși, și asta se întâmplă la intelectuali mai ales, în filosofia apuseană. Tot umanismul acesta al culturii apusene este centrat pe om, nu este centrat pe Dumnezeu, iar rolul nostru pentru care ne-a trimis Dumnezeu în America, este să schimbăm prin Ortodoxie perspectiva cunoașterii. Că în sistemul acesta relativist și materialist omul este totul. Omul cunoaște totul în afară de el, dar nu se cunoaște pe el, care este mult mai important.

Are o frică de el...

Are o frică și este o căutare să fugi de tine însuși. Pentru că dacă cobori în tine ești obligat la aventura cea mare, iar tineretul azi în special nu poate suporta, poate că tineretul aici, la dumneavoastră este altfel. Am văzut astăzi la Sfânta Liturghie copilașii tăcuți și cuminți cum stăteau și se jucau cu o hârtie, dar ascultau și își făceau semnul Sfintei Cruci. În apus noi nu avem fenomenul acesta, pentru că alta este filosofia, este relativistă, valorile nu sunt absolute. Nu se învață în școlile americane valorile absolute. Se învață respect față de o persoană dintr-un cod al manierelor elegante, sau să nu faci rău la nimeni din cauză că există poliție și poți să fi pedepsit. Oamenii nu se respectă din înțelegerea a ceea ce este omul.

Să vorbim tot timpul cu Dumnezeu

În „aventura interioară” a dumneavoastră, v-a ajutat Rugăciunea inimii?

Rugăciunea inimii îți ajută, dar nu ca o recitare mecanică. Rugăciunea inimii este bazată pe realitatea lui Dumnezeu din noi, adică îți îndrepti toată atenția către Dumnezeul din tine. Rugăciunea inimii este o formulă. *Episcopul Kallistos Ware*, care din Anglicanism a trecut la Ortodoxie, are o carte despre rugăciunea inimii intitulată *“The power of the name”* („Puterea numelui”). Ea este puternică în sine însuși. Dacă ne amintim de *Epistola către Filipeni*, în care se spune: „... și I-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume. Că Întru numele Lui se pleacă tot genunchiul, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt” (Filip. 2, 9-10), adică și demonii. Rugăciunea inimii este compusă din cinci cuvinte: *Doamne...Iisuse...Hristoase...Fiul lui...Dumnezeu*. În numele Lui demonii se sperie, în numele Lui noi ne sfințim. Duhul Sfânt îl primim în numele lui Iisus Hristos. Deci, are o putere, dar să nu credeți că e magică, nu-i nimic magic în mistica ortodoxă. Eu n-am avut practica rugăciunii inimii. Dar am pornit de la faptul că nu vedeam nimic în jurul meu decât pereții văruiți, și atunci trebuia să mă duc undeva și Dumnezeu mi-a dat situația aceea, în care m-am împrietenit cu Dumnezeu într-un mod intim; n-am ajuns să spun ca Sfântul Pavel că: *“Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”* (Gal. 2, 20) sau n-am ajuns conștient la lucrul acesta. Meditația mea era o convorbire cu Dumnezeu. M-am împrietenit cu El și-L întrebam de multe ori lucruri foarte

îndrăznețe, și, de aceea, de atunci încolo eu le recomand tuturor tinerilor dialogul cu Dumnezeu. Spune lui Dumnezeu că ți-e foame, că trebuie să te duci să mănânci. Conduci un automobil, eu știu Doamne că ești cu mine aici, spune-mi ceva, și Dumnezeu îți dă gânduri bune și sugestii bune cum să îți rezolvi problemele. Eu am avut acest dialog cu Dumnezeu, care a fost pentru mine scăparea. Și în Pitești a fost scăparea. Pentru că în Pitești, sfinți au fost care s-au făcut criminali, și criminali care s-au ridicat la sfințenie, pentru că totul s-a petrecut la nivelul subconștientului.

Psihologia compromisului

Nu te lăsa să mori necompromis; diavolul n-are nici un interes să umple Cerul cu martiri, dar, după ce te compromiți, da, poți să și mori! Atunci diavolul este satisfăcut. În Pitești toată metoda lor a fost metodă de schimbare a personalității, a fost faptul că te ținea la limita dintre normal și anormal. Adică, nimeni nu rezistă la această limită. Închisoarea a fost dată pe mâna unui grup, care a fost reeducat, care a trecut prin laboratorul acesta drăcesc, la ministerul de interne. Au fost culeși după ce un psiholog, cu diavolul în el, numit Marina, era un fel de evreu-ungur, colonel de securitate, care venea civil, și avea un birou împreună cu deținuții. Disparuseră directorul închisorii, toți, închisoarea era dată pe mâna acestui “comitet de oameni”, care trecuseră prin toate acestea. Ei au omorât cu bocancul, cu coada măturii, pentru că odată ce s-au compromis, simțeau să facă lucrul acesta. Psihologia compromisului așa este că nu te simți bine singur, trebuie să-i faci și pe ceilalți ca tine. Asta a fost psihologia compromisului, care a fost principiul reeducării în închisorile comuniste. Afară mi-am dat seama că este același principiu. Toți care s-au înscris în partid își dădeau silința să aducă și pe alții, căci nu se simțeau bine singuri. Toți cei care fac un rău nu se simt bine singuri, Dar dacă sunt mai mulți se gândesc că toată lumea face lucrul acesta, și conștiința lor este împăcată. Acesta a fost Piteștiul, amănunte ce să vă mai spun, am stat trei luni de zile cu mâinile pe genunchi în poziția aceasta, și ei se plimbau printre noi cu bețele în mâini, dacă luai mâna te loveau. Au folosit poziția aceasta în care îți amintești tot de la patru ani, îți amintești tot, absolut, și îți dădea și temă să te gândești la tot de când te-ai născut. Pentru că pe ei îi interesa nu numai că ai făcut un act împotriva partidului comunist, sau ai zis un cuvânt, pe ei îi

interesau mentalitatea în care ai crescut. Vroiau să schimbe prin noi societatea comunistă, să nu mai existe o mentalitate burgheză, cum spuneau ei. Ei spuneau: “noi nu ne cramponăm de slăbiciunile creștinismului, noi nu iertăm, aici vă rămân oasele, pentru că noi nu avem iertare, sau milă”. Spuneau clar lucrul acesta. În Pitești aveau o metodă pe care vroiau să o aplice în toată țara. De exemplu, pe teologi îi puneau să-și bată joc de cele sfinte, se jucau piese de teatru, în care bieții oameni, tinerii care eram, și eu și alții, eram siliți să spunem niște lucruri urâte. Eu n-am avut noțiunea timpului, de la 6 decembrie 1951 până la Paști. Am știut că-s Paștile pentru că se jucau niște piese de teatru micuțe, tot cu noi. L-a îmbrăcat pe unul cu un turban și spunea că-i Iisus, care intră în Ierusalim călare pe altul, și îți închipui lucruri de acestea grotești. Dar ei știau că lucrurile acestea produc niște schimbări, la cei ce nu au conștiința lui Dumnezeu în ei. Toți Îl avem pe Dumnezeu în noi, dar sunt oameni care nu s-au gândit niciodată la aceasta, pe ei i-au derutat complet, au devenit criminali. Cei care au căzut prima dată au fost “eroii”, care s-au bătut cu pumnul în piept: “A, ei niciodată n-or să mă convingă pe mine!”; aceștia au căzut imediat. Cei care au rezistat mai mult au fost oamenii simpli, teologi; preoți n-am avut. Erau forțați să spună și să facă lucruri grotești, să parodieze rugăciuni. Toți deținuții cei chinuți făceau lucrul acesta, sub amenințarea lor. Acestea nu mai fac parte din domeniul rațional, toate se petrec în domeniul abisului din om...

Credeau că în forma aceasta vă pervertiți mintea?

Erau șocuri, de aceea spun, că era la limita dintre rațional și irațional, erau și bătăi, dar acelea erau considerate rebuturi, insuccese. Faptul era să trăiești și să te murdărești. Îmi amintesc că unul din conducătorii închisorii era un student, Țurcanu, care a fost ales pentru că era un criminal rece, n-avea nici o conștiință. Când mă bătea pe mine, pe masă, în biroul lui, mi-a spus un lucru: “*Nu mă interesează credința ta, misticismul tău, pe mine mă interesează să te murdărești, să te compromiți*”. Asta m-a trezit. El era compromis, a și fost împușcat pentru că toate au ieșit la iveală. În comunism era principiul acesta: puteai să faci omoruri oribile, tot ce voiai, dar când se auzea, trebuia să găsești un țap ispășitor, ca să iasă partidul curat. Singurii care erau infailibili erau cei din partid. Oamenii trebuiau sacrificați toți, pentru o noțiune abstractă, căci partidul este o noțiune abstractă.

Așa s-a întâmplat la Pitești, a evadat unul, s-a dus la BBC și,

într-o seară s-a auzit ce se petrece în închisoare. În seara aceea s-au stopat toate. A fost împușcat directorul închisorii, doctorul orașului, care era și doctorul închisorii, Țurcanu cu cei zece care conduceau, au fost executați. A fost executat colonelul Țeler, care era directorul general al închisorii. Ca să știți ce înseamnă suferința acolo, sărea sângele până în tavan și puroiul pe corp. Metacarpienii mei de la picioare sunt ruși.

După toate acestea, ați mai avut speranță că o să scăpați?

A nu... niciodată! Eram așa de calm... După revoluție s-au găsit foarte multe gropi comune. Morții au dispărut complet, pentru că ei lucrau planificat; în toate arestările făcute, ei știau ce fac. Aceasta a fost Piteștiul. Însă nu este totul. În englezește s-a scris despre Pitești, există o carte de 700 de pagini, se cheamă: *“Împotriva umanității”*. Nu găsești cuvinte în vocabularul omenesc ca să exprimi toate cele întâmplate, așa că, noi ne reținem să povestim. Am avut acolo o experiență pe care ne-a dat-o Dumnezeu, pe care trebuie să o folosim în mod spiritual.

Chipul lui Dumnezeu este în orice om

Sfinția voastră spuneți că nu există oameni răi, dar totuși după experiența aceasta pe care ați avut-o la Pitești, cum puteți afirma aceasta, căci acolo erau oameni de o răutate ieșită din sferele normalului...

Nu, numai cel care a suferit mult poate să ierte; cel care suferă puțin se răzbună! Dar, când suferi mult înțelegi procesul Mântuitorului Iisus Hristos – „Doamne, iartă-le lor că nu știu ce fac” (Lc. 23, 34), adică sunt niște inconștienți. Nici unul din cei care au trecut prin Pitești nu cer răzbunare, cer mila Domnului să vină peste toți și peste ei. Eu mă rog pentru aceia, că au fost executați într-o situație în care numai Dumnezeu știe, ca să le primească jertfa lor. Țineți minte principiul acesta, trebuie să suferi mult ca să ierți. Alții care au trecut prin închisorile comuniste cer acum să le plătească cu salarii sau pensii, dar noi cei ce am trecut prin Pitești, zâmbim la toate lucrurile acestea. Nu! În om există chipul lui Dumnezeu, chiar dacă este un criminal, dar chipul lui Dumnezeu, Biserica lui Dumnezeu din criminal, este o biserică ruinată și spurcată, care trebuie curățită și resfințită prin Tainele Bisericii. Nu există om fără chipul lui Dumnezeu! Să spuneți la tineri să pornească întotdeauna de la

ceea ce este bun în om... orice om poate fi trezit la realitate. Orice criminal este candidat la sfințenie, și calendarul ne așteaptă pe toți, noi toți trebuie să fim sfinți. Nu pentru meritele noastre, ci pentru că Dumnezeu și-a ales locașul Lui în noi. Întotdeauna trebuie să pornim de la chipul lui Dumnezeu în om, pentru că în doctrina ortodoxă doctrina se trăiește, nu se predică intelectual. Odată ce spui: „*În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh...*”, aceasta mă angajează complet, nu este o zicere mecanică.

Când Dumnezeu l-a făcut pe om, a zis: “*Să facem om după chipul și asemănarea Noastră*” (Fac. 1, 26). Este cuvântul Domnului acolo. Este o realitate! Eu nu pot pune la îndoială că chipul lui Dumnezeu este în mine. Este și în criminal, că societatea, sistemul de educație, delăsarea morală a noastră, a preoților și a creștinilor în general, i-a făcut pe oameni criminali, i-a făcut răi, dar noi trebuie să ne pocăim în fața lui Dumnezeu. Căci dacă toți suntem Trupul tainic al Domnului, trebuie să ne comportăm ca atare, căci dacă degetul mic este tăiat tot trupul suferă. La fel, dacă se vindecă o rană a unui membru din Trupul tainic al Domnului, Biserica se bucură. Căci nu spune Evanghelia că: „*Mai mare bucurie este în ceruri pentru găsirea oii celei pierdute, decât pentru celelalte nouă zeci și nouă?*” (Luca 15,4-7). Sunt niște realități care trebuie practicate, și noi, cei din Pitești, am primit “favoarea” aceasta din partea lui Dumnezeu, ca să știm ceva despre om. Poate că, dacă trăiam trei sute de ani nu cunoșteam nimic despre om în afară, în sistemul educației formale. Cu toate testele psihologice date, nu poți să-l cunoști pe om, căci omul este o taină. Eu nu știu cine sunt eu și de ce Dumnezeu m-a făcut pe mine, mai ales că îi dau atâta durere de cap prin păcatele pe care le fac. Noi nu știm dragostea lui Dumnezeu față de om, de ce a trebuit să facă pe cineva ca El!? Aceasta este o mare realitate, nu putem pierde chipul lui Dumnezeu din noi. În procesul de educație trebuie pornit de la ce este bun. În copil totul este bun, dar sigur copilul este un mic păcătos inconștient, pentru că păcatul se moștenește din generații în generații, și slăbește natura umană. Iar natura umană slăbită prin păcat o arată sfântul apostol Pavel, când spune: “*Nu fac binele pe care-l vreau, ci fac răul pe care nu-l vreau*” (Romani 7, 19), pentru că este o altă lege în trupul meu, care se opune legii minții mele. Deci, ăsta este omul! Având totuși în vedere lucrul acesta, eu

îndrăznesc să spun că nu este un om rău. Societatea este rea, cultura este rea, noi suntem răi, cei care l-am influențat pe om, literatura pe care a citit-o. Gândiți-vă la copiii aceștia care iau droguri. N-au inventat ei drogurile, chimiștii le-au inventat, oamenii intelectuali, iar ei sunt doar victimele. Întotdeauna pe criminali, pe cei ce iau droguri, să-i considerați victime ale culturii, ale societății, ale delăsării Bisericii, ale neîmplinirii noastre, a preoților.

Ce trebuie să facă preoții și Biserica în astfel de cazuri?

Preoții trebuie să intre în lucrul social; nu există dragoste altfel. Cum, eu vorbesc în biserică despre dragoste și atât? Dragostea este practică! Dacă-l iubești pe om fă ceva pentru el! Cum să vorbesc eu despre dragoste și să las copiii în orfeline și oameni bătrâni ignorați, pe pruncii aceia needucați religios? Biserica trebuie să pună principiul dragostei în aplicare. Și măicuțele pot face lucrul acesta, chiar dacă stau în mănăstire. Avem nevoie de rugăciune, avem rugăciunea permanentă. Noi, călugării, ne rugăm pentru întregul Trup tainic al Domnului, nu numai pentru noi. Căci unii membrii din Trupul tainic al Domnului lucrează în patru schimburi sau în trei schimburi în fabrici. Tocmai de aceea, călugărul aprinde o lumină noaptea și zice un canon, iar canonul acela este pentru toată Biserica. Deci, în afară de rugăciune, care este un rug aprins permanent, noi trebuie să facem ceva. Spitalele ne așteaptă. . . “O, n-am pe nimeni în spital!” Trebuie să ai! Du-te acolo, căci există cineva pe care nu-l vizitează nimeni. Sunt niște copii acolo paralizați, împrietenește-te cu ei. Este atâta de frumos lucrul social! Zâmbește omului, nu se face totul cu bani! Dacă n-ai bani în buzunar, dă-i un zâmbet omului. Îmi aduc aminte, când am fost în Brazilia, căci atunci când am intrat într-un autobuz sau într-un tramvai, tineretul brazilian te surprinde: vor să vorbească cu tine, mai ales când ai un guler de preot. Și pe stradă, nu există nici în America, nici în Franța, nici în Germania, să treci pe lângă un om să nu-ți zâmbească.

Dar referitor la acestea, România ce impresie v-a făcut?

Am văzut aici, în România, un lucru trist. Tineretul n-are bucurie, sunt posomorâți, sunt triști, dar nu trebuie lipsa materială să ne întristeze, pentru că întotdeauna, dacă ai considera, avem mai mult decât altul. Avem o haină, altul n-are. Întotdeauna trebuie să fim fericiți cu cât avem,

și să spunem întotdeauna: “*Mulțumesc Ție, Doamne!*”, și mai ales să mulțumim pentru suferință și pentru lucrurile negative care se întâmplă în noi. Dacă te-ai îmbolnăvit, mulțumește Domnului, pentru că boala și suferința îți dă alte dimensiuni de cunoaștere a omului și a existenței umane. Deci, vedeți, faptul că eu nu consider că există om rău, este pentru că eu mă gândesc la chipul lui Dumnezeu din om, căci, dacă pornim de acolo, totul este bine. Vedeți când întâlniți un om îi spui: “Bună ziua!” și îi zâmbești, dar îi zâmbești chipului lui Dumnezeu din omul acela.

Viața sexuală înainte de căsătorie

Referitor la tinerii care fac teologie și doresc să devină preoți, dacă și-au început viața sexuală înainte de căsătorie, credeți că mai pot deveni preoți adevărați?

Nu cred! Noi trebuie să respectăm hotărârile Sfinților Părinți. Trebuie să facem, cum este în America, o educație specială tinerilor, de explicat în mod natural că, “sexual drive”, cum spun americanii, sau dorința sexuală, este foarte importantă. Această dorință nu este pentru a practica, ci este un semnal că ești sănătos, că ești normal și că dacă te căsătorești, astăzi poți să ai un copil. Eu, de multe ori la spovedanie, discut aceste lucruri cu tinerii și, în retragerile spirituale, cu tineretul, cu copiii, cu preotesele, sunt întrebat dacă este oprit sexul și le răspund că nu este oprit, dacă vrei să ai un copil. Da, sigur, dar vezi, copilul trebuie să vină sub un adăpost. Acest adăpost trebuie să fie nu numai fizic, ci și spiritual. Îi trebuie doi oameni care se cheamă mamă și tată, care creează o familie. Dacă ești pregătit pentru asta, sigur, este bine. Dacă nu ești pregătit și ai numai 14, 15, 16 ani, nu. Dumnezeu n-a dat organul acesta, ca organ al plăcerii, ci el și în medicină se cheamă organ al reproducerii. N-a dat organul acesta lui Adam și i-a spus: Adame, organul acesta-i pentru plăcere..., nimic nu este pentru plăcere. Nasul, gura, care ni le-a dat Dumnezeu au un rost în viață. Faceți și o educație medicală cu tinerii...

Majoritatea dintre tinerii care au făcut păcatele acestea trupești, mărturisesc că, în acele momente, simt că li se întunecă mintea și doresc doar să facă păcatul respectiv. Cum să-i învățăm să

treacă peste momentele acelea?

Iată cum, dragă! Eu am o metodă. Și eu lucrez cu tineretul. Nu trebuie lăsată mintea să vagabondeze, căci toate lucrurile acestea vin din imaginație. De exemplu: faptul masturbării și al malahiei, la tineri, care au o puternică dorință sexuală, pentru că așa a lăsat Dumnezeu instinctul acesta (pentru procreare), este mult mai important și mai sfânt decât toate celelalte instincte pe care le avem. Este poruncă dumnezeiască: “*Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul*” (Fac. 1, 28).

Deci, nu ca să scape, ci ca să se înțeleagă pe ei înșiși, nu trebuie să lase mintea să vagabondeze. Eu vă dau o metodă practică de disciplină: dimineața când nu mai pot dormi sau este ora de trezit, să sară imediat din pat, să nu mai stea pe spate. Dacă întrebi pe orice psiholog sau medic, este foarte periculos momentul acesta. Îți vin toate prostiile în cap. Trebuie să sară imediat din pat, să se ducă să se spele, începând rugăciunile începătoare. Eu fac asta la 81 de ani, pentru că am făcut-o în internat, ca seminarist, ca teolog, la școala militară, căci am fost și ofițer în armată, înainte de a preda. Am făcut lucrul acesta în pușcărie, căci atunci când suna clopotul trebuia să sari din pat, deci m-am obișnuit cu disciplina asta. De ce să nu ne impunem o astfel de disciplină, ca să nu ne lăsăm pradă imaginației. Dar, pentru ca să nu ne lăsăm pradă imaginației, căci mintea omenească nu poate fi “tabula rasa”, trebuie să lucreze ceva. Imaginația este dată de Dumnezeu, căci este și creatoare; gândurile nu pot fi suprimate complet.

Cei care spun rugăciunea inimii, și zic că pot să evacueze orice gând din minte, sunt foarte greșiți. Mintea trebuie să lucreze. Dumnezeu ne-a dat minte, memorie, imaginație, dar toate gândurile care le ai în cap, îndreptează-le imediat într-un dialog cu Dumnezeu. Spuneți lucrul acesta la tineri. De exemplu: “Doamne mi-e foame!””, dar cum să spui lui Dumnezeu lucrul acesta? Spune-i! Dar ce, El nu știe? El este cu tine în toată vremea. Vorbește tot timpul cu Dumnezeu, ca atunci când descoperi un lucru în mintea ta de care ți-e rușine să-i spui lui Dumnezeu, însemnează că-i de la diavolul. Afară cu el! Deci, dialogul cu Dumnezeu devine rugăciune, pentru că ce este rugăciunea? Este comunicare; psalmii sunt plini de dialog. *Fă-ți psalmul tău!* Copiii, tinerii trebuie să-și facă niște psalmi ai lor, nu scriși, ci verbali, să-I spună lui Dumnezeu: “Mulțumesc Ție, Doamne, pentru ziua aceasta însoțită, sau pentru părinții

mei...”. Vorbește întotdeauna cu Dumnezeu, nu tare, ci în minte. Este o metodă practică, și în șase luni de zile te obișnuiești și simți prezența lui Dumnezeu în tine, căci asta-i definiția rugăciunii. Rugăciunea este simțământul prezenței lui Dumnezeu, chiar dacă nu zici nimic. De multe ori, noi trebuie să ascultăm ce ne spune Dumnezeu, El întotdeauna ne spune câte ceva. Practica aceasta, dialogul cu Dumnezeu, la tineri este absolut obligatoriu, pentru curățirea lor sufletească. Nu trebuie să lase ca gândurile rele să facă o structură în mintea lor, căci această structură influențează glandele, și se întâmplă multe lucruri anormale, când nu numai de sexul cu femeia este vorba, ci lucruri anormale. Noi, în America, avem - să nu credeți că poporul american este stricat - o asociație, care poartă în piept o insignă: “Only my husband” („Sunt virgină”), iar băieții “Only my wife” („Sunt virgin”). Ce ar fi ca, într-o țară ortodoxă, să aveți o asociație din aceasta? Trebuie ambiție! “Nu vreau să cunosc decât pe bărbatul meu!”. Vorbiți-le de lucrul acesta! La noi, în America, acestea sunt niște realități.

La noi, tinerii virgini sunt marginalizați, desconsiderați. . .

Ce păcat! La noi în America, iată sunt asociațiile acestea, sprijinite de Biserică, dar care au statutele lor, ce-ar fi să aveți și dumneavoastră o astfel de asociație, pe lângă A.S.C.O.R. de exemplu?

În relațiile de prietenie trebuie să dai atenție la toți, nu trebuie să te amesteci emoțional. Este normal să-ți placă mai mult un băiat sau o fată, dar pentru a te păstra curat trebuie să le acorzi la toți aceeași atenție. Trebuie să te pregătești cum se cuvine pentru căsătorie, căci dacă ai un salariu și condiții, te poți căsători în două săptămâni, de ce să pierzi patru ani într-o corespondență plină de minciuni, în niște întâlniri păcătoase, când trebuie să te pregătești profesional, să ai o meserie, o casă, un salariu. În felul acesta, prietenia între băieți și fete este de recomandat. Nici fetele, nici băieții, nu trebuie să fie amestecați emoțional cu alții, tratează-i pe toți cu aceeași măsură, fii respectuos față de toți. Te duci la dans, dansează cu toată lumea, vrea cineva să danseze cu tine, dansează cu toată lumea. Vrea cineva să vorbească cu tine, vorbește prietenește.

Să primim mai des Sfânta Împărtășanie

Pe ucenicii Sfinției Voastre îi îndemnați spre o deasă Împărtășanie?

Da! Este foarte bună deasa Împărtășanie, ca un control. Cum te duci la medic pentru un control, așa este Sfânta Cuminecătură pentru gândurile rele, pentru imaginațiile murdare, pentru că te vei gândi întotdeauna: trebuie să mă duc la mărturisire, duminică trebuie să mă împărtășesc. Prin deasa Împărtășanie nu numai că te sfințești, iar harul Duhului Sfânt te umple. Dar prin metoda aceasta te păstrezi curat, căci te gândești să nu faci vreun păcat de moarte, sau altfel de păcat, ca nu cumva să nu te poți împărtăși. Noi, acolo în America, îi spovedim pe tineri o dată pe lună și îi împărtășim în fiecare duminică. . .

Aceasta se întâmplă și în rândul tinerilor?

Da! În rândul tinerilor, mai ales...

Dar dacă au păcate opritoare la Împărtășanie?

Bine, ei sunt sub controlul duhovnicului. Noi vorbim în biserică despre două feluri de păcate opritoare, de care vorbește și Sfântul Ioan Evanghelistul, în prima sa epistolă, și anume: sunt păcate de moarte și păcate comune. Care sunt păcate de moarte el nu spune, dar sunt acele păcate datorită cărora sufletul este mort, chiar dacă fizic trăiești. Crima, adulterul, ura, desfrânarea, avortul, mândria, homosexualitatea, acestea sunt păcate de moarte. Nu te poți duce la Sfântul Potir cu păcate ca acestea, zicând că luna aceasta m-am spovedit și mă pot împărtăși toată luna, nu! În cazul în care săvârșești un păcat de moarte să-l suni imediat pe duhovnic și să discuți cu el.

Ați avut și cazuri de homosexuali?

Da, sigur! Dar nici vorbă de împărtășire! Dar, în foarte multe cazuri, situația s-a remediat. S-au vindecat! Pentru că este o eroare de interpretare, în ceea ce privește homosexualitatea. Cei care vor să continue și să practice păcatul acesta, au adus teoria că această înclinație este genetic transmisă. Nu este genetic, căci dacă ar fi genetic, atunci și criminalii ar fi tot datorită genelor transmise. Nu este genetic, este o deprindere cu care copilul vine pe această lume. Noi, când ne naștem, venim cu un bagaj ereditar de care nu suntem vinovați. Dacă vezi copii care nu iubesc fetele deloc, și le bat, trebuie să fii foarte atent, căci poate să iasă un homosexual de acolo.

Dar dacă ar fi împărtășiți des atunci când sunt mici, aceste gene ereditare nu pot fi anihilate?

Nu! Ei trebuie educați la vârsta asta, e datoria părinților să-și ob-
serve copiii. Unuia îi place alcoolul, să se meargă pe linia strămoșilor

și se va observa pe cine moștenește, dar pot eu acuza copilul acesta că s-a născut alcoolic? Nu!

Păcatul, acesta este ereditar, asta-l face homosexual, pentru că n-a fost observat și corectat la timp și atunci când crește mai mare ajunge pe mâna unui inițiator de acesta și devine homosexual. Dar nu este genetic, sunt foarte mulți homosexuali care au și copii, sunt căsătoriți, ei sunt de mai multe feluri.

Deci, în privința păcatelor de moarte, noi nu-i trimitem la Sfântul Potir, dar le spunem să vină imediat la spovedanie. Și atunci nu-i trimiți la Potir, dar nici nu le dăm mulți ani de canon formal, cum scrie în canoanele Sfinților Părinți, pentru că noi nu mărturisim să satisfacem canoanele, noi mărturisim un om, o persoană, care-s foarte diferite una de alta. Unul este emoțional, se deznădăduiește, pierde încrederea în mântuire. Duhovnicia este o mare artă, vorbești cu omul. Spune Sfântul Simeon Noul Teolog, în rugăciunea a șaptea din canonul pentru Împărtășanie, că: *“Nici o lacrimă și nici o picătură din lacrimă nu este trecută cu vederea în fața lui Dumnezeu”*. El plânge și Dumnezeu îl iartă, că nu pot să-mi închipui că cineva care plânge nu este iertat de Dumnezeu. Cine sunt eu ca să opresc lucrarea lui Dumnezeu? Părintele Arsenie Papacioc, dă un canon, să faci o metanie pe zi, obligatoriu. Poți face și altele, dar una-i obligatoriu.

Americanii postesc?

Mai mult decât vă închipuiți!. Ortodocșii americani sunt foarte ambițioși!

Sfinții americani

Spuneți-ne câteva cuvinte despre sfinții americani!

Sfinții americani sunt, în primul rând, cei care au introdus Ortodoxia acolo, cum este Sfântul Herman din Alaska. Sunt trei triburi în Alaska, iar sfântul Herman, venind acolo a făcut un alfabet și le-a tradus Biblia în limba lor, dar acum acolo se slujește și în englezește pentru că Alaska a fost cumpărată de la ruși, când era încreștinată. În Alaska și guvernul este ortodox, nu sunt probleme acolo. După aceea s-a coborât în jos pe coasta Pacificului, până la Los Angeles și San Francisco. La San Francisco a murit mucenicul Petru, un băiat de șaisprezece ani, care a rezistat catolicizării cu forța a iezuiților. Iezuiții aveau acolo niște misiuni,

care acum sunt muzee. Mai avem un sfânt călugăr, Iuvenalie, un sfânt la care mulți au evlavie. Iar cel care a făcut cele mai multe biserici acolo este un sfânt sirian, care a fost episcop, Rafael de Bruglen; viața lui este așa de frumoasă... Acest sfânt este recunoscut de către toți ortodocșii de acolo, și ruși și greci; toți îl pomenesc. El a trăit în New York și a adus o mulțime de ortodocși convertiți. Noi de la el am primit tradiția de a face convertiți și de a ne ocupa de ei. Noi nu ne ocupăm numai de români, pentru că Dumnezeu nu m-a făcut preot numai pentru români, m-a făcut preotul Bisericii, după cum i-am spus episcopului nou, Sofian, atunci când l-am prezentat: "Ești episcopul Bisericii, Prea Sfințite, de acum încolo". Eu am primit o lecție în Brazilia de la o femeie, catolică bineînțeles, pe stradă, care m-a rugat să-i binecuvânteze o cruce. Iar eu am îndrumat-o să meargă la catedrala catolică, care era în apropiere, iar ea mi-a zis: "Părinte, de ce ești zgârcit cu harul care ți l-a dat Dumnezeu?" apoi, eu i-am pus mâna pe cap și i-am spus: "Crucea lui Hristos să fie în inima ta!". Ea atunci a căzut în genunchi acolo pe stradă, neținând cont că era mulțime de lume. De aceea, zic, noi suntem preoții Bisericii, și în mănăstirile de acolo, noi lucrăm cu convertiți. Nu facem aceasta din dorință expansionistă. Biserica creștină a fost întotdeauna în minoritate.

Dintre români s-au ridicat sfinți acolo?

Dintre români nu. Noi îl pomenim pe Sfântul Ioan Hozevitul și pe toți sfinții români din țară. Românii sunt în America numai de o sută de ani, dar Ortodoxia este acolo de două sute cinzeci de ani.

Preot și duhovnic – în țară și în Occident

Pentru un duhovnic este mai dificil acolo decât aici în țară?

Ca duhovnic este greu peste tot! Dar aici (în România) este mai ușor, pentru că au o bază, știe cel puțin să-și facă semnul Crucii. Protestantul care vine la Ortodoxie trebuie să înțeleagă teologia icoanei, este un lucru foarte delicat. Dar, știți ce se întâmplă? Copiii lor, de acum născuți ortodocși și crescuți de noi acolo, n-au nici o problemă. Fac ca și călugării metanii, sărută icoanele toate, dar unii din părinți mai rămân cu unele îndoieli, pe care trebuie, desigur, să le explicăm. În America se face foarte mult teologia icoanei, pentru că convertiții n-au sărutat icoanele niciodată. O să vă mirați că după ce le dăm Sfânta Cuminecătură,

la urmă toți vin și sărută Sfânta Cruce. Dacă n-am face lucrul acesta, ei n-ar mai săruta icoana în viața lor, căci ei vin o dată pe săptămână la biserică și atunci se împărtășesc. Deci, intenționat le dăm Sfânta Cruce să o sărute. Copiii și tineretul chiar dacă păcătuiesc, nu sunt răi, vin și plâng și le pare rău, și, când le pare rău și scot lacrimi pentru ce au făcut, Dumnezeu i-a iertat, să știți! Dumnezeu nu este unul care să spună: “Lasă-i să plângă o zi sau doi, trei ani!” Nu există! Noi suntem oarecum dezamăgiți de duhovnicii români, cu asprimea și cu formalismul sfintelor canoane. Bineînțeles, Sfântul Vasile are cele mai aspre pedepse, dar Sfântul Ioan Pustnicul le-a îndulcit mai mult de jumătate. Aceasta însemnează, după cum spune Sfântul Grigorie de Nazianz, că este o artă a duhovniciei. Nu poți să dai același medicament la toată lumea, chiar dacă are aceeași boală, pentru că unul mai are o boală! Trebuie să te adaptezi, este o artă mare duhovnicia! Nu faceți numai educație la copii, s-au săturat copiii de lecturi. Întrebuințează o metodă de experiență, de convorbiri intime, de cercuri și să vezi cum se deschid! Se deschid așa de frumos, fac mărturii publice. Americanii sunt foarte deschiși!

Părinte vreau să vă spun un cuvânt pe care l-am auzit la părintele Teofil Păvălian, atunci când a venit pentru prima dată să țină o conferință la noi, la Caransebeș. Sfinția Sa îi îndemna pe tinerii seminariști “să fie creștini înainte de a fi preoți”, cuvânt care m-a impresionat și mi-a plăcut foarte mult. Dumneavoastră ce i-ați îndemna pe tinerii noștri, care se pregătesc pentru preoție?

La tinerii teologi, le-aș spune că nu trebuie neapărat, dacă au studiat teologia, să devină preoți, dar le-aș mai spune să fie și foarte ascultători, și, dacă episcopul te cheamă spre preoție să fie sincer, și să spună episcopului tot adevărul. Dacă episcopul spune: “Te iau pe răspunderea mea”, însemnează că nu-i păcatul lui, că nu el se face preot, îl face Biserica. Să presupunem că este băiat cuminte, religios, dar se luptă cu o patimă, de care nu se poate izbăvi. Să se ducă cu toată deschiderea la episcop și să-i spună: “Iată, mă chemați ca să mă faceți diacon sau preot, dar asta este situația mea”. Lasă-te în mâna ierarhului, pentru că ierarhul are darul Domnului. Își ia pe umerii lui responsabilitate. Există cazuri de aplicare a iconomieii față de anumite persoane. Are nevoie ierarhul de preoți.

La noi, în țară, se obișnuiește ca din partea candidatului să se ia inițiativa, el depune cerere pentru hirotonire. În

astfel de cazuri ce este de făcut?

Nu, nu trebuie să depună cerere, nu este obligat să devină preot! Să-și aleagă o altă carieră și, între timp, dacă se poate lăsa de patima sa, da. Patimile se pot stârpi. Dar uneori, mai repede te lași de păcatele trupești, decât de fumat sau de droguri. Trebuie să se dea pe mâna unui duhovnic puternic și să facă ascultare! Zic asta, pentru că ascultarea de duhovnic vindecă. I-a dat doi, trei ani să nu se împărtășească, să nu-i fie rușine de lucrul acesta, căci este sub paza Duhului Sfânt ca și cum s-ar fi împărtășit. Nu-i nici o diferență între cel canonisit și cei care se duc în fiecare duminică și se împărtășesc, în fața lui Dumnezeu; ei sunt la fel, dacă își țin canonul. Este protejat de Dumnezeu, chiar dacă moare în canon, este mântuit complet. Să nu-i fie rușine! Eu sunt pornit împotriva duhovnicilor, uneori, pentru că ei nu judecă psihologia individului și dau canoane drastice. *“Să nu se împărtășească 20 de ani, să bea Agheasma Mare!”*. Noi nu dăm astfel de canoane, căci Agheasma Mare nu-i Sfânta Împărtășanie. Un astfel de om, cu păcate de care nu se poate lăsa, trebuie convins să vină la biserică, pentru că asistența la biserică a acestora este așa de efectivă, căci plouă harul Duhului Sfânt peste ei. Pentru că atunci când ieși din biserică, peste tot ceea ce pui mâna se sfințește. Participarea la Sfânta Liturghie este vindecătoare, dar nu numai atât, trebuie mers și la spovedanie. Și să nu mergem la spovedanie doar pentru a ne împărtăși, căci, dacă cercetăm, nu vom găsi niciodată când spovedania a devenit pregătitoare pentru Sfânta Cuminecătură. Oamenii se duceau la Potir. . .

Dar, sunt oameni care au păcate opritoare, și vin în momentul împărtășirii, spre a-L “fura pe Hristos”, ce să facem cu aceștia?

Nu, dragă, corecți-i pe unii ca aceștia, că nu le ajută la nimic! Ei nu trebuie să se scandalizeze pentru oprirea de la Sfânta Cuminecătură, iar dumneavoastră nu trebuie să faceți public lucrul acesta. Spuneți apoi, cu tot curajul: nu veniți, căci nu mă înșelați pe mine, vă înșelați pe voi. Pe Dumnezeu nu-L poți înșela.

Participarea la Sfânta Liturghie

Cum vă raportați la perioada lunară a femeii, pentru că unii o tratează într-un fel, alții altfel?

Noi o interpretăm altfel, o socotim un lucru natural, și că

femeile nu trebuie să le fie rușine că le-a făcut Dumnezeu femei.

Le împărtășiți și în această perioadă?

Le împărtășim și mai ales pe maici. Și știi de ce? Pentru că maici tinere avem puține, iar dacă ele ar sta acasă n-am avea cine să ne cânte în biserică.

Asta legat de participare la Sfânta Liturghie...

Nu numai de participare. Oare nu Dumnezeu a făcut-o și pe femeie cu aceste perioade? Eu, în America, am fost și la o mănăstire de maici, complet americană, dar aici maicile singure nu vin la Împărtășanie, și eu știu când nu vin, de ce nu vin. Dar, în perioada aceasta ele intră în biserică, cântă, citesc, fac curat, dar nu intră în altar, ci merge o altă maică. Sunt foarte multe credincioase tinere care, în aceste perioade, vin la biserică, iar noi le primim la Sfânta Liturghie, le catehizăm, le spunem să nu le fie rușine. Căci unele zic că sunt necurate. *“Nu-i adevărat - le spunem - Dumnezeu nu te-a făcut necurăță, dar acesta este ciclul pe care Dumnezeu l-a lăsat în viața ta, pentru că o să devii mamă, și să știi când poți să rămâi însărcinată și când nu poți. Să te consideri demnă, căci Dumnezeu n-a făcut niște lucruri spurcate în om. Este un lucru natural”*. Sunt oameni fericiți printre convertiți, n-au venit cu zelul acela de bigot, au venit în Ortodoxie dintr-o convingere. Sunt foarte mulți intelectuali, aproape majoritatea. Ei citesc cărți, avem profesori universitari, avem acum un doctor, profesor în medicină, aproape de mănăstirea noastră, care vrea să creeze o casă de copii și o parohie ortodoxă. Soția lui este profesoară de psihiatrie, dar ei nu lipsesc de la Sfânta Liturghie, vin cu copiii împreună la Spovedanie, la Împărtășanie. Apoi profesorul Brown, profesor de astrofizică, nu lipsește de la slujbe, de la Spovedanie. Acest om, Alexandru Brown, este un mare profesor, circulă foarte mult cu avionul, nu lipsește de la nici un congres internațional de astrofizică. Ei au venit din convingere în biserică. Pot să vă spun că sunt universități, care nu mai studiază evoluția, ci studiază așa numitul “intelligent designer”, și nu sunt credincioși, ci sunt neodarwiniști. Ideea lor a fost că dacă evoluția nu s-a întâmplat sub ochii noștri, și de atâta vreme nu s-a pomenit ca dintr-o specie să se treacă în alta, cred că totul se întâmplă la nivelul moleculei. Au făcut niște experiențe în laborator. Dintre ei sunt foarte mulți ortodocși, este un profesor evreu convertit la Ortodoxie, și un mare biolog. Cei care studiază clonarea, aceștia au făcut descoperiri. Au luat celulă de la un câine, de la vacă, de la mai multe specii și au schimbat ADN-ul și,

au descoperit că evoluția înseamnă de la simplu la complex. Celula este așa de complicată, este cel mai complicat computer din lume. Nu mai poate evolua, pentru că acest computer nu mai primește nici un program de la tine, ci se duce programarea în altă parte. Ei numesc celule un produs ireductibil, nu poți adăuga nimic, nu poți lua nimic. Ei au afirmat că darwinismul nu se poate demonstra în laborator. Nu există specie care să se poată naște din alta. S-au scris cărți pe această temă. Sunt foarte mulți biologi care studiază genetica, și care sunt pentru eliminarea darwinismului din școală sau, poate să stea ca o filozofie, dar nu este un sistem de știință. Profesorul Brown a spus: eu cred în evoluție, pentru că pentru mine Dumnezeu lucrează în fiecare secundă, și știm un lucru, căci putem fi luați drept mistici. Există această teamă că, dacă nu-i logic, nu este științific. Și noi știm că materia de la primul atom evoluează către materia organică. Materia organică evoluează pentru a da viață. Viața de la vietăți monocelulare evoluează cu sistemul nervos până când dă viața în formă de conștiință, și aici e creația omului, că de fapt omul a fost creat la sfârșitul creerii lumii. Noi știm lucrul acesta că, de la om evoluția nu merge mai departe. Noi cunoaștem paradoxul acesta, dar nu putem să-l spunem, căci toți se revoltă, că e mistic, că nu-i logic. Dar nu tot ce este logic este și științific. Sunt experiențe în laborator care nu se pot explica logic, cum este și "intelligent designer". Deci, sunt o elită de intelectuali în S.U.A., mai ales, pentru că în S.U.A. este credință mai multă decât în Europa, decât în Anglia. Ați văzut în Cehoslovacia câți atei sunt, dar despre S.U.A. nu poți vorbi că sunt atei, ei au religiile lor: ortodoxă, catolică, baptistă, dar toți sunt oameni serioși în credința lor. Dar oamenii de știință, aceștia nu sunt credincioși. Ei au spus: "Noi nu facem lucrul acesta că L-am descoperit pe Dumnezeu, noi facem lucrul acesta pentru că am descoperit în laborator o evidență". Darwinismul este o filozofie, căci Darwin n-a apucat decât niște fenomene, ici, colo și a tras o concluzie, a spus că așa trebuie să fie bazată filosofia materialistă. Ei vor să schimbe și cultura, pentru că se schimbă toată cultura cu "intelligent designer". Știți ce se întâmplă, copiii care învață în școli teoria darwinistă, spun: "Eu am venit de nicăieri, mă duc nicăieri", și se sinucid. De ce să trăiești, să te îmbolnăvești de cancer, să plătești taxa la guvern? Astfel s-a întâmplat într-un colegiu unde un băiat, crezând că face un bine și-a omorât cei mai frumoși colegi, fete, băieți, i-a împușcat, și pe urmă s-a împușcat și pe el. Acestea s-au întâmplat datorită

teoriei darwiniste. Cum poți să spui că o fată nu este importantă, sau un băiat, căci vine și se duce nicăieri, pe când ceasul este tăcut de un ceasornicar...

Este mai important ceasul decât fata...

Exact! Sunt lucruri complet ilogice, așa că lumea americană, nu-i chiar așa de stupidă, cum se zvonește.

Pentru o familie fericită...

Părinte, ce trebuie să fac ca să devin un soț deosebit, căci familia preotului trebuie să fie desăvârșită în pace, dragoste și fericire, devenind model pentru enoriași...

Să îți iubești soția, să-i spui că o iubești, nu fiți zgârciți cu cuvintele. Femeile au nevoie mai mult decât bărbații de afecțiune. Totdeauna să-i spui că o iubești, că-i frumoasă, căci o va ajuta foarte mult. Copiii când se nasc, ei cunosc lucrul acesta, ei știu că părinții se iubesc. Eu știu dintr-o familie numeroasă ca a noastră, că tata și mama nu se certau, ba dimpotrivă, tata, îi cumpăra toate cărțile bisericești mamei, avea o strană întreagă. Făcea aceasta pentru că ea a vrut să fie călugăriță, dar bunicul a ascultat de bunica și a căsătorit-o, așa era atunci. Dar copiii văd că părinții se iubesc, și ei cresc într-un cămin fericit.

Cum să o ajut să devină o mamă creștină, o mamă model pentru copii?

Pe mama în primul rând o ajută natura, îi dă o înțelepciune specială, ea are un atașament față de copil mai mult decât tatăl. Ea trebuie să-și dezvolte calitățile biologice și psihologice pe care le are. Femeia când naște, Dumnezeu îi dă o înțelepciune specială, cum să-și educe copilul cum să pună mâna pe copil, cum să-i facă cruce...e ceva deosebit... mamele nu pot să explice lucrul acesta. Nu poți să faci o școală de mame, ar fi niște teorii, niște teorii uscate, până când ele nu devin mame.

Credeți că mama este bine să fie mai degrabă un "copil cu copil"?

A, da! Știi ce bine-i să fii așa? Las-o să se joace cu copiii, cu păpușile, să vorbească cu ei. E foarte bine să fie așa, decât să devină nervoasă. Las-o să fie copilăroasă, pentru că e nevinovată.

În cartea Sfinției Voastre, ne îndemnați să fim noi înșine...

Da, să fim naturali. Eu nu recomand să avem o rugăciune forțată, totul să decurgă el natural. Întotdeauna cultivă prezența lui Dumnezeu în inima ta, dar cu simț, și rugăciunea devine naturală, pentru că nu noi ne rugăm. Sfântul Pavel spune că Duhul se roagă în noi. El strigă: *“Avva Părinte”*. Tot el spune în Epistola către Romani că: *“Voi nici n-ați ști ce să spuneți și cum să vă rugați, dacă Duhul Sfânt nu s-ar ruga în voi”*. Tu devii o rugăciune, nu tu te rogi, Duhul se roagă în tine. Rugăciunea nu trebuie luată legalistic. Mântuitorul dacă a urât ceva, a urât legalismul, adică, dacă n-am terminat rugăciunea este un dezastru. Am surori care vin și se spovedesc, și-mi zic că n-au făcut canonul tot, căci de multe ori au fost chemate de stareță la ascultare, iar eu le încredințez, că și-au terminat rugăciunea. Ascultarea este mult mai sfântă decât rugăciunea. Ce, dacă te rogi și telefonul zbârâie, să te superi și să rămâi supărat toată ziua, nu, Dumnezeu ți-a trimis o persoană în viața ta, care are nevoie de tine. S-a terminat cu rugăciunea; ai terminat-o, dar, sigur, când ai timp, citește rugăciunea. Dar, când trăiești într-o viață socială, și omul are nevoie de tine, dă-te omului! Dar totodată, să te predai în mâna lui Dumnezeu. Doamne eu sunt un instrument în mâna Ta, ca o vioară, cântă-mă cum vrei! Și nu trăiești pentru voi înșivă!

Să te depășești și să te dăruiești

Vă recomand o carte, a episcopului Ioan Zizioulas, profesor la Tesalonic, dar și în Irlanda, *„Nu există dacă nu trăiești în comuniune”*. În această carte, el are un capitol interesant, în care spune: *„Să nu zici niciodată, eu, al meu, mie, întotdeauna să spui ce pot eu să fac pentru tine. Trăiește pentru altul, dacă vrei ca viața să aibă sens, că dacă o trăiești pentru tine, nu are nici un sens!”* Nu este nimic al tău, și, de aceea, nici să nu pronunți cuvântul “eu”. Individul în grecește este “atomon”, aceasta însemnează atomul, care nu merge mai departe, este izolare completă. Noi nu suntem indivizi, suntem persoane, este o diferență între persoană și individ. Persoana este debordantă, dă din sine. Dumnezeu este o Persoană, pentru că Dumnezeu curge din El, nu se păstrează pe El. Tot așa și noi dacă suntem chipul Lui, noi totdeauna trebuie să ne dăruim. Când te întâlnești cu omul, întreabă-l: pot eu să fac ceva pentru tine? Știi ce frumoasă- i viața când nu te gândești la tine, ci faci ceva pentru altul.

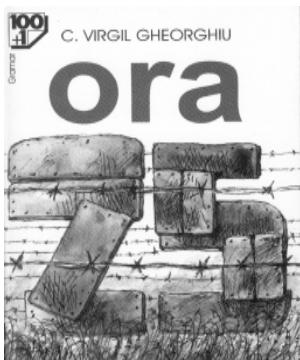

Parcă nici nu ^{POȘTĂ} **660** ⁶⁶⁰ **Seală, 2005** **la momentul în care**
te dăruiești...

Da, nu simți! Voi cei căsătoriti, în primul rând trăiți pentru soțiile

Virgil Gheorghiu – între „ora 25” și „ora veșnică”

„Sunt un fanatic anticomunist întrucât armata sovietică a ocupat țara mea pe care a predat-o partidului comunist român. [...] Duceți-vă în vizită turistică și veți vedea cum este păzită republica PENITENCIARĂ română: cu sârmă ghimpată, câmpuri de mine și miradoare, pentru ca nimeni să nu poată fugi” – Virgil Gheorghiu.

În 1950, cu ocazia apariției unei traduceri în limba engleză în S.U.A., ziarul **America** a prezentat romanul „Ora douăzeci și cinci” în felul următor: „În anul 1930, tânărul Johann Moritz din România a fost fals schimbat în evreu, de către oficialitățile locale, pentru a i se lua pe Susanna, soția sa [...] într-un câmp de lucru. Cu toate că Johann a protestat vehement în contra naționalității care i s-a impus, totul a rămas fără rezultat, deoarece actele în posesia oficialităților erau schimbate și arătau că este evreu get-beget. După munci grele, Johann reușește să fugă în Ungaria, unde spre nenorocul său, este capturat și torturat de unguri, acuzat de a fi spion român. Trimis de unguri în Germania, ca muncitor rob, Johann e clasificat ca « pur arian » și forțat să intre în SS-ul german. Acest lucru i-a dat posibilitatea să treacă în Franța, la americani, unde iarăși este internat ca inamic. În unul din cele 35 de lagăre americane, Johann întâlnește pe compatriotul său, Traian Korugă, un romancier cu mare reputație. Amândoi trăiseră ani întregi în câmpuri de concentrare, fără a ști care este motivul, știind numai că sunt victimele unui birocratism universal, neînduplecat și mașinăresc. [El îl avertizează pe Moritz că întoarcerea în țara lui

nu mai este posibilă, fiindcă până în România l-ar putea împușca o patrulă americană sau germană, franceză, cehă sau ungurească, fiindcă între om și casa lui sunt toate națiunile pământului cu armele pregătite să tragă. Nu doar despre depersonalizarea individului vorbește Korugă ci și a popoarelor]. *Traian Korugă se sinucide în sfârșit, iar Johann, după ce a cutreierat 105 lagăre, este eliberat și se întoarce în România ocupată de ruși, dar împreună cu familia sa, speră neconținut să se reîntoarcă într-un lagăr din Europa liberă, pentru a scăpa de opresiunea comunistă. Îndată însă, Johann este iarăși arestat, de data aceasta nu ca evreu, român, german sau ungur, ci pentru simplul fapt că a fost născut în Europa răsăriteană. «Ora douăzeci și cinci», ora când Traian Korugă ajunge la concluzia că omul nu mai are nici o scăpare, fiind robul mașinilor create de el și deci preferă să se sinucidă, este o carte plină de miezul realist al acestui secol, iar acțiunea puternică, dublată de stilul unui adevărat mânuitor al condeiului, îl ridică pe tânărul C. Virgil Gheorghiu cu încă o treaptă, spre vârful piramidei la care va ajunge”* „Așadar, omul a pierdut libertatea alegerii, el nu poate alege decât între răul cel mare al bolșevismului și răul mai mic al unei civilizații tehnologice în care totul decurge după reguli mecanice. Așa a citit critica franceză

finalul romanului, punându-l în relație cu istoria românilor și a celorlalte popoare din această parte de Europă, care de-a lungul secolelor n-au avut niciodată libertatea alegerii, decât între două asupriri, între două imperii, între două feluri de înrobire.

Cea mai stranie relație o are *Ora 25* cu altă carte, care, în mod curios, a apărut tot în 1949: romanul *O mie nouă sute optzeci și patru* de George Orwell. Dacă distopia scriitorului englez realizează imaginea infernului creat de oameni, în care se instaurează dublugânditul și stăpânesc Fratele cel Mare, Poliția

Gândirii, romanul scriitorului român se citește ca profeție a unui prezent ce n-a devenit trecut, a cărui oroare încă proaspătă dezvăluie viitorul. „Anul 1984” înfățișează ceea ce urmează după insuportabila Oră 25. Și capodopera de speculație politică ieșită din spiritul occidental se situează alături de capodopera unui profetism întors, născută din imaginarul răsăritean” - *Elisabeta Uisconi*.

Întreaga creație a părintelui; Virgil Gheorghiu pendulează între doi poli sau, mai exact, între două „ore”: „ora 25” și „ora veșnică”. „Ora 25” este ora apocalipsei sumbre în care sfârșește istoria civilizației noastre, ora „*când nici Mesia însuși dacă ar veni n-ar mai putea schimba nimic*”. Acestei realități cumplite i se opune perspectiva „orei veșnice”, ora eternității luminoase a vieții și nemuririi, a comuniunii firești și smerite între om, lume și Dumnezeu. Pentru Părintele Virgil Gheorghiu această „oră veșnică” este *ora metaistorică a Liturghiei ortodoxe* în spațiul și timpul transfigurat teologic al bisericilor din satele României eterne.

...Subțiat ascetic de sărăcia endemică a satului pe care-l păstorește ca veritabil înger în trup, el (n.n.: preotul Constantin Gheorghiu, tatăl autorului) își conduce mica sa comunitate dislocată de invazia ocupantului de la răsărit direct din „ora 25” în „ora veșnică”, ieșind cu alte cuvinte din istorie pentru a intra în cer, într-un cer a cărui experiență liturgică le era deja familiară. Pentru că atunci când „ora 25”, ora istoriei paroxistice și apocaliptice năvălește peste mica comunitate din munții Moldovei, când orice refugiu pământesc este interzis - fiindcă din fața terorii mecanizate a istoriei moderne nu se mai poate fugi ca altădată în codru -, atunci nu mai există decât o singură cale de scăpare, verticală, prin cer. Pentru dispariția satului său natal autorul imaginează aici o explicație poetică care prin fabulosul ei amintește de romanele sud-americane, dar care în esență este una pur teologică și creștină: mica parohie, în frunte cu preotul, ei a urcat cu totul la cer. Pentru că nu mai aveau unde se refugia, Dumnezeu le-a deschis în grabă ușa cerului și au intrat în veșnicie cu trup cu tot, graba era atât de mare încât n-au mai avut timp nici măcar să îndeplinească toate formalitățile, adică să-și lase „hainele de piele” ale trupurilor lor la vestiarul cimitirului. Cartea părintelui Virgil Gheorghiu poate fi citită și ca o superbă metonimie a destinului poporului român: victimă a unei istorii ingrate, el și-a imaginat neîncetat, în conformitate cu Ortodoxia sa uimitor de profund asimilată, soluții de salvare în meta-istorie, adică în veșnicie.

...Tot sensul existenței micii comunități din munții Moldovei rezidă în verticala bisericii, care o unește cu patria de sus, cu Dumnezeu, dar și cu întreaga creștinătate trecută, prezentă și viitoare, în care își găsește firesc locul și străinul, anonimul soldat evreu mort în mijlocul satului.

...Într-o epocă în care economia și tehnologicul (care au luat locul politicului) celebrează triumful nihilismului și sfârșitul omului, mesajul operei scriitorului preot și artistului teolog Virgil Gheorghiu, o mare conștiință creștină a acestui veac, merită din plin să fie restituit spațiului spiritual care l-a dăruit lumii și culturii universale ca un simbol al regăsirii demnității teologice a omului și ființei românești în lumina cea neînserată a „orei veșnice”. (*Diac. Ioan I. Ică jr* - în prefața cărții lui Virgil Gheorghiu „Tatăl meu, preotul care s-a urcat la cer”, Ed. Deisis, 2003)

Unde a fost Biserica?

Arhim. Arsenie Papacioc

*„Cea mai mare pedeapsă a Bisericii este nevrednicia propriilor ei slujitori” -
Arhimandrit Arsenie Boca*

Am fost rugat și invitat să-mi spun părerea în legătura cu soluția de salvare “înnoire în Biserică” și sunt întrebat de unde să vină: din afară sau dinăuntru, de sau de jos.

Înnoirea să vină din toate părțile, să fie o înnoire interioară, trăire și răsuflare în Duhul lui Dumnezeu. Conștiința să fie rațională, fără îndreptățire. Să plecăm la unirea cea mai mare de la cel mai micuț creștin până la cel mai mare vlădică.

Nu este timp să facem procese, care mai mult destramă valorile și unirea în Biserică. Pe cine să judecăm? La întrebarea tendențioasă: “Unde a fost Biserica?”, răspundem: în pușcării crunte, umilințe grozave, bătaii păgâne, insulte pline de venin.

Îi întrebăm și noi: dar ei până acum unde au fost? Putem condamna o țară întreagă că a trăit sub rușinea unui tiran incompetent și îndrăcit? Cei care au avut harul deosebit să înfrunte dușmanul pe te miri unde și în felul lor, au și merite de plină laudă. Sute de mii de preoți, călugări trăitori, frați de credință au purtat lanțuri grele bătute la nicovală prin beciuri ascunse. Ne-au smuls bărbile și ne trăgeau de ele ca pe animale de căpăstru. Ne-au înfometat îngrozitor cu intenții de exterminare, ani nesfârșiți. Am fost aruncați în celule fără lumină - celule negre - în haine de pușcărie și murdare de puroi și sânge închegat și uscat scoarță pe ele. Ne-au cerut lepădări de Hristos și de sfinții Lui și nu ne-am lepădat, ferească Dumnezeu! O cât de mică amăgire nu am făcut, măcar ca știam că trebuie să murim și mulți au și murit. Ne-au cerut aceste lepădări insistent și sistematic, izolați și băgați în congelatoare (camere frigorifice) ca să poată obține măcar un cuvânt împotriva învățaturii Domnului nostru Iisus Hristos. Si nu am cedat. Ne-au dat condamnări mari, ca tiranii cei mici să creadă, cu adevărat, că suntem mari criminali.

În curs de apariție:

Singur Ortodoxia

Biserica este cea care patronează drumul spre mântuirea noastră, cu orice chip, în stilul ortodox, așa cum s-a fixat la Sinoade. Drumul ce duce la mântuire e numai unul: aceasta pe care-l ținem, fără nici un fel de schimbare.

Am fost întrebat: Ce să spun Apusului? și am răspuns: Să vină la Răsărit, la Biserica Ortodoxă - smeriți, fără condiții. Adevărul trebuie respectat fără condiții. Sunt creștin, sunt călugăr, sunt preot și voi răspunde; toți vom răspunde. **Arhimandrit Arsenie Papacioc**

Pe mine m-au condamnat patruzeci de ani. M-a distrat acest abuz de nesocotință, dar m-a costat.

Aici a fost Biserica: în temniță. Aici, unde erau mii de creștini care cereau întâlnire duhovnicească, dezlegări, întâlniri și speranțe pe care le dădeam prin băți în perete (morse).

Am scăpat din închisori, cei care am mai scăpat, fericți că am fost ajutați de bunul Dumnezeu. Să-L purtăm cu drag în suflete. Nu ne-a părăsit! Simțeam că stă îndurerat lângă noi ca să înțelegem marea taină a Crucii Lui. Ca să înțelegem rostul grozav al eliberării prin suferință pentru El. Și harul Lui ne-a ajutat să nădăjduim, să dăm un răspuns bun cândva, la răsplata cea din urma.

Am venit fără bărbi, fără carne pe noi, fără dinți, cu ochii ascunși în orbite, dar care străluceau încă. Am venit fără chip de clerici. Așa cum eram, am mers smeriți la superiorii noștri, fiindcă ei poartă harul harurilor, să ne blagoslovească pentru treabă la sfântul altar. Ei nu erau lepădați de Hristos pe nici o cât de mică fibră dogmatică.

Sfântul Apostol Petru s-a lepădat cu jurământ de Hristos chiar când Îl privea. Dar Domnul Iisus Hristos, Care suferise, a înțeles marele proces al neputinței și cu câtă gingășie l-a menajat și l-a iertat prin trei întrebări, întrebările iubirii, ca să poată paște mieluseii, oițele Lui. Petru, se înțelege, a rămas smerit toată viața, dar și-a făcut apostolatul cu îndrăzneală, demnitate și putere. Vlădicii noștri nu s-au lepădat nici formal, nici ascuns. Au procedat cu înțelepciune; nu le-a fost ușor și bisericile, aproape fără excepție au fost pline până la refuz. S-au cununat și s-au botezat pe ascuns mii de suflete.

Se observă că se vorbește cu pătimire. Noi nu suntem o instituție limitată de activitate. Noi suntem Biserica. Noi și toți aceștia, toți care vorbesc, suntem Biserica și se vede că îi interesează prea puțin unitatea acestei instituții sacre și spun, pentru că sunt liberi acum, “Unde a fost Biserica?”

Slujitori, mii de credincioși au fost sub lacăte și cătușe grele, sub sârmă ghimpată și sub cel mai diavolesc dispreț și ură umană, fără semne de ieșire sau de vreo mică ușurare. Se părea că scrie deasupra acestor infernuri negre: *“Lăsați orice speranță, voi cei care intrați!”*. Unii au fost aici, alții și-au dus zilele cum au putut, dar și-au pus râvnă să nu lipsească de la slujbele bisericești. Veneau la hramurile mari și stăteau zile în șir, în coloane nesfârșite ca să poată săruta sfintele moaște. Aceștia se îngrămădeau la sfânta spovedanie și la sfânta împărtășanie și se rugau, noi suntem martori acestor sentimente, se rugau ca bunul Dumnezeu să elibereze lumea și România de diavol.

Întreb ca un duhovnic, aceștia care spun acum: “Unde a fost Biserica?” oare sunt spovediți și împărtășiți? Pentru că acolo erau creștini, în biserici, la sfintele taine. Apoi să înțeleagă că ei fac parte din Biserică și neliniștea lor poate să aducă destrămare și răsturnare de valori. Este nevoie de o mare unitate. Toate problemele din Biserică le va rezolva Biserica cu harul ei, rânduielile ei canonice și după îndemnul Sfântului Duh.

Nu proces de înnoire în scaune, ci un proces de conștiinciozitate adevărată pentru fiecare dintre noi și cei care au fost comozi și lipsiți de mare responsabilitate în calitatea ce o aveau, aceia se vor elimina singuri.

Că noi așa credem, că avântul unei înnoiri de conștiință a unității Bisericii, înnoire în fiecare inimă din noi, va repara ușor și sigur orice deviere. Nu vă atingeți de ființa Bisericii! Vreți, adică, să spuneți despre anumiți oameni din Biserică? Aceasta este altceva, dar nici cultura și nici armonia, nici jertfa, nici bunul simț și mai ales încheștarea în lupta cu puterile întunericului nu ne dau voie să fim slobozi și lipsiți de condescendență. Nu este nimeni neprihănit și nu vom fi noi cei care vom plăti; numai Acela Care a împărțit talanții, El va cere fiecăruia să dea socoteală la vreme.

Am îndrăznit să îmi spun părerea pentru că prea mult am fost singur, în suferințe și prea mult doream să-mi văd frații de credință mici sau mari, să ne rugăm împreună și să ne întâlnim împreună, inimă la inimă și îndreptățiți să spunem pentru oricine: **e greu să ocârmuiești lumea fără marea putere a iubirii.** *“Cea mai mare pedeapsă venită asupra Bisericii este nevrednicia propriilor săi slujitori!... (Buletinul Parohiei Sfânta Cruce, nr. 3/*

Persecuții ale fidelității creștine

în deceniile comunismului ateu și militant din România

Pr. prof. univ. dr. Gheorghe I. DRĂGULIN

Comunicare ținută la Simpozionul “Eucaristia, sorgente di civilita”, organizat de centrele culturale catolice din Arhiepiscopia de Milano

Între-o logică elementară obișnuită, anii destructivi ai celui de al II-lea război mondial trebuia să fie urmați de o epocă nouă în care pacea, siguranța, libertatea și belșugul se instaurau în lume pentru o perioadă lungă de timp.

Din nefericire, patimile omenești și abilitățile interesate ale conducătorilor marilor popoare au zădărnicit astfel de legitime aspirații universale. Printr-un simplu petec de ziar, cei trei Mari care au participat la Conferința de la Ialta au aruncat lanțul robiei și zăbranicul persecuțiilor asupra Europei de răsărit și de sud-est, adică asupra Poloniei, României, Bulgariei, Ungariei, Germaniei ș.a. Ca urmare a instalării orânduirii socialiste în aceste țări, sub presiunea tancurilor sovietice, a început structurarea statului-colivie și desființarea vechilor instituții: Monarhia, Biserica, Armata etc.

*

Încă din anul 1950, mă afluam student la recent înființatul Institut Teologic Universitar din București, institut scos atunci din rețeaua învățământului de stat. Savuram cu neostoită sete de cunoaștere expunerile și incursiunile savante în istoria culturii creștine ale preotului profesor Dumitru Stăniloae, ale dogmatistului ortodox și patrologului de renume europeană, inegalabil încă de atunci - Ioan G. Coman, precum și ale ilustrului istoric Teodor M. Popescu, mai târziu, martir anticomunist.

Născut în mediu sătesc, din părinți harnici și dreptcredincioși, dar care au avut multe de suferit de pe urma faptului că au fost considerați chiaburi, am intuit de timpuriu că ideologia comunistă este o

aberație și că mijloacele ei de realizare sunt inumane. Drept urmare, am început să răspândesc convingerile mele (asemuiam membrii de partid cu fiii Satanei și îndemnam obsesiv ca aceștia să fie izgoniți cu topoare și cu coase, ca pe vremea răsculaților ardeleni Horia, Cloșca și Crișan) în localitatea de origine, în liceul B. P. Hasdeu din Buzău și apoi în mediul universitar în care pășisem. Bineînțeles că entuziasmul chemărilor de mai sus, tiradele agitatorice, erau însoțite de ruperi de afișe, de atitudini contrarevoluționare fățișe și la mitingurile oficiale. Orice manifestare de politică slugarnică mă irita.

Spre surprinderea unora, mergeam regulat la biserică. De aceea, m-a șocat acțiunea de afișare a unei lozinci pe care scria: “Slavă marelui Stalin, eliberatorul popoarelor!” chiar în fața porții institutului nostru. Limba română cuprinde două noțiuni aproape identice: *slavă* și *mărire*. Dintre ele, cea dintâi, de etimologie slavonă, se întrebuințează mai ales în legătură cu supracinstirea Preasfintei Treimi. De aceea am socotit îndreptățită combaterea formulei din lozincă, precizând că Stalin nu este Dumnezeu ca să i se aducă slavă. Cât privește “eliberarea popoarelor”, consideram că generalisimul a luat jugul de lemn al supușilor cucerii și l-a pus pe cel de fier. Astăzi se știe că “tătucul” eliberator a căsăpit mai multe zeci de milioane de oameni ajunși sub stăpânirea sovietică.

În urma unei invitații scrise de prezentare la miliție, m-am văzut târât în beciurile Ministerului de Interne. Bineînțeles că până acolo am fost plimbat cu mașina, în mari ocoluri, legat la ochi, ca să nu știu unde am ajuns. Cămășuța cu mânecă scurtă a fost înlocuită numaidecât cu zeghea vârgată a pușcăriașului condamnat. În acest fel, tânărul teolog de atunci, martor neputincios la jefuirea averii părinților săi chiaburi, foști împrumutăriți după faptele războinice din 1916, dornic de adevăr, iubitor de dreptate, zelos apărător al valorilor creștine, a început să cunoască bolgiile infernului, care se aflau la numai un kilometru distanță de sediul Institutului de Teologie. Acest infern însemna anchetă mincinoasă, legi ale răzbunării și metode de reducere la tăcere și de înlănțuire nevăzută cum nu se auzeau la emisiunile de știri și nici nu se citeau în presa de partid.

Am fost arestat la 13 mai 1952, dar nu am putut trimite nici o știre părinților decât la sfârșitul lunii octombrie. Îmbrăcat doar cu cămașa de vară, cu petec peste petec, nu aveam nici un bagaj (pe urmă

am găsit o ladă părăsită și o utilizam ca pernă în timpul nopții). Curând, au început orele de anchetă, cu procese-verbale scrise de ofițerul care te judeca, cu reluări în timpul nopții, în scopul înfricoșării, cu descrieri false ale pericolelor care te așteaptă, în cazul necolaborării cu stăpânirea politică. Pe coridorul care conducea la camera de anchetă erai umilit în tot felul: uneori ți se puneau ochelari de piele la ochi, alteori erai împins în mod intenționat ca să te împiedici și în felul acesta să fii izbit de un alt gardian. Erai pedepsit să stai ore în șir în picioare într-un spațiu strâmt.

*

Întreaga situație și șocul existențial pe care erai silit să-l trăiești, fără știrea părinților, pentru care erai dat dispărut sau mort, producea în tine revoltă neputincioasă, frică, nesiguranță, deznădejde. Cu întreg sistemul sufletesc demolat, **numai sentimentul religios se impunea ca o condiție a supraviețuirii.**

Sub acest aspect, m-am confruntat mai întâi cu masonul Margulios, cu care am împărțit câteva săptămâni o celulă din subsolul Ministerului de Interne. După spusele interlocutorului meu din subterană, credința sa este tolerantă și urmărește binele oamenilor. Am întrebat atunci dacă aceste acțiuni se duc la lumina zilei și dacă Mântuitorului nostru Iisus Hristos i se dă cinstirea divină care i se cuvine. Răspunsul așteptat nu a venit și de atunci convorbirile noastre pe teme religioase au încetat.

Dacă pe planul conversației, în condițiile de suspiciune, de frică și de nesiguranță de atunci, inițiativele ajungeau adesea în impas, urmate de însingurare și deprimare, pe planul nevăzut, realitățile erau mai sigure și încurajatoare. Rugăciunile înălțate lui Dumnezeu se făceau în gând, într-un climat de libertate și în orice loc. În războiul nevăzut dus între tine și cei ce te țineau în închisoare, de mare eficacitate era Rugăciunea inimii sau a călugărilor de la Sfântul Munte Athos. Stihurile eliberatoare: *“Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”* te înseninau și te întăreau. De asemenea, te întărea, mai ales după interogatoriile epuizante de noapte, icoana Mântuitorului purtându-Și crucea către Calvar. Uneori, mai ales în prezența preoților din detașamentele de muncă forțată, ne aduceam aminte stihuri din *Acatistul Maicii Domnului*, *“Bucuria tuturor celor necăjiți”*. Tot în gând recitam *Tatăl nostru*. Seara, la întoarcerea de pe șantier, mă

urcam pe prici (etajul superior al patului comun) rugându-mă. Mai niciodată nu terminam rugăciunea: din pricina epuizării fizice, adormeam în câteva minute.

*

Socotit agitator anticomunist și considerat deci periculos pentru societatea socialistă, am fost supravegheat și purtat de către Securitate, fără să fiu judecat și condamnat penal, prin zece locuri de detenție: Ministerul de Interne, Uranus, Ghencea, Văcărești, Jilava, Castelu, Midia, Capul Midia, Năvodari, Onești.

La **Jilava**, răceala pe care o evocă denumirea era amplificată de culoarea neagră a zidurilor. Într-adevăr, acestea fuseseră vopsite cu păcură, ceea ce le dădea un aspect sinistru. Fortul, aflat afară din București, însemna condamnare sigură a celor încarcerați aici. Gândurile negre și libertatea care ne părăsea încet, dar sigur, erau contrabalansate oarecum de sunetele clopotelor, care nu puteau fi oprite să ajungă la noi.

La **Castelu**, o impunătoare biserică aflată în apropierea șantierului, ca și biserica Sfântului Voievod Ștefan cel Mare de la Borzești, aduceau aminte de libertatea de odinioară și reaprindeau nădejdea în dobândirea ei.

Pentru a îndulci singurătatea în care trăia în fond orice deținut, deși locuiam cu toții și ne făceam necesitățile în aceeași cameră din fostul fort, organizam în șoaptă un gen de conferințe. Fiecare vorbea despre un subiect cunoscut. Astfel, inginerul Tacorian a descris sondele de pe Valea Prahovei, eu am evocat figura Mitropolitului Grigore Dascălul al Țării Românești, care a fost surghiunit din București la Chișinău, pentru că a protestat împotriva abuzurilor rusești din țară în timpul Regulamentului organic, preotul romano-catolic Ioan Baltheiser de la Catedrala Sfântul Iosif din București a dat unele explicații asupra Rozarului. După eliberare, cel din urmă a obținut o parohie în Germania.

La **Midia**, barăcile de stuf erau de asemenea neterminate. Se dormea în număr de 50-60 de persoane în aceeași încăpere, fără nici o igienă și, uneori, fără lumină. Printre noi erau și informatori, adică deținuți care căutau să-și salveze trupul de la privațiunile și mizeria lagărului, căci de suflet nu înțelegeau să se ocupe. Unul dintre cele mai mari chinuri îl constituia întoarcerea de

la șantier la colonie, mai precis

operațiunea de numărare de pe șantier. După ce muncisem o zi întreagă, obosiți, uneori nemâncați sau plouați, trebuia să ne înșiruiam pe cinci rânduri pentru numărătoare. De multe ori această operație se greșea intenționat, ceea ce impunea reluarea ei. Istovirea celor ce așteptau renumărarea, încolonați în picioare după o zi lungă de muncă, atingea atunci cota cea mai înaltă.

În aceeași stare de spirit, plus frigul de la malul mării care te pătrundea până în oase, plus înjurăturile și loviturile de cizmă, îndurai și perchezițiile de noapte. Atunci erai obligat să ieși în câteva minute pe platou cu bagajul personal în mână. În fruntea unei astfel de brigăzi era de obicei numit un deținut de drept comun. Această măsură viza umilirea și chinuirea intelectualilor și a oamenilor bisericii. Astfel, au fost batjocoriți preoți, teologi și călugări. Va rămâne o temă greu de explicat - în afară de atracția simpatiei împilatorului - cauza grabnicei umiliri în pușcării a preotului ortodox, cel care, împreună cu familia lui, asista pe săteanul, de obicei ignorant și sărac, și îl îndrumă în cele ale vieții cultural-economice. Mulți dintre acești slujitori ai Bisericii acceptau, din smerenie creștină, cele mai înjositoare condiții de muncă și de locuit.

Am muncit în detașamentul lui Ciugulea, vechi deținut cu abilități de acomodare după situația momentului. Împreună cu actorul Ovid Teodorescu, aveam norma a cinci vagonete de pietriș, pe care îl excavam și-l încărcam. De multe ori, la minus 15 grade Celsius, scoteam pentru ecluză, printre sloiuri, pietre din apă cu mâinile goale și încălțat în cizme de cauciuc înghețate. Locotenentul major Borcea, comandantul lagărului, afirma în fața întregii colonii că el umple legiuitele vagonete și noi numai dacă aruncam din când în când câte o pietricică. Noi, pasămite, nu lucram, pentru că așteptam pe imperialiștii americani ca să ne izbăvească.

Cu norma neîndeplinită, ți se rezervau la întoarcere orele de carceră. În ea se stătea în picioare, nemâncat și fără apă. Tratamentul acesta trebuia suportat mai multe zile. Cu rația de terci micșorată, cu somnul redus și întrerupt, continuu obosit, ajungeai curând în rândurile distroficilor. Aceștia alcătuiau o jalnică grupă de îmbătrâniți, sleiți de puteri, aproape irecuperabili, înfolați în pături, mulți sprijiniți în cârje și bastoane.

Am socotit de datoria mea de student în teologie să încerc, deși tremuram pe picioare de epuizare, să mă ridic peste aceste supărări

și chinuri. Credința în Dumnezeu mă susținea, întărindu-mă să depășesc slăbiciunile omenești, mai ales că nu fumam și că muncisem la câmp încă din copilărie. Acțiunea de înfometare m-a ocolit o vreme, când am primit noaptea câte o bucată de pâine de la Ajutorul Legionar din lagăr, organizat atunci de inginerul Aurelian Guță din Craiova. Membrii grupului recunoșteau chipul morții care marca figura unui tânăr și interveneau tacit.

Timp îndelungat am muncit numai în tura de noapte, cu frigul și cu neajunsurile unui șantier în formare. Deținuții nu mai păstrau acum decât aparențe de oameni, fantome abia identificabile în lupta pentru existență și pentru supraviețuire. Noaptea nu se mai sfârșea, arătând muritorilor ceva din chinurile celor ce vor ajunge în iad. Abia când apărea luceafărul se știa că peste puțină vreme se va lumina de ziuă. În multe cazuri, milițianul te călca în picioare, fără multe explicații. Exista prezumția generală că nu vrei să muncești, deși tu erai istovit, epuizat prin somn puțin, lihnit de foame și decăzut din punct de vedere fizic. Au fost zile în care am mâncat din vâlăul porcilor, unde se găseau coji de pâine de la masa militarilor. Și acest lucru l-am făcut pe furiș, după ce săream câteva garduri păzite.

În toate erai chinuit de fratele tău, nu de ieniceri și de tătari ca în trecutul românesc. În durerile vieții de deținut realitățile se înăspreau cu fiecare zi. Ajunsesem atât de slăbit, încât nu mă mai puteam urca singur în tren ca să ajung la șantier. Aceste condiții nu se mai puteau suporta. Mi-amintesc chiar că m-am spovedit Preotului Velescu de la Roman. De oameni mă îndepărtam, implorând pe un Dumnezeu al stihțiilor și al purității. Gândeam că, dacă voi muri în stare de inconștientă provocată sau în chinuri, când nu aș mai ști ce fac, eu nu o să mă lepăd de Domnul Hristos. Precauția aceasta apăruse în fața situației de la Midia. În cabana V, cunoscută drept “cabana morții”, intrau seara 40 de deținuți, dar uneori ieșeau dimineața numai 39.

Într-o astfel de existență epidermică, trăită în ecluza de la Midia, m-am gândit să mă sinucid. O punte de câteva scândurele, peste un șant pe unde trecea un camion încărcat cu materiale de beton, mă îmbia în mod obsesiv. Mi-am adus aminte că doctrina ortodoxă nu aprobă sinuciderea, eutanasia și avortul. Raționam că este rău ceea ce gândeam să fac, dar nu mă mai asculta corpul. Aproape că simțeam fizic contrapunerea

Sfântului Înger, care nu lăsa ca viața să mi se piardă în voia demonului morții care mă urmărea. Așa se face că, în sfârșit, mi-am adunat toate puterile fizice, ca într-un efort suprem, și am reușit să mă retrag cu două palme din calea vehiculului așteptat. După câteva clipe, el a trecut pe lângă mine și scândurelele s-au rupt. Nu cred că m-ar fi strivit, așa cum judecam atunci, ci numai m-ar fi schilodit. În ciuda întunericii din jur și a indiferenței celor care nu prețuiau viața unui om nici ca pe o ramură ruptă din codru, crima s-ar fi împlinit în mod anonim. Dar Dumnezeu nu m-a părăsit nici atunci, având alte împliniri pentru mine.

*

Din experiența târâtoare și disperată în care trăiam, mi-aduc aminte și de un moment de întâlnire ecumenică. În răgazul unor duminici, uneori în timp ce rondul milițienilor din lagăr se rărea, urmărea a meciurile de la radio, alteori în timpul slujbei, obișnuiam să ne adunăm pe iarba spațiului dintre barăci. De obicei se rostea grăbit un *Tatăl nostru*. După aceea urmau discuțiile.

Comuniștii din ilegalitate, ajunși printre noi, afirmau de la început că și Hristos ar fi fost comunist, însă nu le făcea plăcere să le amintim că El cerea iubirea vrăjmașilor și iertarea celor ce ne nedreptățesc. Dialogul continua cu mari opinteli. Subiectele cel mai des abordate de ei erau: originea darwinistă a omului, inexistența judecății divine și a vieții de dincolo, infailibilitatea doctrinară a partidului comunist. Și atunci, era evident că imaginea existențială a persoanei umane, cu atâtea căutări, se înțețoșă.

În această tipologie sunt nevoit să amintesc cazul unor intelectuali. Mă gândesc la universitarul Alexandru Claudian de la Iași. Sociolog reputat, poet și socialist, format la Paris, el nu avea pur și simplu noțiuni religioase. Viața lui însă nu prezenta nici o slăbiciune omenească, putând servi ca pildă multor creștini de astăzi. Mi-a dat una din cele două cămăși pe care le avea, pentru că venise frigul și eu nu aveam decât o cămașă incredibil de peticită, cu mânecă scurtă. Nu îndemn însă pe nimeni să-i urmeze crezul său de viață.

Aceeași greutate se resimțea în convorbirile cu greco-catolicii. Aceștia făceau greșea să arunce în spatele Bisericii Ortodoxe Române multe din măsurile Securității luate împotriva lor, care se inițiau, poate, la Moscova.

Cu preoții romano-catolici evitam amintirea celor patru puncte florentine care ne deosebeau pe unii de alții. Cu toții aveam însă nevoie de optimismul lor, de speranța că diplomația vaticană le va reda în curând libertatea, lor, și poate și nouă. Ne aduceam totuși aminte îndemnul apostolului: “*Căci vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci și să suferiți pentru El*” (Filip. 1, 29).

Mulți dintre cei care se atașau cercului nostru de discuție în aer liber erau protestanți. Îmi amintesc de pastorii Weingartner din Constanța și Milan Haimovici din Misiunea Evanghelică Suedeză. Primul admira mistica bizantină în comparație cu raționalismul recunoscut al credinței sale. Cel de-al doilea aprecia regăsirea unor vechi texte testamentare în liturghia ortodoxă.

De Sfintele Paști, a căror dată o ghiceam după insistența cu care se trăgeau clopotele, ne salutam cu creștinescul: “Hristos a înviat!”. Primeam întotdeauna, pe șoptite, răspunsul universal cunoscut: “Adevărat a înviat!”.

Precizez că interveneau în discuție și întrebări general-creștine, ca: originea Răului, aspectul divin al persoanei Mântuitorului, ajutorul sfinților. Unii se întrebau de ce am fost aleși tocmai noi să pătimim odată cu venirea comuniștilor ateii la putere. Se auzeau și comparații exagerate cu moartea martirilor din primele veacuri creștine, când societatea persecutoare nu era atât de bine organizată și structurată opresiv ca cea din zilele noastre. Este semnificativ că, în asemenea cazuri, răspunsurile cele mai convingătoare nu veneau de la teologi de profesie, ci din mediul parohial. Preoți, ca Pasenco și Valer Beleuță, ambii din părțile Făgărașului, studiaseră vestita colecție *Filocalia*. Textele și îndemnurile acestei opere a Sfinților Părinți, cu experiența sfințelor nevoițe ale desăvârșirii, potoleau revolta unor deținuți și creau premise ale împăcării creștine cu situația.

Convorbirile noastre dintre barăci se încheiau uneori cu recitarea unor poezii ale profesorului de teologie, Nichifor Crainic sau ale lui Traian Dorz, din formația ortodoxă a Oastei Domnului.

Din rândul intelectualilor români, colegi de suferință, amintesc pe următorii: Pr. Simion Radu (universitar, Sibiu), Pr. Titus Mălai (universitar greco-catolic), Pr. Gheorghe Giurău (Oradea), Pr. Gh. Dumitriu (Cihoreni), Pr. Vasile Godeanu (Chidriș), universitarii

Constantin C. Angelescu, Petre Botezatu, Ion Diaconu (Iași) și Laurian Someșanu (Brașov).

Nu am selectat aici decât o parte din câte am pățimit și am văzut în cele zece închisori comuniste.

*

M-au eliberat din închisoare la încheierea termenului de 24 de luni, la data de 13 mai 1954. Atunci a început pentru mine *închisoarea de după închisoare*. La Institutul Teologic unde m-am întors, nici o întrebare: nici unde am fost, nici de ce m-au reținut autoritățile statului. Bineînțeles că nu am beneficiat public nici de rugăciunile Bisericii pentru deținuți. Toată lumea se ferea de mine, ca fiind “ăla”, “ocnașul” care vine din pușcărie și studiază până la 12 noaptea. Viața pe care o înfruntam acum purta marca fricii: temerea că nu voi fi reprimat în facultate, că mi se va interzice luarea licenței, că voi fi exclus de la cursurile de doctorat ș.a..

Lucrările de seminar din cadrul aspiranturii mi-au fost respinse, cu sesiunea pierdută, pentru că am citat în ele pe Mircea Eliade și pe Nicolae Berdiaev.

Părinții, lichidați de mai multe ori, nu mă puteau ajuta. În urma presiunilor pentru înscrierea în gospodăria colectivă, pe care a refuzat-o tot timpul, tatăl meu a murit de cancer.

Am șomat timp de cinci ani, având doctoratul absolvit. De altfel, nu ți se elibera Diploma de licență în Teologie. Ca să urmezi o altă facultate din anul întâi, trebuia să te finanțeze cineva. Am înaintat peste 50 de autobiografii și cereri de serviciu. Toate au fost respinse, pentru că existau alte priorități, “curate” politic. Mai marii considerau că la tipografia bisericească aș fi putut face manifeste anticomuniste, iar în învățământ aș fi otrăvit mințile tinerilor cu idei imperialiste și nonconformiste. Nu eram bun pentru nici o funcție în statul român de atunci. Mult mai târziu, abia după revoluția din 1989, am avut voie să activez în învățământul universitar.

Purtam, evident, în continuare lanțuri care nu se vedeau de către oricine.

În această stare de derută generală, după doi ani de la căsătoria mea cu Mariana Popescu-Argeș, fiică de preot anticomunist, a intervenit în situația mea voia lui Dumnezeu, prin Patriarhul Justin-

ian. Acesta a fost din multe puncte de vedere ierarhul providențial pentru Biserica noastră, căci a ocrotit și pe alți foști deținuți, dându-le pâinea cea de toate zilele. Conducătorul suprem m-a hirotonit personal diacon la catedrala patriarhală și apoi, tot personal, preot în catedrala Domnița Bălașa. Gestul era unul de curaj, echivalând cu o înfruntare fățișă a comunismului apăsător al epocii.

Ca preot, m-am aflat sub o continuă supraveghere, care îmi șicana acum și familia. Soția mea, profesoară la Institutul Pedagogic din Giurgiu, mamă a doi copii, a făcut naveta acolo timp de cinci ani. Aveam la Sfânta Spovedanie numai femei, deși nu eram preot în vârstă. Tot așa, anumiți bărbați mă cercetau în biserică “întâmplător”. Toți ascultau predicile mele, pe care mi le scriam, și se interesau ce cărți împrumutam acasă enoriașilor.

Nu mai insist asupra supravegherii *împuțernicitului* cultelor, funcționarul politic de pe lângă fiecare episcop în funcție sau slujitor fost deținut.

*

Domnul *“pedepsește și miluiește, coboară până la locuința morților și iarăși înalță, și nu este nimeni care ar scăpa din mâna Lui”* (Tobie 13, 2). De fapt, anii detenției politice a atâtor anticomuniști nu au fost o osândă, ci o alegere. Dumnezeu a dăruit oamenilor uitarea păcatelor împotriva noastră și iubirea vrăjmașilor. Ceea ce nu trebuie să se uite însă, este adevărul că viața creștină trece prin felurite încercări. Privirile calde ale Mântuitorului Hristos sunt atunci mult mai aproape decât le contemplăm noi în termenii inteligibili ai teologiei. Chiar și îmbrăcați în tunică nevredniciei noastre, El nu ne părăsește. Suntem fericiți dacă recunoaștem în toate rezolvarea problemelor după voia Lui.

Pe plan general interbisericesc este cazul să reținem că, la Sinodul Ecumenic de la Calcedon (451), Răsăritul și Apusul creștin au stat alături în înfruntarea răătăcirilor veacului. La fel și în opoziția față de comunismul ateu. S-ar putea ca în deceniile care vin istoria să ne determine să ne amintim tot mai viu aceste realități sfinte, care vizează pacea și lucrarea universalității Bisericii. (7 mai 2005)

Preacuvioasa maică proestareță Zamfira stavrofora,
de la Mănăstirea Prislop, a plecat la Domnul

Singurul meu ucenic!

Fragment din „Cuvântul la priveghere”
rostit de Prea Sfințitul Părinte Dr. **Daniil Stoenescu**,
Episcop-Loctiitor de Vârșeț

Se va vorbi despre măicuța Zamfira de acum înainte, ca și până acum, de fapt, atâta vreme cât se va vorbi de prea cuviosul părintele nostru Arsenie. Pentru că, nu întâmplător, prin anii '77 - '78, aflându-mă numai cu Părintele și Măicuța aici, în casa de vizavi, în chilia de dincolo de ușa acestei sfinte biserici, mi-a spus Părintele, fiind de față și sfinția sa, maica Zamfira, că este *“singurul meu ucenic”*. Știți că Părintele nostru nu se juca cu cuvintele și a rostit această mărturisire, pe care iată, socotesc de cuviință să v-o destăinui în această seară de priveghere, de taină, de întâlnire și de despărțire deopotrivă de măicuța Zamfira.

“Singurul meu ucenic”..., cuvinte pe care ni le-a spus părintele Arsenie despre măicuța Zamfira. Iată ce recunoaștere! Iată ce însemnătate! Și ce greutate au aceste cuvinte. *“Singurul ucenic”* pe care Părintele și l-a recunoscut cu puțin timp înainte de plecarea la Domnul a fost și este măicuța Zamfira; poate de foarte mulți neînțeleasă, poate și de noi, uneori. Iată așadar, că această seară este potrivită pentru ca, prin rugăciune, prin cântare, prin lacrimă și prin priveghere, cu toții să odihnim dincolo, cum n-am reușit în

această viață, sufletul și duhul măicuței Zamfira, care a trecut la Domnul, ca să se roage pentru noi, ca să se roage lui Dumnezeu și Maicii Domnului și ca să ducă mesajele inimilor noastre părintelui nostru Arsenie, împreună cu care se află acum în lumina lui Dumnezeu și a Duhului Sfânt și “să ne fie nouă bine” în anii sau puținii ani pe care îi vom avea fiecare, după rânduiala lui Dumnezeu, pe acest pământ.

Și o a doua taină pe care v-o descopăr în această seară și pe care e bine să o țineți minte toate maicile și surorile acestei mănăstiri, viețuitoarii, ostenitorii, închinătorii... Ori de câte ori veți privi icoana Maicii Domnului de aici de pe catapeteasmă, să știți că mâinile Maicii Domnului au fost pictate de părintele Arsenie după mâinile măicuței Zamfira! Priviți! Cei și cele care ați cunoscut și ați văzut și v-ați oprit privirea asupra mâinilor măicuței Zamfira, priviți aici mâinile Maicii Domnului care-L țin pe Mântuitorul Hristos în brațe. Iată cum a înțeles părintele nostru Arsenie destinul măicuței Zamfira, iată ce rol și ce importanță i-a recunoscut pentru viața noastră, pentru Ortodoxia românească, pentru monahismul românesc și, în mod cu totul deosebit, pentru Sfânta Mănăstire a Prislopului...

Cuvânt la înmormântarea
preacuvioasei maici proestarețe Zamfira stavrofora
de la Mănăstirea Prislop,
rostit de Prea Sfințitul Părinte Dr. Daniil Stoenescu,
Episcop-Loctiitor de Vârșeț

Adevărat vă spun vouă că multe femei văduve erau în Israel
n
vremea lui Ilie, când s-a încuiat cerul și n-a plouat trei ani și
șase luni și a fost o foamete mare pe tot pământul, dar la nici una
dintre ele n-a fost trimis Ilie decât la o femeie văduvă din Sarepta
Sidonului”. (Lc.4, 25-26)

Prea Sfințite Părinte Episcop, prea cuvioase părinte exarh,
prea cucernice părinte vicar, prea cucernice părinte protopop, prea

cucernici părinți profesori, prea cuvioase maici-starețe, prea cuvioase maici și surori, iubiți credincioși și credincioase, îndoliată adunare,

Astăzi, 17 Martie, anul mântuirii 2005, în ziua de prăznuire și pomenire a sfântului cuvios părintelui nostru Alexie, “omul lui Dumnezeu”, ne-am adunat aici, de la răsărit și de la apus, de la miazăzi și miazănoapte, pentru a înscrie o nouă pagină în “Plângerea Sfintei Mănăstiri a Silvașului de la Prislop”, începută deodată cu ctitoria ei, în urmă cu șase sute de ani de către Sfântul Nicodim cel Sfințit. Multe au fost zilele plângerii acestei sfinte mănăstiri, în istoria ei; poate cea dintâi zi a plângerii pentru obștea de demult va fi fost ziua plecării de aici a Sfântului Nicodim și a întoarcerii la Mănăstirea Tismana. O altă zi de plângere va fi fost ziua adormirii în Domnul a domniței Zamfira, cea de-a doua ctitoră a acestei sfinte mănăstiri și a prohodirii ei, iar mai înainte, ziua mutării moaștelor Sfântului Ioan de la Prislop.

Poate cea mai cumplită zi a plângerii sau zile ale plângerii vor fi fost zilele de la începutul celei de-a doua jumătăți a veacului al XVIII-lea, când biserica acestei sfinte mănăstiri a fost incendiată, deoarece călugării ortodocși de aici, români, n-au vrut să părăsească legea cea adevărată - ortodoxă - și să treacă la catolicism. De atunci, călugărul Efrem a început să scrie “Plângerea Sfintei Mănăstiri a Silvașului de la Prislop”, descoperită în veacul al XIX-lea, la Căldărușani, de către Cezar Bolliac.

Au urmat mai multe plângeri, până când a venit aici, în toamna anului 1948, prea cuviosul părintele nostru Arsenie, adus de către Mitropolitul Nicolae Bălan de la Sibiu și în 1950, prea cuvioasa maica noastră stareță Zamfira stavrofora a primit crucea stăreției acestei sfinte mănăstiri.

Au urmat alte zile de “plângeri”: ziua în care părintele Arsenie a trebuit să fie dus la Canal, la închisoare, în 1951, și mai ales ziua în care sfinția sa, deodată cu măicuța Zamfira, în 1959, părăseau civili această sfântă mănăstire, în miezul prigoanei staliniste și a regimului comunist de tristă amintire.

A urmat ziua de bucurie a redeschiderii acestei sfinte mănăstiri, prin străduințele măicuței Zamfira, prin bunăvoința episcopului de vrednică pomenire Visarion al Aradului de atunci, pentru ca apoi toate acestea

să fie copleșite cu marea zi de durere și întristare și plângere a trecerii la Domnul a Părintelui nostru Arsenie, în 28 noiembrie 1989 și apoi prohodirea sfinției sale aici, în ziua de 4 decembrie a aceluiași an.

Au urmat zile de înflorire și înviorare a vieții creștinești și monahale la această sfântă mănăstire, în toate praznicele și zilele de pomenire care au avut și vor avea loc, pentru ca iată-ne astăzi să înscriem, cum am spus, o nouă “zi de plângere” a Silvașului de la Prislop, prin prohodirea și trecerea la cele veșnice, în ziua de 13 martie, duminică seara, a prea cuvioasei maicii noastre Zamfira stavrofora, stareță și proestareță a acestei sfinte mănăstiri.

Sfântul părinte Antonie cel Mare, patriarhul monahismului creștin, spune că “în tot ce vorbești să ai mărturia Sfintei Scripturi”. De aceea am ales la începutul cuvântului nostru cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, rostite la încheierea predicii din sinagoga din Nazaret, din cetatea copilăriei Sale pământești, unde Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după ce a descoperit ascultătorilor și concetățenilor Săi misiunea Sa dumnezeiască, după cuvântul proorocului Isaia (cap. 61, 1-2): “*Duhul Domnului este peste Mine...*” și celelalte, avea să-i mustre pe iudei, spunându-le că multe văduve erau în Israel în vremea propovăduirii și a misiunii Sfântului Prooroc Ilie, dar nici una dintre ele n-a fost aleasă ca să-l primească și să-l găzduiască pe Sfântul Ilie decât o femeie văduvă din Sarepta Sidonului, din țara Feniciei sau Libanul de astăzi.

Iată iubiți credincioși și credincioase, întristată adunare, iubiți ascultători, cum după 700 de ani, Mântuitorul Hristos, prin singura referire neotestamentară la femeia din Sarepta Sidonului, scoate din uitare, din trecut, icoana frumoasă și luminoasă a unei femei binecredincioase care a avut un mare rol în viața, activitatea și misiunea Sfântului Ilie, pentru că citim în capitolul 17 din Cartea a treia a Regilor (versetele 1-24) cum Sfântul Ilie, prin cuvântul său, a încuiat cerul și a venit o secetă mare peste țara lui Israel și peste tot pământul, datorită rătăcirii și idolatriei lui Ahab și a Izabelei și necredinței poporului lui Israel.

La cuvântul lui Dumnezeu, Sfântul Ilie se retrage spre răsărit, în isihie, pe malul râului Cherit, care se varsă în Iordan, unde a

stat în rugăciune și unde corbii trimiși de Dumnezeu îi aduceau pâine și carne, dimineața și seara, până când a secat apa din pârâu datorită lipsei de ploaie, în vremea secetei. Atunci, Dumnezeu îi spune: *“Scoală-te și mergi în Sarepta Sidonului, pentru că iată am poruncit unei femei văduve ca să te hrănească!”* (III Regi 17,9)

Iată iubiți credincioși și credincioase, cum se începe deslușirea unei taine numai de Dumnezeu rânduită și știută! Iată cum Sfântul Ilie pleacă din isihie în cetate, dar nu în țara lui Israel, ci într-o țară vecină, într-o țară străină, și nu la o femeie evreică, israeliteană, ci la o femeie de alt neam. Și, ajungând la poarta cetății, ne spune Scriptura, Sfântul Ilie întâlnește o femeie care aduna vreascuri, lemne uscate ca să-și pregătească ultimul prânz sau ultima cină pentru ea și pentru fiul ei; și Sfântul Ilie îi spune: *“adu-mi puțină apă ca să beau”*. Plecând ea să-i aducă apă omului lui Dumnezeu, Sfântul Ilie îi spune: *“adu-mi și o bucată de pâine”* și atunci ea zice că nu are nici o bucată de pâine decât o mână de făină și puțin untdelemn într-un ulcior și adună vreascuri să pregătească o turtă ca să mănânce ea și fiul ei și apoi să moară. Și atunci, Sfântul Ilie îi spune: *“mergi și pregătește mai întâi pentru mine și apoi pentru tine și pentru fiul tău, căci, adevărat este cuvântul: făina din vas nu se va împuțina și untdelemnul din ulcior nu va scădea”*.

Femeia din Sarepta Sidonului a ascultat glasul omului lui Dumnezeu, a făcut întocmai, l-a hrănit pe Sfântul Ilie și Dumnezeu a săvârșit minunea înmulțirii făinii și a untdelemnului în casa ei, ca rod al binecuvântării prezenței sfântului lui Dumnezeu și omului lui Dumnezeu sub acoperișul ei. Cunoaștem cu toții cum, mai departe, tot din rânduiala lui Dumnezeu, pentru că, după mari binecuvântări vin mari încercări, necazuri, dureri și întristări, s-a îmbolnăvit fiul acelei femei binecredincioase, care nu are asemănare în Sfânta Scriptură decât cu femeia canaaneiancă, a cărei credință a fost mult lăudată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. S-a îmbolnăvit și a murit fiul ei și ea cu întristare s-a dus la Sfântul Ilie și a zis: *“Ce ai cu mine, omule al lui Dumnezeu, că ai venit aici ca să aduci aminte lui Dumnezeu de păcatele mele?”*. Și Sfântul Ilie, cutremurat de durerea acelei femei la care găsisese ospitalitate și adăpost, în vremea

furiei și a prigoanei lui Ahab, a

regelui necredincios de atunci, a luat copilul mort pe brațele sale și s-a urcat în foișorul casei acelei femei, unde se ruga, se odihnea și cugeta la cele ce avea să săvârșească, poate la pogorârea focului din cer pe Muntele Carmel și la întâlnirea cu Dumnezeu pe Muntele Horeb. S-a rugat lui Dumnezeu cu putere și cu tărie, a așezat copilul pe pat și a suflat asupra lui de trei ori și copilul a înviat. L-a luat Sfântul Ilie pe brațe și s-a pogorât cu copilul, l-a dăruit mamei sale și a zis: *“Iată, fiul tău este viu”*; și atunci ea a rostit: *“Acum cunosc cu adevărat că ești omul lui Dumnezeu pentru că cuvântul lui Dumnezeu este în gura ta”* (III Regi 17, 24).

Iată cum o femeie simplă din poporul Tirului și al Sidonului, din cetatea Sarepta Sidonului, rostește aceste cuvinte care fac legătura între “omul lui Dumnezeu” (cum este numit și Sfântul Alexie din ziua de astăzi) și părintele nostru Arsenie, și alți sfinți, și toți sfinții și “cuvântul lui Dumnezeu”.

Femeia din Sarepta Sidonului simțea că Sfântul Ilie este omul lui Dumnezeu, căci cuvântul lui Dumnezeu era în gura lui și nu mai vorbea omul, ci Duhul lui Dumnezeu prin gura omului.

Parcă o vedem, iubiți credincioși și credincioase pe măicuța Zamfira ca pe o femeie binecredincioasă, maică, călugăriță, din Sarepta Sidonului, din București, din Prislop, din Sinaia, parcă o vedem pe măicuța Zamfira, mică de statură, ca și Zaheu din Ierihon, dar o fecioară înțeleaptă a acestui neam românesc, una dintre starețele de frunte ale monahismului românesc. O vedem adunând “vreascuri”, adunând “lemne uscate”, adică osteneli, ca să facă foc, ca să întrețină “focul” în această vatră duhovnicească a mănăstirii Prislop.

Parcă o vedem prin anii '47-'48, venind de la București, ca studentă în Teologie și Filosofie la Mănăstirea Sâmbăta, acolo unde i se va schimba și unde i se va contura și desăvârși destinul vieții ei pe acest pământ.

Întâlnirea măicuței Zamfira cu omul lui Dumnezeu, părintele nostru Arsenie, îndrăznesc să o asemăn cu Întâlnirea dintre Sfântul Ilie și femeia binecredincioasă din Sarepta Sidonului.

În vremea unei secete duhovnicești, spirituale, nu de trei

ani și jumătate, ci de 40 de ani, măicuța Zamfira a stat alături de părintele Arsenie și a purtat grijă, așa cum însuși părintele Arsenie mi-a spus în urmă cu aproape 20 de ani, cum episcopul de vrednică pomenire Andrei Magieru al Aradului i-a dat poruncă și ascultare măicuței Zamfira, prevăzând ce vremuri vor veni, să aibe grijă toată viața de părintele Arsenie; și mi-a spus odată părintele Arsenie că: *“dacă n-ar fi fost așa, astăzi n-aș mai fi fost în viață”*.

Iată rostul sau unul din rosturile măicuței Zamfira de a fi aproape de părintele Arsenie și, așa cum spunea minunat părintele vicar aseară în cuvântul duhovnicesc, maica Zamfira a trebuit să vorbească, atunci când părintele Arsenie a trebuit să tacă, când n-a putut vorbi sau nu i s-a îngăduit să vorbească în anii '50, '60 și '70. De aceea ne aflăm aici, pentru a-i însoți rămășițele pământești în mormântul gol din cimitirul acestei sfinte mănăstiri și sufletul a i-l străjui cu rugăciunile noastre, cu iubirea noastră, cu gândul nostru cel bun, până înaintea scaunului judecării lui Hristos, pentru că mormântul măicuței noastre Zamfira, de azi înainte, va fi un popas ca o treaptă înspre mormântul părintelui Arsenie și toți care vor merge la mormântul părintelui Arsenie vor privi cucernici și smeriți înspre crucea măicuței Zamfira.

Iubiți credincioși și credincioase, făina și untdelemnul nu s-au împutinat din viața, din casa, din așezământul Prislopului și cel de la Sinaia, condus de măicuța Zamfira, datorită prezenței omului lui Dumnezeu, care a fost părintele nostru Arsenie, după cum a fost Sfântul Ilie în viața și în casa femeii din Sarepta Sidonului. Așa cum Sfântul Ilie a înviat pe fiul femeii din Sarepta Sidonului, tot astfel părintele nostru Arsenie, primindu-i sufletul înaintea lui Dumnezeu stă de strajă la intrarea sufletului Măicuței în Împărăția lui Dumnezeu. Parcă îl vedem pe părintele Arsenie ținând pe brațe nu pe un fiu, ci pe o “fiică” a măicuței Zamfira - Sfânta Mănăstire a Prislopului, încredințându-i-o încă o dată și zicându-i: **“Iată, fiica ta, Mănăstirea Prislop este vie”**, pentru că, așa cum Sfântul Ilie a suflat de trei ori asupra fiului femeii din Sarepta Sidonului, Duhul Sfânt prin părintele Arsenie, de trei ori pe an, parcă suflă și însuflă viața și inimile viețuitorilor, închinătorilor și pelerinilor și la **8 Mai** - ziua

Sfântului Evanghelist Ioan și a Sfântului Arsenie cel Mare din Pateric, și la **13 și 14 septembrie** - ziua pomenirii Sfântului Ioan de la Prislop și a Înălțării Sfintei Cruci și la **28 noiembrie** - pomenirea și prăznuirea trecerii la cele veșnice a părintelui nostru Arsenie. Lângă toate aceste zile, ca într-un mănunchi de acum înainte, se va adăuga, cu voia lui Dumnezeu, și ziua de **13 martie**, zi de sfârșit de iarnă și început de primăvară, când an de an, cu ajutorul Domnului, cât vom fi, ne vom întâlni la crucea și mormântul măicuței noastre Zamfira, căci cu adevărat și măicuța Zamfira a fost un “om al lui Dumnezeu”.

A trăit în apropierea și în preajma unui om al lui Dumnezeu. Măicuța Zamfira a salvat manuscrisul “Cărrarii Împărăției” în vremea unei percheziții făcute la Mănăstirea Sâmbăta în anii '47-'48.

Născută la București, într-o nobilă familie de militari, în octombrie 1925, în ziua Sf. Dionisie Areopagitul, a urmat Liceul “Regina Maria” din București și s-a înscris la Facultatea de Teologie și Filosofie, inspirată și îndrumată de marele mentor care a fost Nichifor Crainic. A avut mari profesori și la Filosofie și la Teologie, a luat licența în teologie la părintele Stăniloae cu o teză despre “Teologia Sfântului Maxim Mărturisitorul”. A intrat la cursurile de masterat pentru doctorat, pentru ca apoi, sub povățuirea părintelui Arsenie și la îndemnul profesorului de Istorie bisericească, Nicolae Popescu, să-și închine viața și să se jertfească pe altarul Sfintei Mănăstiri a Prislopului, primind în călugărie numele celei de-a doua ctitoare a mănăstirii, domnița Zamfira, nume care însemnează “safir”, piatră strălucitoare, piatră prețioasă, nestemată.

A fost stareța acestei sfinte mănăstiri, a realizat cu părintele Arsenie o serie de lucrări, împreună cu obștea de monahii și de surori din vremea aceea - minunata obște și neegalata perioadă când părintele Arsenie era duhovnic al acestei mănăstiri, în cei mai grei ani și cea mai însemnată perioadă a ateismului și stalinismului. L-a cercetat pe părintele Arsenie la canal, în timpul detenției și l-a ajutat în vremea exilului pentru folosul sufletesc al poporului român. În 1959, când au fost scoși și alungați civil de aici, din ordinul autorităților civile și comuniste, dar, din păcate, nu și fără sprijinul autorităților bisericești de atunci, măicuța Zamfira l-a ocrotit pe părintele Arsenie în casa ei părintească din București și l-

a ajutat, pentru ca apoi, după anii de la “Schitul Maicilor”, din 1968, părintele Arsenie să reușească să poată picta, oarecum discret, celebra și minunata biserică ortodoxă din satul Drăgănescu, de lângă București. S-a străduit măicuța Zamfira ca părintele să poată picta acolo deși era vegheat și supravegheat de organele de atunci.

S-a străduit apoi ca, printr-o serie de intervenții și de memorii, inclusiv la conducătorii necredincioși de atunci, din anii '70 să se poată redeschide Mănăstirea Prislop, lucrul care s-a și întâmplat în 1976, printr-o nouă obște, dar nu străină de cea veche a Mănăstirii Prislopului. Și de atunci, după cum am spus alaltăseară, aproximativ 30 de ani de navetă între Sinaia și Prislop, între Prislop și Sinaia, și săptămânal, și la două săptămâni, și lunar, și mai des, interesându-se și ajutând la bunul mers al vieții complexe a acestei mănăstiri: material, spiritual, estetic, duhovnicesc și, mai ales, prin ctitorirea, împreună cu Prea Sfințitul Timotei, Episcopul Aradului și Hunedoarei, a Seminarului Teologic Monahal “Sfânta Ecaterina” de la Mănăstirea Prislop.

A urmat trecerea la cele veșnice a părintelui Arsenie și, după cum bine știți și știu mii și zeci de mii de credincioși, măicuța Zamfira a fost sufletul tuturor pomenirilor Părintelui, cu excepția celei de anul trecut, de 15 ani, și al hramurilor care au avut loc.

A tipărit, cu concursul Episcopiei Aradului, “Cărarea Împărăției”, una dintre lucrările părintelui Arsenie, a reînviat revista “Gândirea”, serie nouă, iar în ultimul moment s-a străduit împreună cu noi și cu maicile de la Sinaia pentru reeditarea istoricului Mănăstirii Prislop, ediția a II -a și pentru a scoate un album la care se lucrează tocmai acum, cu pictura părintelui Arsenie de la Drăgănescu. A fost îndurerată deodată cu trecerea la cele veșnice a părintelui Savian Bunescu, fostul paroh de la biserică Drăgănescu și cumnatul sfinției sale. A fost prezentă, în ciuda bolii, și la înmormântare și la parastasul de 40 de zile, care a avut loc doar cu o zi înaintea sfârșitului măicuței Zamfira.

S-a dus de vineri la Drăgănescu, s-a odihnit acolo, în satul acela, unde, ca într-o Betanie, părintele Arsenie venea și picta și în același timp primea zeci și zeci de mii de credincioși, care veneau pe ascuns sau pe față și-l căutau, și-l cercetau pentru nevoile sufletești și duhovnicești.

După ce s-a sfârșit parastasul, a fost la mormântul părintelui Savian și la sora sfinției sale, vrednica de pomenire, preoteasa Ligia, care l-a adăpostit și dânsa pe părintele Arsenie în casa parohială, vreme de 15 ani, cât a pictat acea sfântă biserică, pentru ca, întorcându-se apoi la Sinaia, după o zi, să se săvârșească în seara Duminicii izgonirii lui Adam din Rai și a lăsatului sec de brânză, la orele 20:10 și sufletul ei, după o suferință de peste o jumătate de ceas, să treacă la cele veșnice, luat de îngerul păzitor și, sunt sigur, primit de prea cuviosul părintele nostru Arsenie protosinghelul.

Iată că măicuța Zamfira s-a întors aici, alaltăseară, împreună cu noi și cu maicile de la Sinaia, cu rămășițele sale pământești, pentru ca să urmeze două seri și nopți de priveghere aici, la Prislop, de unde plecase la sfârșitul lunii octombrie pentru ultima dată, neștiind că acela va fi ultimul drum. Iată-ne pe noi adunați aici, acum, în jurul sicriului sfinției sale. Și aș dori să închei prin cuvintele prea frumoase care se pot citi pe una dintre coroanele de flori care s-au adus și care vor străjui mormântul sfinției sale, respectiv o coroană adusă de fostele eleve ale Seminarului din Prislop, studente la Teologie la Alba-Iulia: **“Rămâneți mereu Măicuța noastră”**. Cuvinte simple, profunde, înțelepte, cuvinte luminoase și sincere. Măicuța Zamfira rămâne Măicuța noastră, cum spune Sfântul Apostol Pavel: *“De ați avea mii de învățători în Hristos, părinți nu aveți mulți”*. A fost unică și așa va rămâne.

De aceea ne rugăm lui Dumnezeu să-i primească sufletul, să-i odihnească sufletul întru împărăția Sa cea veșnică cu toții sfinții, cu Sfântul Nicodim cel Sfințit, Sfântul Ioan de la Prislop, cu părintele Arsenie, cu toate maicile și surorile care odihnesc în Prislopul cel de sus, din poieniță.

Dacă am greșit cu ceva, o rugăm să ne ierte pe toți și pe toate, pentru că: “Nu este om care să fie viu și să nu greșească”, îi cerem iertare și, în același timp, cu toții îi acordăm iertare. Luându-și rămas bun de la Sinaia și Prislop, ne rugăm Bunului Dumnezeu să odihnească cu dreptii sufletul măicuței Zamfira, iar pe noi, pe toți, să ne miluiască cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

„Știi, pe acolo pe unde am copilărit, am avut niște porumbei. După ce au avut pui, pe aceștia i-am băgat într-o colivie. Când puii s-au făcut mari, le-am dat drumul să zboare, dar ei nu prea vroiau să-și părăsească casa. Atunci i-am alungat, iar ei, neavând încotro, au zburat, căutându-și singuri hrana și făcându-și

cuibul lor”

Pr. Arsenie Boca

La Tirul cu Porumbei

Maria Gabor

Când am urcat prima dată dealul la Sinaia, grija de pași îmi deruta simțurile mele și așa imperfecte, risipite mereu în afară. Nu e de mirare că am greșit cu o stradă drumul pe care de acum mi-l croiam, dar calea își urma fără grijă cărarea știută.

În loc să ajung în dealul **Privighetorilor la nr. 16**, m-am pomenit în dealul Mănăstirii. Nicăieri însă, nu poți să te pierzi cât timp o Biserică întâlnită în cale îți arată cu un Altar Răsăritul. Cu atât mai mult la Sinaia, care amintește aici, în Carpați, de Muntele lui Dumnezeu. Marele Spătar Mihail Cantacuzino, fratele Domnitorului Valahiei, Șerban Cantacuzino, întors impresionat dintr-o călătorie la Locurile Sfinte, a dat localității numele de Sinaia și a început pe la 1690 construirea aici a unei mănăstiri închinată Maicii Domnului.

Sub pavăza sfântă a Fecioarei, mă îndrept cu nădejde de soare spre treptele largi, de la intrarea în Biserica mare, mai nouă, ridicată alături de mănăstirea veche. Sfinții Petru și Pavel mă lasă să-mi sprijin umbrela de porțile grele. Miresmele de crin de la icoane năvălesc în

toate amintirile mele cu flori văzătoare. Aprind din greșeală la “VII” lumânări pentru „MORȚI” și mă închin.

La Mănăstire aflu că pentru a ajunge la adresa căutată trebuie să cobor iar în vale și să apuc dealul ce duce spre locul cunoscut în Sinaia cu numele de **Tirul cu porumbei**. Nu mai am putere să înfrunt cu pasul alt deal, dar înțeleg că la urcuș am nevoie de multă supunere în picioare.

Când mă speriu mai tare de mine, primesc ajutor dintr-odată. Îmi iese în cale aproapele potrivit - un taximetrist care știe unde vreau să ajung. Coborâm într-o clipă.

Deșertul Sinaiei are un trafic zorit, scăpat năucit din robie, dar taximetristul cu celular nu se teme că s-ar putea răătăci. Se încrede în culoarea aramei de la semafor. E vreme destulă să aflu uimită de ce locului căutat îi spune la **Tirul cu porumbei**. Povestea are asupra mea un efect vizual. Rămân suspendată în timp, ca o colivie abandonată! Mă uit împrejur. Poarta mare de la intrare e udă, dar crinii sculptați au cupa în sus, adună din nori oricâtă ploaie.

Taximetristul bubuie scurt, îndrăzneț pentru mine și pleacă. Până vin măicuțele să deschidă, aud sunetul dălții pe gânduri, cum migălește la lujeri și petale de crin. Brazii din curte înalți, rămușori, strânși toți la un loc, se uită peste poartă la mine încruntați. Parcă au ochi peste tot și mă latră, căci câinele, pe limba lui, nu este decât vigilent cu îndatorire. Este locul păzit de vederea mea scurtă și de auzul meu strâmb. Am încă solzi pe privire, iar urechile mele țiuie a vânt pe timpanul de piatră. Doar stânca din masa de-afară mă îmbie cu netedul dur al lespezii evocate de Iacob la popasul de la Betel.

Sus, în camera de primire, stau nemișcată pe lavița mare până sosește măicuța, anunțată că are oaspeți pe ploaie. În vaza de la fereastră sunt doi crini. Poate că au sosit pe rând și acum se întregesc cu al meu într-o treimică pace.

Toată preajma se mută în mine, cu laviță, cu masă, cu scaune, cu raftul de cărți, cu soba enormă. Raze firave bat nasul brazilor mari până la mine și brusc mă ridic să mă uit pe fereastră. Măicuța tocmai urca scările mici ca o domniță din vremuri gătită de ceremonie. La trecerea maicii, florile din ghivece, așezate în șiruri de-o parte și de alta pe treptele înguste, își pleacă capul discret, cu omagiu distins. Am o plăcută senzație de autoritate și disciplină, fără urmă de supunere

educată, ca o ofrandă de smerenie pură care nu știe de trebuința nevoii de ascultare. Mă așez imediat cuminte la loc, să aștept pe Măicuța.

Ploaia se opri de tot. Maica Zamfira, senină, apare în prag cu toată lumina de-afară. Am timp să recunosc în ținuta impecabilă a maicii purtată ales, exigența firească a bunei-cuviințe monahicești, dar uit de distanță și mă prăpăstuiesc asupra ei într-un potop de cuvinte.

Sub efectul povestirii taximetristului, spun totul uimită. Măicuța se miră de mine sau de poveste – nu-mi dau seama destul. Mă tolerează, însă, cu simpatie, minute în șir, punctând în răstimpuri cu vocea molcomă: “I-auzi!”.

Treceau din cuvintele maicii în mine suișuri cu aprobări încurajatoare, când eu, cu stângace porniri dădeam buzna pripit cu neștiință de parte.

Maica vorbește puțin, dar tonul coboară și suie neașteptat, când aspru, când blând, când vesel ascuns, când prevenitor cu autoritate necontrazisă. În vocea măicuței sunt atâtea popasuri, la care gândul meu le dă nume. Aud **Cuvine-se cu adevărat** la Sâmbăta de Sus și **Heruvicul** la Schitul de la Prislop. La București și la Drăgănescu, **Predica de pe munte**, iar **Tatăl nostru** răsună înmulțit tocmai de la Canal.

Timbrul din vocea măicuței e inconfundabil. Aud în el roțile vremii pe pământul bătătorit de împotriviri. Aud îngerii păzitori cum măsoară tic-tacul orelor grele, cu cădelnițele în mâini. Aud cum arde rugul aprins al sfintei rugăciuni fără să mistuie noaptea. În toate, urechea mea deslușește un motiv principal: bucuriile apei făcătoare de minuni de la izvorul de la Prislop, când pe Cărarea Împărăției răsare tunând Lumina Eternă.

La Prislop am început să văd. La Sinaia începeam să aud.

“I-auzi!” răspunde măicuța din nou gândului meu. Măicuța mă vrea întărită în urcuș. Sunt neîncercată și nu știu ce ispite de gropi stau gata să arunce cu pietre în mine. În vale stau trăgători antrenați să țintească la tir. Mă înfior de amintirea poveștii taximetristului care m-a adus până aici.

“I-auzi!” - mă mir și eu cu aceleași cuvinte. Cândva, în vremuri apuse, aici, pe deal, localnici amatori de distracții urcau cu porumbeii în colivii și sus le dădeau drumul să zboare, ca trăgătorii din vale să-i țintească în zbor, într-o întrecere la tir.

Îmi bubuie în timpan zgomot de pușcă.

“I-auzi!, I-auzi!...”

Am plecat de la măicuța cu gândul la porumbeii speriați. Inima mea îi căuta peste tot, îi chema pe toate gamele gănguriturii lor, când, dintr-odată, mă pomenesc invadată de aripi. Porumbei peste porumbei vin în zbor, îmi dau roată, se așează pe cap și pe umeri, fâlfâie alb, argintiu, cenușiu, gănguresc, îmi vorbesc, își iau zborul, se întorc, mă însoțesc pretutindeni.

Dau fuga să-i spun lui Măicuța. Caut febril în revista “Gândirea” pe care mi-o dăduse Maica Zamfira, cartea de vizită cu numărul de telefon al taximetristului care mă adusese prima dată la Tir. Nu-l găsesc imediat. Răsfoiesc, răsfoiesc... Un stol mare de porumbei își iau zborul dintre coperti și mă ating fâlfâind. Îi recunosc. Sunt porumbeii lui Demian! Închid instinctiv copertile galbene-aurii. Iau altă revistă. Porumbeii sunt la locul lor. Desenele lui Demian alungesc din penel piciorușele lor fine sub aripile strânse curbat. Coronițe și cozi rotate desfăcute în evantai, căpșoare cu ochii vioi și gene prelungite de tuș mă îmbie să îi mângâi cu dor...

Plec iar la **Tirul cu porumbei**. Am auzul și văzul vâlvoi. Fâlfâiri luminoase mă poartă acuma ușor în toate cărările mele. Porumbeii, mișcați de un gând, își iau zborul o dată cu mine, dar ajung înaintea mea la Sinaia. Unii se așază pe poarta cu crini, alții mă așteaptă cu Maica Zamfira în ușa de la Atelier.

I-auzi, i-auzi cum fâlfâie toți cu Bunăvestire! Când se lasă din zbor parcă ar fi căpșoare de crini care înfloresc dealul până jos în câmpie. Când se înalță din nou, deschid aripile și fac crucea în aer, bătându-și pieptul cu dor. Cerul îi mângâie cu adieri ca pe niște petale de crin sau ca pe niște lujeri cu pene. Sunt și păsări și flori. Când sunt păsări, porumbeii înnoptază la cuibul lor de la Sinaia. Când sunt crini, porumbeii ajung primii în Cimitirul de la Prislop unde bate un vânt de Înviere! (11 aprilie 2005)

Puncte de vedere

Despre situația Postului Sfinților Apostoli

Pr. prof. dr. Dan Bădulescu

Catedra de „Misiologie și ecumenism” a Facultății de Teologie din București;
autor al cărții „New Age - Împărăția răului”

Atenționare!

*Acest scurt material conține probleme de tipic bisericești deosebit de complicate și dificile ce pot produce nu puțină sminteală în cugetul și inima clerului și credincioșilor noștri. Prin urmare, el se adresează cu precădere ierarhilor și duhovnicilor, ieromonahi și preoți de mir. Pentru credincioșii mireni se cere ca el să fie **neapărat** discutat cu duhovnicii lor, pentru a se **evita** orice concluzii, hotărâri și acțiuni pripite.*

În catehezele curente clerul și credincioșii noștri află în cea de-a 4-a poruncă bisericească despre: „obligația de a se împărtăși cel puțin de 4 ori pe an în marile posturi”. Dinadins nu am indicat exact sursa, deoarece indicația circulă cu ușoare variante, în funcție de ediție, sau carte de rugăciuni, etc. În esență însă porunca este aceasta.

Cele 4 mari posturi din an, dintre care desigur Postul Paștelui sau cel Mare este cel mai important, constituie fără nici o discuție, *cea mai bună perioadă* a anului pentru pocăință și mărturisire, cercetare a cugetului și curățire pentru primirea Sfintelor Taine. Că așa stau lucrurile o confirmă și Tradiția Bisericii, și faptul că în acele perioade, există *posturile de obște*, adică toată Biserica postește, „de la vladică până la opincă”, cler și credincioși. Aceasta e *regula*, cu excepțiile de rigoare. Lăsăm la o parte cât reprezintă procentul acestor excepții, deși per ansamblu s-ar putea, pe bună dreptate obiecta, că, statistic

vorbind, peste 80% din credincioșii ortodocși nominali, *nu respectă cum se cuvine* rânduielile posturilor. Nu îndrăznim să afirmăm nici măcar ceva aproximativ despre cler și monahi, nefiind în măsură de a afirma ceva cât de cât verificabil. Totuși, oricum ar fi, afirmația de sus rămâne în picioare: este perioada cea mai nimerită, cu mult sprijin pentru nevoințele de obște.

Acum, dacă revenim la spovedanie, știm că ea este socotită drept „al doilea Botez”. Primul Botez în vechime era precedat *obligatoriu* de post general, atât pentru credincioși („vlădică... opincă”), cât și pentru catehumeni. Drept pentru care Botezul se făcea în anumite momente speciale ale anului: Învierea (Paștele), Boboteaza. Și, iată vedem că înaintea acestora era tocmai rânduită o perioadă de post (Postul Mare, Postul Crăciunului). Știm că în decursul istoriei, Botezul pruncilor a început să se facă aleatoric, fiind un eveniment din ce în ce mai restrâns, familiar. Așadar, cei în cauză nu au mai fost legați de vreun post pregătitor. Nu discutăm acum ce efecte are această schimbare, ci deocamdată, luăm lucrurile așa cum se prezintă ele.

Rămânem atunci la „cel de-al doilea Botez”, spovedania. Și pentru aceasta s-a rânduit ca să fie precedată de o pregătire adecvată, și anume de *post*. Credincioșii sunt îndrumați să țină *cel puțin 3 zile*, deși aici părerile diferă cumva. Cei rigoriști socotesc 3 zile fără cele normale de post, deci cum ar veni luni, marți, - miercuri, joi, și să zicem vineri spovedanie.

Acum vedem clar că în perioada posturilor mari acest lucru se petrece cumva de la sine, întrucât posturile ar trebui să țină cel puțin **8 zile**. De unde știm acest lucru?

Dintre cele 4 posturi mari singurul post variabil ca durată este Postul Sfinților Apostoli. Variabilitatea sa este determinată de data mișcătoare a Paștelui și de data fixă a praznicului: 29 iunie. În urma hotărârii ecumenice cuprinse, atenție în *horosul* dogmatic de la Niceea (325), Biserica Sobornicească (din toate locurile și timpurile de atunci și din viitor!) a stabilit o serie de rânduieli de tipic liturgic pentru reglarea acestei perioade. Și anume intervalul în care poate avea loc paștele a fost fixat între 22 martie și 25 aprilie.

22 martie este cea mai timpurie dată în care se pot îndeplini cele patru condiții canonice:

- 1) duminică;
- 2) după echinocțiul de primăvară¹;
- 3) cu prima lună nouă pascală;
- 4) după paștele iudaic.²

Urmează apoi: joi 1 mai (40 de zile de la Paști) Înălțarea Domnului; duminică 11 mai (50 de zile de la Paște) Pogorârea Duhului Sfânt.

25 aprilie. Această dată dă următoarele repere liturgice: joi 3 iunie Înălțarea Domnului; duminică 13 iunie (50 de zile de la Paște) Pogorârea Duhului Sfânt.

Săptămâna ce urmează acestei sărbători mari ce încheie Penticostarul și ciclul iconomiei lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră, este o săptămână *luminoasă de prăznuire* ce are rânduite zile de *harți*.

În aceste condiții, postul Sfinților Apostoli arată astfel:

- În primul caz (Paștele la 22 martie) începutul postului 19 mai;
- În al doilea caz (Paștele la 25 aprilie) începutul postului 21 iunie.

Deci durata minimă tradițională este 21 iunie – 28 iunie = 8 zile

Iată că anul acesta (2005) spre nedumerirea credincioșilor, postul Sfinților Apostoli durează 2 zile! Care este explicația acestei abateri?

Odată cu adoptarea reformei calendaristice din octombrie 1924, Biserica Română s-a văzut pusă în fața unor grave dileme liturgice. Reforma a implicat un decalaj calendaristic de 13 zile în care *aceleași zile* (să zicem duminica) au date diferite, de ex. duminică 22 martie „stil vechi” va fi = 4 aprilie „stil nou”, iar 25 aprilie s.v = 8 mai s.n. Rezultatele imediate ale acestei reforme luate în pripă și fără consensul tuturor bisericilor ortodoxe locale, ba chiar în acei ani numai de către Patriarhia Ecumenică, Biserica Greciei și Biserica Română s-au arătat în anii 1926 și 1929.

Dilema a constat în alegerea respectării:

- fie a intervalului tradițional liturgic 22 martie - 25 aprilie
- fie alinierea la compromisul liturgic ce funcționează de atunci încoace în toate jurisdicțiile ortodoxe „pe nou”, și anume
 - „Paștele pe vechi, mineiul pe nou”, și atunci a fost

necesară o nouă *Pascalie*. Conform acesteia Biserica Română a prăznuit Paștele în 1926 la data de 4 aprilie (s.n. = 22 martie s.v.), izolându-se în această situație însă, Biserica noastră s-a trezit într-o situație liturgică *fără precedent* în toată istoria ei aproape bi-milenară: anume aceea de a prăznui Paștele *complet izolată* de celelalte biserici ortodoxe locale! La această gravă anomalie se adăuga și încălcarea canonică a celui de-al patrulea punct, și anume, relația cu paștele iudaic, ce nu poate să fie *simultan*, și cu atât mai puțin *după* Paștele creștin. În anul 1929 situația a arătat în felul următor:

- Toate celelalte biserici ortodoxe locale au urmat atunci Pascalia tradițională, adică majoritatea rămasă pe vechiul calendar (tradițional) 22 aprilie, iar cei de pe „nou”, pe echivalentul ei, adică 5 mai.³

Oscilațiile sinodalilor noștri erau de înțeles, deoarece ambele situații implicau abateri canonice și liturgice:

- fie (31 martie) izolarea de Bisericile surori, de pascalia tradițională, călcarea dispoziției privitoare la paștele iudaic;
- fie (5 mai) depășirea termenului limită 25 aprilie și scurtarea nepermisă a postului Sfinților Apostoli.

Am văzut că prin depășirea termenului de 25 aprilie postul va arăta astfel: 26 aprilie - 2 mai = postul ține 7 - 1 zile. După această dată se întâmplă următoarele: 3 - 8 mai = *postul pur și simplu dispare!* Confruntate cu dilemele credincioșilor noștri în această privință, autoritățile noastre bisericești au dat o serie de răspunsuri dintre care cităm:

„În porunca a 2-a a Bisericii se arată că: „*Timpul pentru îndeplinirea postului îl hotărăște Biserica*” (vezi *Învățătura de credință ortodoxă*, ediția Sfântului Sinod, București, 1952, p. 409).⁴ Ar fi interesant de aflat ce înțelegeau „călauza” și „învățătura de credință” ortodoxe prin „Biserică”. Porunca a 2-a, sau a 4-a a *cărei Biserici*? Să fie oare vorba aici de vreo „biserică locală”? Sau chiar de „Biserica Sobornicească”? Și dacă da, atunci care Biserică hotărăște timpul postului? Cea locală? Este adevărat că în anumite cazuri, chiar și episcopul locului (eventual cu sinodul său) poate hotărî o

perioadă de post. Mai complicat este însă atunci când un sinod local hotărăște lucruri în contrasens cu Biserica Sobornicească (și desigur ecumenică), și anume, post în zile sobornicești și canonice de harți plus reducerea unui post mare sobornicesc și ecumenic sub 8 zile. Ar putea oare Sf. Sinod local să și *anuleze* zilele din posturile de obște (mari)? Și atunci cum rămâne cu hotărârile Sfântului canon Gangra 19?

„Dacă vreunul din cei ce se nevoiesc, fără nevoie trupească, s-ar mândri și ar deslega posturile cele predate poporului ce se păzesc de Biserică, întărind în cugetul său ca un bine desăvârșit, fie anatema”⁵ (Gangra 19). În versiunea Arhid. Prof. dr. Ioan Floca „Canoanele Bisericii Ortodoxe” (1992) se spune: „...de Biserică, având acela și mintea întreagă...” Comentariul: „Părinții anatemizează pe cei ce urmând pe eustațieni nu respectau posturile rânduite de Biserică desconsiderându-le”⁶

Greu răspuns...

Să vedem și alte indicații:

„*Postul Sfinților Apostoli*, rânduit de Biserică... ține de la Duminica I-a după Pogorârea Duhului Sfânt (sau Duminica tuturor Sfinților) și până în ziua sărbătorii... Lungimea acestui post variază în funcție de data sărbătorii Sfințelor Paști. În anii în care, datorită situației calendaristice, *postul acesta dispare, se instituie un post special de trei zile înaintea sărbătorii Sfinților Apostoli*”⁷.

„Despre vechimea acestui post mărturisesc, în sec. IV, *Constituțiile Apostolice*⁸ ... durata postului Sfinților Apostoli se scurtează, de la 28 de zile (durata cea mai lungă) *până la desființare* (în anii când Paștile cade după data de 1 mai). Așa s-a întâmplat în anii 1945 și 1956 (Paștile la 6 mai), când Sf. Sinod a hotărât ca postul să se țină *în cele trei zile* dinaintea sărbătorii Sfinților Apostoli Petru și Pavel (*sărbătoarea căzând înaintea Duminicii tuturor Sfinților, în seara căreia trebuia să lăsăm sec*). Aceeași situație am avut-o și în anul 1983 (Paștile la 8 mai), când postul a fost *de numai două zile*...

La catolici acest post e redus la o singură zi (ajunul sărbătorii Sfinților Petru și Pavel, adică 28 iunie).”⁹

Învățătura tradițională exprimată prin Sf. Simeon al Tesalonicului spune:

„Postul Apostolilor se face pentru cinstirea lor și e cu dreptate, căci multe bunătăți ne-au învrednicit printr-înșii și pentru ca postul înfrânării și ascultării lucrători și învățători s-au arătat nouă până la moarte. Aceasta până și papistașii fără voie o mărturisesc, cinstindu-i cu post la pomenirile lor.¹⁰ Noi după așezământurile Apostolilor cele date prin Clement, după Pogorârea Duhului Sfânt *ne veselim o săptămână*, pentru că nu cu hrană să ne îngreuiem precum avem învățătură, și după aceea săptămână de rând cinstind pe Apostolii care ne-au învățat să postim.”¹¹

Deci, iată cum a arătat situația în 1945 și 1956:

- Duminică 24 iunie (†) Pogorârea Duhului Sfânt dar și (†) Nașterea Sf. Ioan Botezătorul (!)
- Luni 25 (†) Sf. Treime (*Lăsatul secului pentru Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel*)
- marți 26 – (*Începutul Postului Sfinților Apostoli Petru și Pavel - !*)
- miercuri 27 - post
- joi 28 - post
- Vineri 29 (†) Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

Dar în anul 1983?:

- Duminică 26 iunie (†) Pogorârea Duhului Sfânt (*Lăsatul secului pentru Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel*)
- Luni 27 (†) Sf. Treime (*Începutul Postului Sfinților Apostoli Petru și Pavel - !!?*)
- marți 28 - post
- Miercuri 29 (†) Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

Ambele situații sunt de-a dreptul catastrofale din punct de vedere al tipicului bisericesc tradițional. *Pogorârea Duhului Sfânt* nu poate cădea nicidecum *în același timp* cu *Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*, (ultima dată tradițională fiind 13 iunie), iar Tipicul Mare nu are în consecință nici o indicație în acest sens. Cât despre situația 1983, ea nu mai suportă deja comentarii: postul începe în ziua Sf. Treimi!

Sf. Sinod local poate modifica hotărârile Sinoadelor ecumenice? Dacă e să ne luăm din nou după unele autorități în materie din Biserica noastră, s-ar părea că da. Normativul în această privință ar veni acum de la așa-zisul „sinod panortodox” de la Moscova din anul 1948. În treacăt fie spus, nu chiar toți întăistătorii ortodoxiei au fost acolo, iar acea întrunire s-a numit mai pe bună dreptate „Conferință” sau eventual „Consfătuire”, tot așa cum la Constantinopol 1923 a avut loc un „Congres”, și nicidecum „sinod pan-ortodox”. Că așa a fost el considerat stau mărturie chiar cuvintele părintelui Cleopa, dar de data asta spuse într-un studiu din 1955 (și anume: „și la *Consfătuirea* panortodoxă din 1948 ținută la Moscova”¹²), precum și ale autorității nr. 1 în misiologie al B.O.R. în perioada contemporană, diac. Prof. P. I. David: „Avându-se în vedere situația Ortodoxiei după cel de-al doilea război mondial, ținându-se cont de tendința Revoluției bolșevice și mai ales luând în seamă încercarea stalinistă de a desființa credința creștină și a o înlocui cu ateismul din zona de influență hotărâtă la Yalta, 1945, Biserica a trebuit să facă față fiarei apocaliptice. Și totuși creștinii au rezistat, nu numai prin sine, ci prin puterea dată lor de Cel de sus. *Și în privința ecumenismului* (subl. în original), socotit într-o vreme iscoadă capitalistă, *Biserica s-a pronunțat în acea perioadă* și a continuat încurajarea spre unitate ca, apoi, după moartea lui Stalin *să se mai limpezească lucrurile*. În acest sens putem vorbi și de o activitate ecumenică, este adevărat timidă, dar a existat. Aceasta s-a manifestat prin *Conferința* (sic!) *de la Moscova, 1948*¹³. Printre problemele ridicate de către Bisericile ortodoxe din Blocul sovietic a fost și aceea a ecumenismului. Și discuția s-a purtat pe linie teologică, păreri fiind împărțite, dar și pe linie politică. Se reorganizase *Liga Națiunilor* (O.N.U.) cu puternica pârghie: *Drepturile omului, Declarația de la Paris* la care au aderat și țările din Centrul și Răsăritul Europei, inclusiv România. Delegația Bisericii Ortodoxe Române a impus punctul de vedere că *Biserica Ortodoxă trebuie să cultive pacea și apropierea între popoare și colaborarea între biserici*. Era de fapt reînvierea atitudinii patriarhilor orientali, atitudine regăsită și manifestată în *Enciclica din 1848*.”¹⁴

Căutăm în Enciclica aceea și mărturisim că nu prea am dat de „cultivarea păcii...” și nici pe departe de „colaborarea între biserici”. Nu cumva o fi fost greșeală de tipar și părintele profesor s-o fi referit la Enciclica din 1920? Adică cea „către bisericile creștine de pretutindeni”...

Aceasta a fost și rămâne percepția oficială a B.O.R. asupra acestei întruniri. Rugăm pe părinții și credincioșii noștri să aprecieze în conștiința lor ce legătură poate avea această „Conferință”, un fel de „Congres al P.C.U.S” consiliat mai mult sau mai puțin discret de către N.K.V.D.-ul lui Stalin și Beria, cu sinoadele ecumenice sau locale ale Bisericii! Ce duh s-o fi pronunțând acolo?

La acestea să consemnăm și niște comentarii pertinente ale istoricului Vladimir Moss privitoare la acest „sinod”:

„Congresul de la Moscova 1948

Acest proces (de sovietizare a bisericilor răsăritene) s-a consolidat de către „sinodul” ținut la Moscova în iulie 1948, la care au participat reprezentanți ai bisericilor din Constantinopol, Antiohia, Alexandria, Grecia, Serbia, România, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia și Georgia (Biserica Georgiană a primit autocefalia de la Moscova la scurt timp după pactul Stalin-Serghie din 1943). Numai Patriarhia Ierusalimului, Biserica Rusă din străinătate și Adevăratele Biserici Ortodoxe din Rusia, Grecia, Cipru și România nu au fost reprezentate. Aici a avut loc glorificarea Patriarhiei Moscovei împreună cu o denunțare a Apusului catolic și protestant și o osândire a mișcării ecumenice, care luase avânt după Prima Adunare Generală a Consiliului Mondial al Bisericilor ținut în același an la Amsterdam.

Se știe că toate hotărârile acestui „sinod” a fost plănuit cu un an și jumătate înainte de către Comitetul Central al Partidului Comunist. Mai mult, că epistola specială a ierarhilor arată limpede că mișcărilor lor erau pur politice: “Lumea traversează o perioadă furtunoasă în care diferențele ireconciliabile dintre Apusul catolic și protestant-raționalist, pe de o parte, și Răsăritul Ortodox, pe de altă, sunt vădite... Noi slujitorii Bisericii Ortodoxe am fost dureros tulburați de faptul că acei care caută un nou război sunt

fiii lumii creștine catolice și

protestante. Suntem adânc îngrijorați deoarece cetatea catolicismului, Vaticanul, și cuibul protestantismului, America, în loc să fie vocea păcii și iubirii creștine, binecuvintează un nou război și înalță cântări de laudă bombelor atomice și celor asemenea lor, care sunt create pentru distrugerea vieții omenești. Toți creștinii, indiferent *de naționalitate sau confesiune*, nu se pot opri de a osândi Vaticanul pentru această politică. Ne rugăm fierbinte Marelui nostru Păstor, Domnul nostru Iisus Hristos, ca El să călăuzească ierarhia catolică în lumina dumnezeieștii Sale învățături și să-i ajute să vadă abisul căderii ei păcătoase.(subl. ns)”¹⁵

În aceeași problemă un părinte contemporan cu măsuri duhovnicești incontestabile (Sf. Ierarh Serafim Sobolev) a spus următoarele:

„Dar, dacă în puterea așezămintelor canonice, primirea stilului nou în forma lui deplină, pentru noi nu este admisă, tot la fel nu este admisă pentru creștinii ortodocși primirea stilului nou în forma lui parțială. Acest compromis în ultimul timp¹⁶ se observă în viața unor biserici ortodoxe și se manifestă prin faptul că Paștile se serbează după vechea pascalie Ortodoxă, iar toate sărbătorile nemișcătoare, cu dată fixă se serbează pe stil nou. Dar un asemenea calendar amestecat nu poate fi primit de ortodocși, deoarece aduce după sine încălcarea unor alte hotărâri bisericești despre care ne vorbește Tipicul, și care trebuie respectate cu sfințenie și neabater, căci *nu trebuie să ieșim de sub ascultarea Mamei noastre Biserica*. Cei de stil nou au păcătuit prin această neascultare. Noi vorbim așa, având în vedere încălcarea cerințelor Tipicului referitoare la sărbătorile cu dată fixă...

...*Deosebit de revoltătoare este încălcarea Tipicului în ceea ce privește atitudinea stilului nou referitoare la sărbătorirea Sfinților Petru și Pavel*. Sfânta Biserică îi cinstește atât de mult pe acești mari Apostoli, încât a stabilit înaintea pomenirii lor (29 iunie) un post care se întinde, potrivit Tipicului, de la 8 zile la 42 de zile. La introducerea stilului nou acest post, *totdeauna se micșorează*. Iar când Paștile se serbează în perioada de la 20 până la 25 aprilie¹⁷ inclusiv, postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel se suprimă de tot: pentru el nu mai rămâne timp.

Unii pot spune că încălcarea Tipicului nu este un păcat greu deoarece aici nu are loc abaterea de la dogme. Dar și cuvintele lui Hristos: *Iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân și vameș* (Matei XVIII, 17), nu ne vorbesc despre încălcarea unor adevăruri dogmatice ale credinței noastre. Totuși, conform mărturiei acestor cuvinte dumnezeiești, cel ce nu face ascultare Bisericii, acela se desparte de ea și ajunge în rândul celor mai mari păcătoși, deoarece în acest caz este aplicată pedeapsa supremă – despărțirea de Biserică. Iar acest păcat al neascultării Bisericii și de disprețuire a tipicului ei, stilul nou îl săvârșește deschis, cu mâna îndrăzneată. Din punct de vedere al credinței ortodoxe atitudinea sfidătoare în ce privește Tipicul este nepermisă pentru fiii Sfintei Biserici, în același fel cum nu este permisă nici îndepărtarea noastră de la dogmele și regulile canonice. Și aceasta este clar. Așa cum disprețuirea determinărilor dogmatice și canonice duce la îndepărtarea de la Ortodoxie, la aceeași îndepărtare duce și disprețuirea arătată Tipicului. Căci, Tipicul este pentru noi *lege sfântă* după care să ne conducem în rândul al slujbelor noastre bisericești ortodoxe, a sărbătorilor și posturilor. Tipicul este o carte sfântă legată de numele minunatului vas al harului, Sf. Sava cel Sfințit și primită de Biserica Ortodoxă ca fiind *una din cărțile de bază*. Tipicul nu este altceva decât vocea Mamei noastre Biserica. Iar față de această voce nu trebuie să avem o atitudine disprețuitoare, ci una de ascultare necondiționată și neabătută, dacă vrem să rămânem fiii credincioși și supuși ai Sfintei Biserici și *tuturor normelor* ei ortodoxe...

...și aceasta se întâmplă simultan cu faptul că noi știm că tipicul vine de la Biserica Ortodoxă, acea Biserică în care ca într-un tezaur bogat Apostolii au pus numai tot ce aparține Adevărului, și iarăși, când ne este binecunoscut că încălcările arătate ale Tipicului vin *de la catolicii înecați în întunecimea diferitelor erezii și rătăcirii*. (subl.ns.)¹⁸

Biserică, Tipic, Tradiție, ascultare... cuvinte insuflate, și îndemnuri rostite în duhul Părinților. Dar și la noi se vorbește în termenii aceștia severi și tradiționali!

Să luăm de pildă o lucrare de referință în rândul credincioșilor noștri, și anume *Vămile văzduhului* vol. I, a părintelui Nicodim Mândiță, duhovnicul al doilea ca popularitate după părintele Cleopa. În

această lucrare apărută, (coincidență!) în anul 1948, pe lângă învățătura tradițională a vâmlor, părintele Nicodim a „improvizat” după cum singur o recunoaște în precuvântare, o serie de adaosuri ce le-a considerat de folos, alcătuind un fel de „îndreptar de spovedanie” cu recunoașterea diferitelor păcate, inclus între vâmi. Astfel la *Vama a 4-a a lăcomiei și îmbuibării pânteceleui*, găsim următorul păcat ce trebuie mărturisit la duhovnic:

31) Am postit contra rânduieilor Bisericii lui Dumnezeu, așa, *când Sf. Biserică deslega postul, eu posteam încă 13 zile*, împotrivă; iar când ea hotăra post fiilor și fiicelor ei, eu îndărătnicindu-mă împotriva rânduieilor ei sfinte, mâncam de fruct înainte (d).

Acest fel de cateheze populare au continuat în aceeași direcție după cum citim de ex.:

„12) am crezut mai mult în calendar decât în învățătura Bisericii, *ținând sărbătorile și posturile pe calendarul vechi*.

13) Am ținut calendarul pe vechi, nesocotind hotărârea Sfântului Sinod *al Bisericii* (sic!)...”¹⁹

Să menționăm că și în perioada 1930-1948 au funcționat *aceleași* rânduieii în bisericile ce au adoptat „stilul nou” (cu excepția Finlandei). „Sinodul pan-ortodox” de la Moscova 1948 invocat de părintele Cleopa pare a consimți, cel puțin pe o durată provizorie nedeterminată, până la întrunirea unui adevărat sinod pan-ortodox (ecumenic!) aceste anomalii liturgice, alegând varianta „răului cel mai mic”.

Recunoaștem desigur că acestea, la care se adaugă situația din anul în care scriem (2005) constituie situații limită, dar - atenție! – ele survin nu ca excepții, ci ca o consecință *de regulă* a situației calendaristice actuale a bisericilor „de pe nou”. Dovada este furnizată de ex. în tabelul cu data Paștelui între 1961 și 2118 aflat la sfârșitul Sf. Evanghelii contemporane. Astfel situația critică descrisă mai sus (Paștele cade după data de 25 aprilie) se repetă de nu mai puțin de 45 de ori în 157 de ani! Între 1961 – 2005, 44 de ani, situația a avut loc de 18 ori. În aceleași intervale de timp Paștele cade în luna mai 1961 – 2118 de 27 de ori, iar între 1961 – 2005 de 7 ori. Cam mult...

Să vedem acum consecințele situațiilor de mai

sus în ceea ce privește spovedania și împărtășania. Duhovnicii și credincioșii sunt puși în fața următoarei dileme: pentru spovedanie ar trebui, cum am mai spus, *cel puțin trei zile la rând, post*. Putem în acest caz să numim, fără a greși, *o spovedanie de obște*, adică cea făcută de către toți membrii Bisericii, cler, monahi și credincioși. Atenție! A nu se confunda aceasta cu spovedania *în comun*, de tipul celei practică de către Sf. Ioan de Kronstadt în Postul Mare, ca o iconomie cu totul specială. Deci o spovedanie normală, individuală.

Cum se vor putea ține aceste zile? În cazul când sărbătoarea cade (după Paștele pe 1 mai) într-o zi de miercuri, (așa cum cade de exemplu în anul acesta – 2005) este *exclus*, deoarece a posti în Duminica Rusaliilor sau chiar cea „A tuturor Sfinților” este o abatere extrem de gravă și cu totul *inacceptabilă*, drept pentru care am văzut că nici un Sf. Sinod local nu s-a putut încumeta (cel puțin până acum!) să o facă. Și atunci, de la sine înțeles că nici duhovnicii sau credincioșii nu au acest drept, altminteri agonisind osândă în loc de plată.

Se poate atunci ca o derogare posti numai 2 zile? Eventual, dar practic spovedania tuturor credincioșilor *într-o singură zi*, marți de ajun, devine și ea practic *imposibilă*, într-o parohie normală, cu toată bunăvoința, evlavie și râvnă clericilor și credincioșilor. Nici ideea continuării spovedaniei în chiar ziua de miercuri, a praznicului, în timpul utreniei, nu ar face decât să mai îndrepte parțial lucrurile, creând și oarecare tulburare în biserică. S-au mai auzit și propuneri de a se posti cele trei zile în săptămâna de harți de după Sfânta Treime, cum ar veni marți, miercuri, joi, sau miercuri, joi, vineri. Aici se încalcă 2 lucruri:

- zilele de bucurie (harți) rânduite de Biserică în Sfânta sa Tradiție;
- spovedania *nu mai este de fapt într-unul* din cele 4 mari posturi de peste an, deci se calcă porunca a 4-a a Bisericii. Pe alocuri s-a menționat, parcă anticipând cumva această situație ciudată și indicația: „sau cel puțin (măcar) *o dată pe an*, adică în Postul Mare. Dar după tâlcuirea duhovnicească generală, porunca a 4-a a vrut să zică „cel puțin de 4 ori”:

„După rânduiala Bisericii și după Tradiție, credincioșii se

împărtășesc, cu dezlegarea preotului lor, cel mai rar de patru ori pe an, în cele patru posturi.”²⁰ Acum, întrucât atât duhovnicii cât și credincioșii din B.O.R., ca și ceilalți din bisericile de „pe nou” se găsesc în situația aceasta penibilă *fără voia lor*, (și pentru zdrobitoarea majoritate și *fără știrea – cunoștința lor*, ei fiind cu totul departe de cunoașterea rânduielilor canonice și de tipic) în care „postul Sfinților Apostoli nu este desființat, ci ținut sub iconomia Bisericii Ortodoxe Române... care rămânem la hotărârea Sfântului Sinod și câte zile rânduieste Sfântul Sinod, atâtea zile postim”, atunci și duhovnicii și credincioșii *ar putea* să iconomisească în acest caz. Însă, oricum ar fi, este vorba doar de un compromis, în care nu pot fi date decât indicații și sugestii de la caz la caz, și *nicidecum o regulă generală normativă* obligatorie. Ba chiar vom spune că aceasta se încalcă acum tot la modul *general*. Și atunci, rămân și alte variante,:

- a se ține doar cele 2 zile de post (luni și marți) și a se face spovedanii chiar în timpul acestui „așa-zis” post mare, cu cei care vor s-o facă, mai ales pentru a se împărtăși de Sfinții Apostoli (nerecomandabil!);

- mult mai potrivită ni se pare varianta de a continua – desigur opțional! – postul și după sărbătoare, urmând ca spovedania și împărtășania să aibă loc zilele următoare (în parohii sâmbătă sau duminică). Așa va fi simțit postul ca fiind realmente un „post mare”, și cugetele duhovnicilor și credincioșilor se vor mai liniști...

Iată una din consecințele unei hotărâri pripite și nechibzuite luată în trecut sub presiunea unor factori „extra-bisericești”, secularizați, laici, politici, economici și „științifici”, fără a se fi obținut mai întâi *consensus Ecclesiae* și *consensus Patrum*. Faptul fiind consumat deja acum 80 de ani, urmașilor celor ce au decis în 1923 și 1948 la Constantinopol și Moscova „li se strepezesc dinții”. Și asta deoarece „cea de-a 2-a” și respectiv „cea de-a 3-a Romă” *au căzut deja*, ca și prima sub barbari, sub loviturile turcilor și bolșevicilor, adică în captivitatea unor puteri *antihristice* (Imperiul otoman, U.R.S.S.)! Iar potrivit proorociei călugărului Filaret „o a patra Romă nu va mai fi”. Prin

„Roma” se înțelege aici capitala unui Imperiu creștin Ortodox. Ultimul imperiu de acest fel a fost cel țarist care a pierit în 1917, marcând dispariția pentru totdeauna, până la sfârșitul veacurilor a unui *stat creștin*.²¹

Îndrăznim să afirmăm, constatând *roadele* acelor hotărâri, dintre care am descris doar *un caz*, (zdruncinare din temelii a rânduielilor liturgice și canonice tradiționale, schismă, tulburare, sminteală și derută în Biserică) că acolo nu „S-a părut și Duhului Sfânt”! Rămânem la mila și iubirea de oameni a bunului Dumnezeu, mărturisindu-ne *neputințele*, dar totodată și *Adevărul* de credință, nădăjduind că Domnul ne va lumina și descoperi calea cea bineplăcută Lui de a ieși din aceste impasuri. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Bibliografie

Sf. Sava cel Sfințit *Tipicon*, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2002

Viața, minunile și învățăturile Sfântului Ierarh Serafim (Sobolev) făcătorul de minuni din Sofia, București, 2003

Arhim. Bălan, Ioanichie *Rânduiala Sf. Spovedanii și a Sf. Împărtășanii*, Mitropolia Moldovei și a Bucovinei, 1993

Mândiță, Nicodim, *Vămile văzduhului* vol. I

Ionescu, Nae, *Teologia*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003

Moss, Vladimir *The Orthodox Church at the crossroads from 1900 to the present day*, versiune on line pe internet la <http://www.romanitas.ru/eng/THE%20ORTHODOX%20CHURCH%20-%20I.htm>

Biserica Ortodoxă Română, nr. 3-4/1955

Pr. Simeon Adrian *Călăuză canonică* Ed. Pelerinul, Iași, 1996

NOTE:

¹ Evident în emisfera nordică! (n.a.)

² În cazul în care acesta are loc simultan, se amână până în duminica următoare cu aceste conjuncturi.

³ Pentru urmărirea pe larg a acestor evenimente a se vedea excepționalele

reportaje realizate în epocă de către Nae Ionescu, culese în lucrarea *Teologia*, Ed. Deisis, Sibiu, 2003, pp. 152-203

⁴ Arhim. Ilie Cleopa *Călăuză în credința ortodoxă*, Galați, 1991, pp. 252-253

⁵ *Pidalion 1933*.

⁶ *Op. cit.*, p. 203

⁷ *Îndrumări misionare*, Despre Posturi (capitol elaborat de către Pr. prof. dr. Ene Braniște), Ed. IBM al BOR, București, 1986, p. 742

⁸ Cart. V, cap. 20: „După ce veți serba Cincizecimea, *mai serbați o săptămână*, și după aceea postiți o săptămână; căci este drept ca să vă și bucurați de darul cel de la Dumnezeu, și să postiți după odihnă, deoarece și Moisi și Ilie au postit patruzeci de zile...” etc. (trad. rom. cit., p. 142)

⁹ Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Liturgia generală*, Ed. IBM al BOR, București, 1993, pp. 259-260

¹⁰ Dar am văzut mai sus cel fel de „cinste”: o zi!

¹¹ Sf. Simeon Tesalonicenul răspuns la întrebarea 54: „Postul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, al Sfinților Apostoli și a Preacuratei, de unde s-au așezat? Și cine le-a așezat dintâi? Că unii zic că aceste postiri sunt așezate mai în urmă.” București, 1865

¹² *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 3-4/1955, p. 274

¹³ *Conferința de la Moscova, 1948: Rezoluția conferinței Ortodoxe de la Moscova, în legătură cu Mișcarea ecumenică și Biserica Ortodoxă*, în „Ortodoxia”, I (1949), nr. 1, p. 127

¹⁴ Petru I. David (sic! titulatura de diac. prof. lipsește din anumite subțiri considerente...) *Ecumenismul factor de stabilitate în lumea de astăzi*, Ed. Gnosis, București, 1998, pp. 34-35

¹⁵ Vladimir Moss *The Orthodox Church at the crossroads from 1900 to the present day*, versiune *on line* pe internet la <http://www.romanitas.ru/eng/THE%20ORTHODOX%20CHURCH%20-%20I.htm>

¹⁶ 1948

¹⁷ s.v.!

¹⁸ *Viața, minunile și învățăturile Sfântului Ierarh Serafim (Sobolev) făcătorul de minuni din Sofia*, București, 2003, pp. 119-121

¹⁹ Pr. Simeon Adrian *Călăuză canonică* Ed. Pelerinul, Iași, 1996, p. 25

²⁰ Arhim. Ioanichie Bălan *Rânduiala Sf. Spovedanii și a Sf. Împărtășanii*, Mitropolia Moldovei și a Bucovinei, 1993, p. 71

²¹ Ase vedea amănunte în acest sens la Sf. Ioan de Kronstadt, Cuv. Serafim Rose, Vladimir Moss, ș. a.

Despre cinstea cuvenită episcopilor și despre sminteli

Interviu cu *Ieromonahul Savatie Baștovoi*

**Este ușor să tai un ram dintr-un copac,
dar încearcă și pune-l la loc**

Părinte Savatie, azi se vorbește mult despre “alinierea” Bisericii la mersul lumii, la cerințele societății moderne. Aceasta include, pe lângă altele, mai întâi de toate, recunoașterea autenticității tuturor credințelor și chiar intrarea în comuniune de rugăciune cu reprezentanții acestora. În acest sens, s-au făcut mișcări considerabile din partea anumitor ierarhi ai Bisericii Ortodoxe, ceea ce sfidează prevederile canonice și dogmatice lăsate de Sfinții Părinți. În aceste condiții, mulți credincioși se smintesc, își pierd orice încredere în ierarhi și ajung chiar să-i nesocotească. Cum credeți, ce atitudine trebuie să avem față de ierarhii Bisericii noastre?

Ne uităm la David care, fiind deja împărat peste Israel, era prigonit de Saul. Saul era îndrăcit, ne spune Scriptura, ieșise din ascultarea lui Dumnezeu și pentru aceasta a fost pedepsit și lepădat de Dumnezeu. În locul lui a fost uns David, deși Saul continua să stea pe scaunul lui Israel. Scriptura ne spune ce fel de necazuri răbda David din partea lui Saul, cum îl prigonea prin munți și căuta ca să-l omoare. Odată, tovarășii lui David au zis: “Să-l omorâm pe Saul”. David însă le-a răspuns: “Să nu-mi fie mie a ridica mâna asupra unsului Domnului”. Iată, Saul era nebun, era îndrăcit, Dumnezeu Însuși a mărturisit că l-a lepădat pe Saul și l-a ales pe David în locul lui. David știa toate acestea, și totuși a zis: “Să nu ridicăm mâna asupra unsului Domnului!”. Ungerea era veche, de acum anulată, dar David nu a nesocotit-o. Așa și noi - să ne temem a ridica mâna asupra unșilor Domnului. “Nu ridicați mâna asupra unșilor Mei și împotriva proorocilor Mei nu vicleniți!”, zice Domnul prin

gura lui David. Dumnezeu i-a ales. Oare Dumnezeu nu poate să le dea într-o noapte așa o boală ca să nu se mai scoale nimeni a doua zi? Oare noi suntem cei care trebuie să-i judecăm? Dacă Dumnezeu îi lasă, oare noi suntem mai mari? Numai dacă ne va întreba cineva, să spunem: “Eu așa cred”, să mărturisim credința dreaptă, nu cum spun ei, ca să nu fie sminteală în Biserică, dar, pe cât se poate, să nu-i atingem pe episcopi.

Cred că a venit vremea când va trebui să tăcem despre multe lucruri, chiar și despre apucăturile eretice ale unor episcopi, numai ca să nu pierdem Biserica.

Așa văd eu că a mers Biserica și acesta cred că este duhul smereniei și al păcii, mai ales la vremea noastră, când toate sunt așa de încurcate. Să nu facem sminteli și să nu îndemnăm la răzvrătire, că și așa toți sunt răzvrățiți. Acum e vremea răzvrătirii, când toți își fac adunări, cluburi, mișcări și pun moda lor în Biserică: “Că așa, că așa”. Nu trebuie să facem asta. **Ai auzit o sminteală, ia și o dezmințe: “Nu-i așa, frate!”**. Chiar dacă ai văzut tu cu ochii tăi, să nu o povestești, să nu o crezi. Noi suntem oameni supuși slăbiciunii. Dracul poate să arate multe lucruri care nu sunt. Binele trebuie să-l credem, dar răul - ce motive avem? Nici nu ne trebuie. Să ne rugăm! Să biruim răul cu binele - iaca pacea lui Hristos. Hristos a tăcut. Cine era mai sfânt, mai curat? Cine era arhiereu adevărat? Și vine un arhiereu din aceia de lege veche, lucrul mâinilor Lui, și-L lovește peste obraz. Cum zice la un tropar: “*Mâna cea de lut, pe care Tu ai zidit-o, Te lovește azi peste obraz*”. Și Dumnezeu a toate - tace. Arhiereul cel adevărat! Oare noi nu vom tăcea? Să nu încercăm să fim mai sfinți decât Sfântul Sfinților, că noi de la Dânsul am luat sfințenie, nu de la noi. Altminteri o să pierdem Biserica. Și Pavel, când a muștrat din neștiință pe un arhiereu de lege veche, numindu-l “perete vărui”, îndată și-a cerut iertare, aducând cuvintele Scripturii, că “*pe mai marii poporului tău să nu-i vorbești de rău*”.

Credeți că este mai bine să închidem ochii la faptele unor arhierei și să tăcem, de frica de a nu sminti?

- Să ne temem de sminteli. A judeca pe ierarhi în fața poporului este cea mai mare sminteală. Așa au apărut sectele. De unde credeți că s-au pornit protestanții și toată nebuneala? S-au judecat cu mai-marii lor, “*că nu mai sunt chiar așa de sfinți preoții ăștia, ce, noi nu suntem sfinți? Hai să facem noi Biserica noastră!*”. Și au făcut-o! Deși aparent rămânem în Biserică - noi tot ne dezbinăm. Azi vezi că se adună

creștinii și vorbesc: “Păi, cutare arhiereu îi așa, știu eu că ăsta-i mason!”. Nu mai spune tu așa fel de lucruri; îți dai seama ce vorbești? Dacă el stă acolo la Prestol, slujește Sf. Liturghie, cum poți spune astfel? Nu te temi de Dumnezeu? “Ăsta-i mason, știu eu ce har are, ce, ăsta-i arhiereu, dacă eu știu că a făcut așa și așa?”. În Rusia, pe unde vrei, este aceeași situație. Trebuie să ne temem de asta, pentru că știți cum se numește? - cuvânt deșert. Hristos a spus “pentru orice cuvânt deșert veți da răspuns”. Cuvântul deșert este cel care nu are acoperire, pe care tu nu ești sigur. Când a spus Domnul sentința asta? Atunci când I-au zis: “Cu domnul dracilor scoate El pe draci - cu Belzebul”. Și Hristos a zis: “*Orice hulă se va ierta, dar hula împotriva Duhului Sfânt nu se va ierta*”. Cuvânt deșert le-a socotit lor ceea ce au spus, pentru că nu știau sigur, au adus o învinuire deșartă. De aceea, când spui “cutare-i mason”, tu nu știi, și la judecată o să te întrebe: “Ai spus asta? Poftim - este deșartă!”. Și-atunci ce faci? Noi auzim multe, bate vântul și aduce tot felul de zvonuri, dar cine le răspândește? Nu trebuie să facem panica asta, pentru că Dumnezeu care dă viața și o ia, într-o clipă poate să-i paralyzeze și gata, că-i mason, că-i nemason - nu mai poate să vină la Liturghie. Dar dacă el vine și Dumnezeu îl rabdă, și el ia Trupul lui Hristos în mâinile lui, și Cel care este peste toate - îl rabdă, noi de ce să nu răbdăm?

M-am dus eu odată la părintele Selafile și l-am întrebat: “Părinte, mulți arhieri de azi nu sunt după Sf. Părinți, se roagă cu păgânii și altele fac. Cum să facem cu ei? Să luptăm, să scriem împotriva lor?” Și părintele mi-a zis așa: “Hai să ne uităm în Scriptură, în Vechiul Testament la evrei. Ce făceau arhierii? Și curveau și jertfă la idoli aduceau...”. Că și în templu au dus statuile zeităților grecești - noi știm asta. Și încă știți ce mai făceau? În vremea Olimpiadei, lăsau slujbele și fugeau la aruncat discurile, cum aleargă azi la fotbal. “Dar cu toate păcatele astea - zice părintele Selafile - când a fost să-i treacă Marea Roșie, a desfăcut marea și i-a trecut pe toți, pentru că erau ai Lui”. Așa și azi, același Dumnezeu este, și noi împreună cu arhierii și cu preoții - toți suntem cu păcate și cu necazuri. Aceia nu că erau masoni sau nu, ei jertfeau copiii și-i băgau la Moloh. Acestea toate le făceau, dar Dumnezeu a desfăcut marea și i-a trecut. Omul se întunecă ușor la minte, dar pentru asta nu trebuie să pătimească toată Biserica. Am auzit că cutare a căzut în ispită. Da, el a căzut, dar se poate întâmpla să cadă toți arhierii, în ispita asta,

unul să nu rămână. Și atunci ce facem? Desființăm Biserica sau facem alta, ca protestanții? Nu.

Părinții au anatemizat multe din ideile și acțiunile pe care anumiți episcopi de azi le încurajează. Oare nu trebuie să-i socotim lepădați pe cei ce fac aceste lucruri?

Și Sf. Gherasim al Iordanului a dat în arianism o perioadă, pentru că era simplu a avut ispita asta, și tatăl lui Grigorie Teologul, era episcop și tot a căzut în arianism. Și a trebuit să vină Grigorie să-l lămurească cum stau lucrurile. Iaca, a avut oleacă de vreme de ispită. La unii - este mai scurtă vremea, la alții - mai lungă. Cum se întâmpla la început, când încă nu erau dogmele lămurite? Dacă era vreun arhieru care nu învăța cum trebuie, atunci scria o epistolă, se adunau mai mulți și-i spuneau: "Frate, tu nu zici bine de Maica Domnului. De unde ai luat?". Și răspunsul lui: "Uite scrie în Scriptură acolo...". "Scrie acolo, dar fi bun și vino până la noi. Uită-te ce mai scrie în Scriptură". Eu am citit în faptele sinoadelor ecumenice, în română nu sunt traduse, dar eu le-am citit în rusește - niște scrisori, schimb de scrisori între episcopii eretici și cei ortodocși. Mai întâi îl lămuriau, pe urmă îi ziceau: "Frate, noi ți-am spus, dar să știi, dacă mai spui așa, noi nu vrem să avem legătură cu tine". Așa se adunau toți și dădeau anatema. Dar noi ce facem? Ne bârfim unii pe alții. Odată stăteam de vorbă cu părintele Rafail despre aceasta, și el a zis: "*Sfinții Părinți, când numeau pe cineva eretic, o făceau în Duhul Sfânt, adică vedeau cu Duhul că este eretic, dar noi o facem după mintea noastră, după cărțile citite, din răutate. De aceea ei zideau, dar noi ucidem*".

Noi îi lepădăm de la inima noastră, dar încă nu-i vremea. Și sfinții au căzut în erezii. Unii pentru simplitate, alții pentru rătăcire, dar s-au întors, pentru că Dumnezeu este puternic. Toate se fac cu sfat, cu dragoste. Să nu-i lăsăm în ispită. **Da, este erezie, să mă iertați, dar omul, când spune ceva, nu poți să-l declari îndată eretic.** Dacă aș merge în biserică și i-aș lua la bani mărunți pe fiecare, iertați-mă, dar nouă din zece sunt eretici. Nu numai dintre oamenii simpli, dar și dintre clerici, pentru că dogmele noastre sunt cheaguri ale vieții duhovnicești. Înțelegeți? Sunt materializări ale Duhului. Și, pentru ca să trăiești dogmele așa cum sunt ele, trebuie să fii pe înălțimea părinților care le-au formulat, pe înălțimea Duhului care a insuflat dogmele. Noi suntem niște puturoși și ne pare că mărturisim drept credința. Noi o mărturisim

fragmentar. Credem că Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt... Vorbim dar nu știm ce vorbim. Despre aceste lucruri mai bine să nu vorbim. Părinții din pustie, din Egipt, se fereau să vorbească despre dogme. Așa găsim și la Ioan Scărarul: "Ferește-te să vorbești despre dogme, că asta răcește sufletul". Noi ne băgăm așa de ușor și declarăm eretici și pe unul și pe altul. Da, sunt erezii vădite, dar este.. ispită. Nu declara că: „l-am auzit, l-am văzut, că a scris acolo...”. Ehe, și sfinții mai scriau așa, pe urmă ziceau că n-au zis chiar bine. Așa și noi. Nu pentru cuvântul care l-au scăpat din gură, să dăm anatemei.

De fapt, de cele mai multe ori, cei care judecă nici ei nu știu...

Asta e... Pe eretici Biserica îi anatemizează, dar, cu înțelepciune să le facem pe toate. Trebuie să cercetăm ceea ce a vrut să spună. Vă spun, Gherasim al Iordanului, așa de mare – a căzut în arianism, care nu era orice fel de erezie, ci una care neagă dumnezeirea Mântuitorului. Vă pare lucru de șagă? Nu dintr-astea ecleziale, care-s și mai fine, pentru care trebuie să ai mintea lui Grigorie Teologul, a lui Dumnezeu, ca să înțelegi cum îi cu Biserica. Dar dumnezeirea lui Hristos, noi, parcă toți o mărturisim, că iaca și unii sectanți mărturisesc dumnezeirea lui Hristos. În Pateric avem și alte pilde, când un părinte zicea că Trupul și Sângele de la Împărtășanie nu-i Trup și Sânge adevărat, dar era așa de mare, că orice se ruga, Dumnezeu îl auzea. Părinții l-au chemat și i-au zis: "Părinte, spui așa, dar Biserica nu spune așa". "Dar cum spune?". "Iaca cum spune...". "Păi, stați oleacă să mă rog ..". Și s-a rugat și a venit și a spus: "Da, îi drept așa cum spuneți voi. Îi Trup și Sânge, nu-i cum spun eu"... Și el de atâta timp se împărtășea! Vă dați seama ce fel de erezie? Nu din astea pe care le auzim noi la radio. Și iaca, Dumnezeu îl primește, el se împărtășea. Așa și noi, să nu ne grăbim să anatemizăm. Este ușor să tai un ram dintr-un copac, dar încearcă și pune-l la loc.

Iaca dragostea! A rosti anateme e ușor

O cetate când o pui pe vârful muntelui, toată lumea o vede, dar noi s-o ocrotim. Dacă s-a zgâriat peretele, îl punem la loc, dar nu să luăm sapa, să lovim în el și să strigăm: "Iaca, v-am spus eu că se strică peretele acesta, eu v-am spus încă de demult că peretele acesta se strică!". Și dai cu sapa-n perete. Cam așa facem noi. Oamenii pe oameni

ne sprijinim. Și Apostolul Pavel l-a muștrat pe marele Petru, când acesta se rușina să mănânce cu păgânii de față cu iudeii, ca să nu-l acuze. Pavel i-a zis: “Tu așa mărturisești pe Hristos? Așa te-a învățat El? Tu nu știi că și păgânii au primit harul ca și noi? Te rușinezi? Cauți la fețele iudeilor?”. Pavel l-a muștrat pe marele Petru. Dar acesta-i sfat din dragoste, nu dezbinător. Frate pe frate se sprijină, că noi suntem neputincioși. Așa și cu arhierii și cu preoții. Chiar și în parohie poate intra preotul în ispită. Dar, tu, cu dragoste du-te și-l ajută și fii o vreme lângă el. Arată-i dragoste ca el să câștige încredere în tine, să-i fii prieten, și atunci, odată o să beți un pahar de vin și el o să te asculte pe tine. Nu o face pe filosoful. Te-ai suit pe catedră și spui sfaturi. Fă ceea ce se poate face ca om. N-am să fac eu cu el erezie, n-am să slujesc cu alții, dar, ca un om, dacă pot să-l ajut cu ceva - păi, îl ajut. Apostolul Pavel cum zice? “Cu toți toate m-am făcut, ca măcar pe unul să câștig”. Despre Sfântul Spiridon Sindonitul se spune că, aflând că dregătorul cetății a căzut în arianism s-a dus și i s-a vândut ca rob, pustnic fiind, și slujindu-l multă vreme, prin înțelepciunea sa l-a cucerit și l-a adus înapoi la Ortodoxie. Iaca dragostea. A rosti anateme e ușor. Asta dacă vom face, atunci oamenii uitându-se la noi, vor căpăta putere. Atunci, toți sectarii și eterodocșii nu vor mai avea putere în Biserică. Eu chiar cred că astea-s șmecheriile lor ca să dezbine Biserica din interior, adică toată panica asta cu masonii și celelalte, care slăbește credința în popor. Întotdeauna Biserica s-a dezbinat din interior, ca și-n vremea lui Arie, care era preot.

Să păzim și sfințenia și asceza; să păzim și rugăciunea. Dar dacă nu vom avea dragoste și dacă nu vom căuta la dragostea lui Dumnezeu, să fim toți un duh, să nu risipim turma, păi nu vom fi mari în Împărăția cerurilor. Dacă “vom învăța și vom face”, vom fi mari, zice Hristos. Noi învățăm că trebuie blândețe, iertare, dar să și facem. Iertăm pe aceștia mici, în timp ce pe mai-marii noștri, căroră trebuie să le dăm cinste, nu-i putem ierta! Porunca pentru toată Biserica s-a dat. (*Glasul monahilor*, 4 / 2005)

Pelerinaj la locurile sfinte

- o credincioasă -

Firma MELIA a organizat prin ACR excursia Israel – Egipt, 12 zile. Cu avionul din București în două ore și jumătate am ajuns în Țara Sfântă. Din Tel Aviv cu autocarul am plecat în nordul Țării Sfinte. Întâi poposim la Netanya unde am fost cazați câteva ore la un hotel pentru a ne odihni. Atât Tel Aviv cât și Netanya sunt așezate pe țărmul Mării Mediterane. De aici plecăm în Cezareea, unde am vizitat Teatrul Roman, loc unde au fost închiși și chiar omorâți creștini mulți. Romanii pe atunci interziceau creștinismul. Aici sunt plantații mari de banani, ce se recoltează de două ori pe an. Din Cezareea mergem la Haifa, oraș ce se află pe Muntele Carmel (suprafața muntelui – 25 km.). În Muntele Carmel se află Peștera Sfântului Ilie; tot aici sunt trei Sfinte Mănăstiri (ale carmeliților). În regiunile din jurul Golfului sunt rafinării de petrol, restaurante românești. Din Haifa ajungem în orașul Nazaret, unde a copilărit Domnul nostru Iisus Hristos. Aici vizităm Sfânta Biserică „Buna Vestire”. Nazaretul este oraș arăbesc, cu locuitori musulmani și creștini. Perșii au distrus Sf. Biserică, iar în sec. al XI-lea, cruciații au reconstruit-o. În anul 1959 franciscanii au refăcut-o. În această Sfântă Biserică se află un izvor cu apă limpede și foarte bună. La acest izvor s-a arătat Sfântul Arhanghel Gavriil Maicii Preacurate.

Sărutăm sfintele icoane, luăm apă din izvor și mergem mai departe în satul Cana – sat arăbesc cu trei biserici franciscane, trei biserici greco-catolice și două biserici greco-ortodoxe. În nordul Israelului se află Marea Galilee. Împrejurimile sunt ocupate cu culturi de grâu, bumbac, porumb. Marea Galileii numită uneori Lacul Galileii, Lacul Ghenazaretului sau Marea Tiberiadei este locul așa mult iubit de Iisus Hristos, „Cetatea Sa”. Râul Iordan se varsă în Marea Galilee. Pe malul de vest al lacului spre Galileea propriu-zisă, se află următoarele localități evanghelice: orașul Tiberiada, Magdala, de unde era Maria Magdalena, Muntele Fericirilor, locul unde Mântuitorul a hrănit mulțimile cu 5 pâini și doi pești (Tabgha), locul unde S-a arătat ucenicilor după Înviere, Capernaumul „Cetatea lui Iisus”. La Capernaum am văzut casa

Sf. Petru care a devenit Biserică după Înălțarea Domnului. Alături de casa Sf. Petru este o Sinagogă a cărei fundație a fost făcută pe vremea Domnului nostru Iisus Hristos. Aici se găsesc plantații de curmali, rodii, măslini. Sf. Petru vine de la Betsaida la Capernaum. La Capernaum începe creștinismul, aici i-a găsit Iisus Hristos pe Sf. Apostoli Petru și Andrei, Iacob și Ioan. Aproape de Capernaum este Lacul Corazin unde s-au aruncat porcii când Domnul nostru Iisus Hristos a scos demonul dintr-un om din ținutul Gherghesenilor.

Lăsăm Galileea și trecem în Samaria unde vizităm Ierihonul (lună) cel mai vechi oraș din lume, iar apoi mergem pe Muntele Carantania, loc unde a fost ispitit Iisus Hristos. Aproape de Ierihon este Marea Moartă, o mare fără viață, unde sunt scufundate Sodoma și Gomora. Singur Lot cu cele două fiice ale sale s-a izbăvit de moarte. Ca dimensiune este lung de 100 km, lat de 25-30 km, adânc de peste 400 m. La nord se află gura de vărsare a râului Iordan, la sud se întinde pustiul Negev, la răsărit se înalță munții Moabului.

Lângă Marea Moartă este stana de sare a soției lui Lot. În apropiere de Marea Moartă este o Mănăstire Ortodoxă – „Sfântul Gherasim”, iar la 2 km de ea este locul unde a fost Botezul Domnului.

De la râul Iordan ne îndreptăm spre Ierusalim. Aici este mai multă verdeț, este orașul păcii. Mergem pe Muntele Măslinilor (Muntele Înălțării Domnului la cer) iar în limba greacă „Muntele Eleon”. Pe acest munte sunt mănăstiri vechi, frumoase ca: Mănăstirea Sf. Maria Magdalena, Dominus Flevit (Domnul plânge), unde Mântuitorul a plâns pentru necredința Ierusalimului și a profetizat dărâmarea lui și sfârșitul lumii. Alte mănăstiri sunt „Pater Noster”, mormântul și peștera Cuvioasei Pelaghia, Mănăstirea Ortodoxă Eleon și Mica Galilee. La Sfânta Biserică a Eleonului se găsește o piatră de unde s-a înălțat Domnul. Pe piatră se văd urmele picioarelor lui Hristos. În pronaos este locul unde a fost ascuns capul Sfântului Ioan Botezătorul. Ne îndreptăm spre Grădina Ghetsimani, loc de rugăciune și liniște, cel mai iubit (de Domnul Iisus Hristos) din Ierusalim. Grădina se află de o parte și de alta a pârâului Cedrilor. Prin mijlocul grădinii trece o șosea ce duce la Betania, Ierihon, Marea Moartă și Marea Galilee. În Grădina Ghetsimani se află patru locuri de închinare. Mormântul Maicii Domnului, Peștera Ghetsimani unde s-a rugat Iisus cu sudori de sânge, care sudori și astăzi se văd pe piatră (picuri de sânge), apoi Piatra prinderii lui Iisus și Biserica

Sfântului Arhidiacon Ștefan.

Mormântul Maicii Domnului (mijlocitoarea mântuirii noastre) se află într-o galerie subterană. La mijlocul galeriei se găsesc două mici paraclise, în dreapta este paraclisul Sfinților Părinți Ioachim și Ana, în stânga este paraclisul dreptului Iosif. Coborâm mai departe în biserica de pe mormântul Maicii Domnului.

Mormântul este săpat într-o piatră aproape albă, scobită deasupra în care a fost așezat trupul Maicii Domnului. La 40m de biserică se află Peștera Ghetsimani. Peștera are două altare: unul ne amintește de locul unde au dormit ucenicii și celălalt de locul unde S-a rugat Iisus. Iisus se ruga, iar ucenicii dormeau, tot așa și noi dormim, de aceea „au intrat lupii răi” și „amăgesc pe mulți”. Dă-ne Doamne dragoste ca să fim gata a ne da viața pentru Tine, pentru mântuirea tuturor. O, Iisuse Hristoase, îndură-Te, iartă-ne și ne scoală din somnul păcatelor.

La o distanță de 100 m de Peștera Ghetsimani se află piatra și locul prinderii Domnului, loc unde s-a ridicat Biserica Națiunilor. Aici L-a sărutat Iuda pe Iisus. Oamenii declară război lui Dumnezeu, omul se luptă cu cerul, cu sfinții și îngerii.

Lângă mormântul Maicii Domnului se află o biserică în locul unde a fost ucis Sf. Apostol și Arh. Ștefan. Aici este piatra colțuroasă unde a fost ucis Sf. Ștefan. De la biserică ne îndreptăm spre Sfânta Cetate – Ierusalimul Vechi, care, spre deosebire de cel nou, este înconjurat cu ziduri de 3m grosime și înalte de 10-12m ce formează un poligon neregulat cu o suprafață de 4km². Intrarea în Sfânta Cetate se face pe orice latură prin cele 7 porți plasate de jur-împrejurul Cetății. Cea de-a opta poartă, „Poarta de aur” la răsărit, este zidită de musulmani pentru a nu mai intra pe aici Iisus a doua oară. Iisus a intrat triumfător în Sfânta Cetate la Duminica Floriilor. O tradiție spune că tot pe aici va veni Iisus Hristos să judece lumea în Valea lui Iosafat care este alături.

Templul lui Solomon a fost zidit pe Muntele Moria, care a fost dărâmat în anul 70 și 132, iar pe ruinele lui au fost ridicate Moscheea lui Omar și alături Moscheea El-Aqsa. De aici plecăm la Lacul Vitezda (scăldătoarea oilor), loc unde Iisus vindecă un slăbănog de 38 de ani. Astăzi se mai văd ruinele celor cinci pridvoare ce se află în curtea unei mari biserici greco-catolice – Biserica Sfânta Ana. Sub această biserică se află o criptă unde se crede după tradiție că s-a născut Maica Domnului. Se mai văd ruinele milenare ale lacului Vitezda. Aici se spălau

oile aduse la Templu pentru jertfă. Ne apropiem de Drumul Crucii (Via Dolorosa) care urcă la Golgota și la Mormântul Domnului, locuri sfințite de picioarele și sângele Domnului. Ajungem la locul unde Pilat a judecat pe Domnul. După ce L-au legat, L-au dus la Ana și Caiafa, ce locuiau lângă Sion. La Caiafa a fost condamnat la moarte, aici a primit batjocură, bățai și tot aici s-a lepădat Petru de trei ori. Pilat avea sediul în Cezareea, dar mai venea la Ierusalim de Paști. Ostașii i-au împletit lui Iisus cunună de spini și L-au îmbrăcat cu mantie roșie. Drumul Crucii, care este de la Pretoriu până la Golgota, este împărțit în 14 stații:

1. Condamnarea la moarte în curtea casei lui Pilat.
2. Purtarea Crucii pe umerii Domnului în fața Pretoriului și pornirea spre Golgota.
3. Prima cădere a Mântuitorului sub povara Crucii.
4. Întâlnirea Domnului cu Maica Sa.
5. Luarea Crucii de pe umerii Domnului de către Simon din Cirene.
6. Întâlnirea Domnului cu Veronica care I-a șters fața cu o năframă, de sânge și de sudoare.
7. A doua cădere a Mântuitorului la pământ.
8. Întâlnirea Domnului cu femeile care plângeau și se tânguiau pentru El.
9. A treia cădere a Mântuitorului la pământ.
10. Dezbrăcarea Domnului de hainele sale pe Golgota.
11. Întinderea și răstignirea Domnului pe Cruce.
12. Moartea Domnului pe Cruce.
13. Coborârea Domnului de pe Cruce.
14. Punerea Domnului în Mormânt și Învierea Sa.

Ajungem la Biserica Sfântului Mormânt (Biserica Învierii). Slavă Ție Doamne! Slavă Ție! Biserica este o construcție măreață din sec. al XI-lea înălțată de cruciați în locul altei biserici vechi, zidită de Sfânta Elena în sec. al IV-lea. Biserica adăpostește cele mai scumpe locuri ale creștinătății: Muntele Golgota și Mormântul Domnului nostru Iisus Hristos, iar jos în stâncă se află peștera unde s-a descoperit Crucea Domnului de către Sf. Elena. La răsărit este o stâncă uriașă originală, acesta este Muntele Golgota. Pe creștetul acestei stânci a fost înfiptă Crucea Domnului răstignit pe ea. Urcăm trepte groase de piatră până sus pe Golgota. Aici se află o încăpere separată cu două altare, Altarul de sud este înălțat pe locul unde a fost dezbrăcat Domnul de haine și

pironit pe Cruce și altarul de nord înălțat pe locul unde a fost înfiptă Crucea cu Domnul nostru Iisus Hristos răstignit. Primul altar se numește „Fecioara Durerilor” iar celălalt este „Paraclisul Sfânta Golgota”. Aici se află o cruce mare cu Mântuitorul pictat pe ea, iar sub Sfânta Masă de lângă Sfânta Cruce se vede o gaură adâncă în piatră, marcată cu o rozetă de aur în formă de stea. Aici este locul unde a fost înfiptă Crucea. Sus atârnă zeci de candelă aprinse, multe lumânări, mireasmă de smirnă și tămâie. Acesta este cel mai sfânt loc de pe pământ. Atunci s-a întristat cerul, au plâns îngerii, s-a întunecat soarele, s-a cutremurat pământul, s-au despicat stâncile, au înviat morții. Prin sângele lui Hristos ni s-au spălat păcatele și ni s-a dat un nou botez și o Lege Nouă. Aici s-a mărturisit tâlharul și s-a mântuit. Lângă Sfânta Masă se află o icoană cu Maica Domnului cu sulița în inimă, iar în spatele ei se află o mare icoană cu Crucea întinsă pe pământ și Domnul nostru Iisus Hristos bătut în cuie și lângă Cruce este Maica Preacurată care „plânge, plânge și iar plânge, inima Maicii se frânge – aceasta fiind la altarul de sud.

Între Golgota și Sfântul Mormânt se află o lespede de piatră roșiatică, „Piatra Ungerii” unde Iosif și Nicodim L-au uns pe Domnul nostru Iisus Hristos și L-au pus în Mormânt nou. Sfântul Mormânt este susținut de 18 coloane de piatră. Sub bolta înaltă a rotondei se ridică un baldachin de piatră deasupra Sf. Mormânt. În prima încăpere este „Paraclisul Sf. Înger”. Aici a întâmpinat arhanghelul Gavriil pe Maria Magdalena. Sărutăm „Piatra Îngerului” și înaintăm în Sfântul Mormânt. Slavă Doamne Sfintei Învierii Tale, slavă Ție. Slavă Ție că ai aruncat pe pământul țării noastre sămânța dreptei credințe și ne-ai dat părinți martiri să ne apere credința.

Sărutăm piatra Sfântului Mormânt și intrăm via-a-vis în Biserica Sfintei Învieri (Catedrala Sfântului Mormânt) ce aparține Patriarhiei Ortodoxe Ecumenice de la Ierusalim. În mijlocul pronaosului bisericii se vede un sfeșnic de piatră ce marchează „centrul pământului”. În jurul Sfântului Mormânt se află patru altare așezate după punctele cardinale: la răsărit Biserica Învierii (ortodoxă), la sud altarul armenilor, la vest altarul copiii, la nord altarul catolicilor.

De la Sfântul Mormânt mergem pe Muntele Sion; nu este un munte propriu zis ci un platou mai înalt în sudul Ierusalimului Vechi. Este un munte cântat de David în psalmi și amintit de alți prooroci ca Isaia „Pus-au în Sion o piatră, o piatră de încercare, piatră din capul

unghiului de mare preț, bine pusă la temelie. Cel ce se va bizui pe ea nu se va clătina”. Aici este foișorul unde a avut loc „Cina cea de taină” din Joia Mare. Tot aici s-a pogorât Duhul Sfânt peste Apostoli și în apropiere de foișor este locul mormântului proorocului David. Foișorul se zice că a fost în casa Sf. Marcu Evanghelistul devenind prima biserică creștină din ceasul pogorării Duhului Sfânt. Aici s-a săvârșit prima Sfântă Liturghie de însuși Iisus Hristos. Aici a spălat Domnul picioarele ucenicilor Săi, aici s-a arătat Domnul înviat ucenicilor Săi „în prima zi a săptămânii”, seara, „arătându-Le lor mâinile și coasta Sa”. Spală-ne Doamne păcatele și ne primește la cina Ta cea Sfântă. Tot în Muntele Sion se află Mănăstirea Adormirii Maicii Domnului. Aici și-a petrecut o parte din viață Maica Domnului. De pe Sion venea adesea Maica Domnului la Sfântul Mormânt și se ruga pentru ea și pentru toată lumea. Sf. Arhanghel Gavriil a anunțat-o că va adormi și a adunat pe sfințele femei dându-le sfaturi. Îngroparea fiind în Grădina Ghetsimani, iar după câteva zile trupul ei a fost înălțat la cer.

De la Ierusalim ne îndreptăm spre Betleem, „Cetatea lui David”, Biserica Nașterii Domnului este ridicată în veacul IV-V deasupra Sfintei Peșteri. Lungimea Bisericii este de 60m și lată de 30m. Naosul este format din cinci nave longitudinale. Navele se sprijină pe patru rânduri de coloane din marmură roșie. În partea dreaptă a altarului coborâm câteva trepte și ajungem la Sfânta Peșteră. Peștera Nașterii e o încăpere naturală în stâncă, lungă de 10m, lată de 3m. Pe jos este pardosită cu marmură. Locul unde a fost ieslea cu Pruncul se află la răsăritul peșterii și formează altarul unde se slujește zilnic de ortodocși. O stea de aur fixată în pardoseala de marmură roșie ne indică locul Nașterii Domnului. Pe steaua de aur sunt înscrise în limba latină „*Aici a născut Fecioara Maria pe Iisus Hristos*”. Vis-a-vis de altar se află un alt mic altar unde Fecioara Maria a alăptat pe Iisus Pruncul. Alături de biserică sunt anexate alte altare sfinte ca: Paraclisul și peștera celor 14000 de prunci, Biserica catolică, Mănăstirea Sf. Ecaterina. La subsol sunt peșteri ca: peștera Sf. Iosif, a Sf. Prunci, a fericitului Ieronim care a tradus Biblia în limba latină.

La sud de Ierusalim, la 10 km, se află localitatea Ain Karem, satul Sf. Ioan Botezătorul.

În data de 29 octombrie 1990 mergem spre **Egipt** trecând prin Gaza, Nordul Peninsulei Sinai, traversăm Canalul de Suez care

leagă Asia de Africa. Egiptul are suprafața de 1000000km², din care 95% deșert. Populația este de 56 milioane, din care 75% musulmani, restul creștini, copti ortodocși și catolici. Se ocupă cu cultivarea bumbacului, prelucrarea aluminiului, întreprinderi de autoturisme, din floarea de lotus obțin un parfum plăcut, prelucrarea papirusului etc.

Ajungem în Cairo prin mijlocul căruia trece fluviul Nil. Aici vizităm piramidele și Valea Regilor. Având două zile libere 1-2 noiembrie am plecat din Cairo, din autogară, la Mănăstirea Sf. Ecaterina ce se află la o distanță de 450km de Cairo. După șase ore și jumătate de mers prin deșert ajungem la Sf. Mănăstire, ce se află la poalele Muntelui Sinai. În autocar eram eu, o franțuzoaică și o italiancă, precum și câțiva arabi. La mănăstire sunt câțiva beduini angajați care ne cazează și pregătesc masa pentru pelerini. Ieșind prin curtea mănăstirii, auzim clopotele trăgând și ne cheamă un mirean la biserică. Icoanele împărătești de pe catapeteasmă sunt de o rară frumusețe și sfințite de rugăciunile atâtor cuvioși călugări. Câți călugări sfinți n-au slujit timp de 16 veacuri! Alături de Sfânta Masă în dreapta se află sicriul cu moaștele Sf. Mari Mucenițe Ecaterina care a mărturisit pe Hristos în sec. al III-lea în Alexandria. Părintele ne întreabă dacă suntem ortodocși, ne cheamă în altar și după ce rostește o rugăciune ne dă să sărutăm Sf. Moaște și apoi ne oferă un inel de argint. După ce am primit acest inel mi-am revenit, deoarece eram foarte emoționată. Alături de acest altar este altarul „Rugului Aprins” unde a vorbit Moise cu Dumnezeu. Aici lumea se descaltă. După ce ne odihnim, dimineața la ora șase plecăm, cu ajutorul lui Dumnezeu, spre Muntele Sinai. Urcăm pe Valea Horda spre sud-est. În vest este Muntele Horeb (2000m). În partea opusă este Muntele Pisticos (M. Credinței). După 2km de mers pe valea Muntelui Horeb apare Muntele Jetro. Ajungem la Micul Sinai. Aici Munții Sinaiului în pustiul fără viață s-au revelat cele mai vechi cărți ale Vechiului Testament. Aici a vorbit Dumnezeu cu omul, s-a revelat taina vieții și a răscumpărării neamului omenesc: prin întruparea Domnului nostru Iisus Hristos. La 30km de Muntele Sinai este Muntele Rait de unde se vede Marea Roșie. Aici la Muntele Rait este patria Sf. Antonie cel Mare, Sf. Arsenie și Pahomie. În Muntele Sinai, în sec X-XIV se rostește pentru prima dată Rugăciunea Inimii. Dacă Egiptul este patria monahismului și a Patericului, Sionul este patria Filocaliei și isihasmului, patria Rugăciunii lui Iisus.

Ne aflăm pe Micul Sinai între Muntele Horeb și Muntele Sinai,

între cei doi profeți ai lumii Moise și Ilie. De jur împrejur alți munți ce-i înconjoară.

Pe Muntele Sinai proorocul Moise a văzut pe Dumnezeu față către față și nu s-a mistuit, aici a coborât Dumnezeu din cer Tablele Legii. La 10km spre apus se înalță Muntele Sf. Ecaterina, 2610m unde s-au găsit moaștele Sf. Ecaterina, iar cuvioșii călugări au ridicat un mic paraclis în cinstea Sfintei. Pe muntele Sinai se înalță un paraclis închinat Sf. prooroc Moise. Îl rugăm pe Dumnezeu să ne ajute să împlinim poruncile Legii. Când coborâm de pe Muntele Sinai, imediat se vede platoul larg al Muntelui Horeb unde proorocul Ilie a vorbit nevăzut cu Dumnezeu. Aici s-a ascuns proorocul de frica Izabelei, soția lui Ahab – închinători la idoli. Călugării de la mănăstirea Sf. Ecaterina au făcut un paraclis, iar la 50m de el se află chilia Cuviosului Daniil. Între chilie și paraclis se află un izvor. Alături se înalță câțiva chiparoși. Aici a stat Moise 40 de zile înainte de a urca pe muntele Sinai. Aici a avut loc masa legământului dintre Dumnezeu și Israel. Aici a stat și Sf. Ilie după ce a mers 40 de zile din Samaria până la Muntele lui Dumnezeu, Horeb.

Aici sunt trei chilii: chilia Cuviosului Daniil, a Sf. Grigorie și Peștera Sf. Ioan Scărarul care a scris în sec. al VI-lea „Scara virtuților”. Mai jos este scara cuviosului Iacob care a făcut 3750 de trepte, iar mai jos este Portalul Sf. Ștefan Sinaitul. Sf. Ștefan nu lăsa să urce nimeni pe Muntele Sinai până nu-și mărturisea păcatele din copilărie. Coborâm mereu, vedem Paraclisul Maicii Domnului. Tradiția spune că odinioară cuvioșii sinaiți nu aveau mâncare hotărându-se să coboare de pe Horeb și Sinai, dar în acest loc li s-a arătat Maica Domnului, i-a binecuvântat și le-a promis că vor avea pe viitor pâine și pesmeți numai să rămână să-L slăvească pe Dumnezeu. Altă dată au năvălit vipere asupra lor și din nou s-a arătat Maica Domnului și i-a izbăvit de moarte. În cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu s-a ridicat acest paraclis.

Mănăstirea Sf. Ecaterina are o bibliotecă mare, o colecție de icoane bizantine de peste 3000 de bucăți, o sală unde păstrează tezaurul, o gropniță în mijlocul căreia se află moaștele binemirositoare ale Cuviosului Ștefan. Alte așezări monahale în Sinai sunt: chilia Cuviosului Adriano, Paraclisul Sf. Treimi de pe vârful Muntelui Sinei, Paraclisul Sf. Ecaterina de pe Muntele Sf. Ecaterina, Mănăstirea Sf. Patruzeci de Muceniți, Mănăstirea Sf. Cozma și Damian, Mănăstirea Panaghia, Mănăstirea Sf. Apostoli, Mănăstirea El-Faram (spre Suez)

unde locuia Agar cu Ismail, Mănăstirea Rait situată pe malul Mării Roșii, întemeiată de Sf. Antonie cel Mare. Aici este un mare sihastru român – ieroschimonahul Juvenalie „Străinul”.

A doua zi, mulțumindu-o lui Dumnezeu că m-a învrednicit pe mine păcătoasa să văd aceste locuri sfinte, m-am întors cu autocarul la Cairo.

Cu tot grupul din țară am vizitat Biserica Suspendată care are un amvon cu 15 coloane, 110 icoane printre care se află icoana Maicii Domnului din sec. VIII pe piele de gazelă, icoana Maicii Domnului cu viața ei, șapte altare, moaște ale multor sfinți.

Sub această biserică este o altă biserică pentru refugiu. Alături de această biserică se află biserica Sf. Sergiu, construită în sec. III-IV. Aici se află „Grotă” unde a stat Maica Domnului cu pruncul și Iosif (Fuga în Egipt) când Irod urmărea să-L ucidă pe Iisus Hristos. Îngerul s-a arătat dreptului Iosif după un timp spunându-i că a murit Irod și s-au putut astfel întoarce la Nazaret.

Din Cairo, cu avionul, ne-am îndreptat spre București, mulțumind bunului Dumnezeu și Maicii Preacurate că ne-a învrednicit să vizităm acele locuri Sfinte și ne-am întors cu bine în țară.

La marginea câmpului

Mamă, tu crezi în îngeri păzitori?” „O, Doamne, dar cum nu, cred în ei, și nu doar cred, dar i-am și văzut, copila mea!” „I-ai văzut!?” o întrebam mirată pe mama, cândva, demult, dar nu cu mult înainte de a-și topi ființa firavă de lumină în întunericul veșnic, din vis în abis, așa cum legea bunului Dumnezeu dăinuie peste noi de când lumea. „Da, i-am văzut”, mi-a spus ea, cu chipul năpădit de amintiri și de-un nor de tristețe... „Parcă ieri ar fi fost... Eu și cu tatăl tău, doua ființe sărmene, al căror singur dat era sărăcia neagră și rea... Și în toată acea sărăcie au venit pe lume, una după alta, surorile tale... cea mare, apoi mijlocia. Și atât de greu o duceam tus-patru, încât nu mai știam dacă ceea ce trăiam era viață de trăit sau pedeapsă. Tatăl tău, fie-i țărâna ușoară, înrăit, înăcrit de câte rele se abăteau asupra lui, nu avea a se răzvrăti altfel decât ocărându-mă pe mine și bătându-mă, ca și cum niciodată nu ar fi existat acea zi în care, privindu-mă în ochi, m-a implorat să nu-l izgonesc din preajma mea, din raiul meu, cum spunea. Și până nu am consimțit să fiu a lui și doar a lui, pentru tot restul vieții noastre, nu a mai avut tihnă, nici pace nu mi-a dat. Asta, până când veni pe lume sora ta cea mai mare. Scârbit, m-a privit cu dispreț pentru că-i adusesem în casă o fată! Cu sora ta mijlocie a fost la fel: „o gură în plus, o pâine-n minus” și, din senin, bătai... A treia oară, când mi-a venit sorocul din nou, tot fată a fost. Eram încă în spital. Frica de ce va fi, îmi întuneca bucuria de a primi la piept mogâldeța aceea mica și caldă, pe care sora mi-o aducea surâzând... Strângând mica minune în brațe, priveam cu jind cum tații veneau la pruncii și la soțiile lor, cum le răsfațau cu toate bunătățile lumii, cum se uitau la ele și la odraslele lor, ca la niște minuni. Bărbatul meu nu a venit să ne vadă, nici în prima zi și nici în a doua. Într-un târziu, m-am pomenit cu mama lui, care, fără a se apropia de mine, mi-a strigat de departe: „Auzi, a zis fiul meu că, tu cu fata, acasă nici că mai ai ce căuta. Ori singură, ori să te duci cu ea în lume!”. Simțeam cum tot spitalul se prăbușește peste mine! În ziua când a trebuit să ies, cum nu aveam pentru fetiță nimic cu ce s-o-

nfășor, mi-am luat basmaua de pe cap și-am înfășat-o în ea, plângând! Și-am mers... și-am mers... și-am străbătut pe jos aproape întreg orașul. Iar mogâldeța ce-mi adormise în brațe, așa mi s-a lipit de piept, că inima-mi bătea cu a ei deodată, parcă-ntr-același ritm. Umblam orbește, cu lacrimi șiroind pe obraji. În urma mea, capete mirate și curioase se întorceau, până ce, iată-mă ajunsă lângă o margine de câmp. Afară însera, iar eu simțeam cum îmi pierd mințile... și atunci am lăsat fetița jos și am plecat. Ce țipăt a scos când a simțit că-n loc de pieptul cald, culcuș îi era de-acuma pământul rece! Dar eu fugeam mai departe și mai departe. Și, cu cât fugeam, cu atât îmi auzeam mai tare copilul plângând. Și, deodată, am înțeles. Ajunsă la doi pași de casă, m-am oprit ca și cum ceva îmi ținutia pe loc pașii și gândurile, și bătăile inimii... Nu! Așa ceva nu se poate întâmpla! Înapoi... Înapoi! Precum vântul cel nedomolit, precum o furtună, am luat-o la fugă înapoi, fără a mă mai opri nici un minut, nici o secundă ca să-mi trag răsuflarea... Fiori reci mă treceau din tălpi până-n creștet și-n toată acea goană, mă chinuiau întrebări al căror răspuns mi-era groază să-l aflu... Dacă s-a înecat în propriul ei plâns? Dacă au sfâșiat-o câinii? Nu știi cât a durat goana mea, știi doar că, odată ajunsă acolo, o privești de necrezut mi s-a înfățișat înaintea ochilor. Fetița mea, pentru a cărei soartă tremuram ca frunza sub brumă, râdea, așa înfășată în basma, așezată într-un leagăn de raze și flori, pe care îngeri de o frumusețe neasemuită îl purtau, înainte și înapoi, pe brațele lor. Razele soarelui, ce sta să apună, se frângeau în mii de scânteii pe aripile lor străvezii, iar printre cântecele ce împrejmuiau văzduhul, se auzea, ca un zvon de argint și cristal, râsetul copilei pe care o legănu. Năucită de ce vedeam, nici nu știi cât am stat pironită în loc. Știi doar, cum în clipa în care am înțeles că făptura aceea ocrotită de îngeri e chiar copila mea, m-am repezit ca o nălucă spre ea. Un fâlfâit moale mi-a trecut pe la urechi, și în timp ce-mi strângeam fetița în brațe, aripi ușoare spulberau ca pe un nor toate culorile cerului. Înălțându-se sus, tot mai sus, făcându-se una cu cerul, cu soarele... Răpusă de uimire, mi-am întors privirea spre minunea ce-mi surâdea în brațe, mai dulce decât îngerii ce-și luaseră zborul spre-nalt. Cu o duioșie nespusa, am strâns-o la piept și, înțelegând

că îngerii mi-au păzit-o ca să trăiască și să o apere pe drumul vieții, am pornit-o agale înspre casă, gata să înfrunt lumea întreagă. Iar copila aceea, pe care îngerii coborâți din cer au purtat-o pe brațe, copila aceea erai chiar tu, fata mea!...”

Asta este povestea pe care mama mea cea iubită mi-a spus-o demult, nu cu mult înainte ca ființa ei să schimbe un țărm de lumină cu altul de întuneric, lăsându-mi drept moștenire speranța că îngerii ce m-au păzit în momentele acelea de cumpănă mă vor păzi și de-atunci înainte, în toata viața mea. Căci îngerii păzitori, știa ea, sunt în slujba a tot ce înseamnă iubire, în slujba a tot ce-a creat Dumnezeu mai frumos pe pământ, după chipul și asemănarea Lui...
ISPAS IOANA - str. Aleea Topoloveni nr. 2, bl. A1, sc. C, et. 3, ap. 42, sector 6, București (*Articol disponibil la adresa: <http://www.formula-as.ro/articolprint.php?id=5814>*)

Aberatie UE:

Confidențialitatea comunicațiilor ar putea deveni o amintire

Comisia Europeană vă propune înregistrarea obligatorie a mesajelor e-mail, convorbirilor telefonice și altor mijloace electronice de comunicație de către companiile de telefonie și furnizorii de Internet, punând astfel capăt confidențialității în acest domeniu.

O recentă declarație a comisarului european pentru Informații și Media, Viviane Reding, a pus pe jar lumea IT&C-ului din țările UE. Comisia Europeană vă propune înregistrarea obligatorie a mesajelor e-mail, convorbirilor telefonice și altor mijloace electronice de comunicație de către companiile de telefonie și furnizorii de Internet, punând astfel capăt confidențialității în acest domeniu. Practic, dacă până acum autoritățile aveau nevoie de mandat pentru a intercepta convorbirile unei persoane, viitorul ar urma să arate că în “1984”, cu fiecare persoană “ascultată”.

Justificarea acestei propuneri: amenințarea terorismului este atât de înspăimântătoare, încât statele UE par dispuse să facă aproape orice pentru a-și proteja cetățenii, uneori chiar și împotriva voinței acestora. Franța, Irlanda, Marea Britanie și Suedia au făcut propuneri similare în luna aprilie a anului trecut, după atentatele de la Madrid, în urma cărora au murit 191 persoane. De asemenea, Consiliul Miniștrilor statelor membre UE a înaintat, anul trecut, o propunere conform căreia toate înregistrările din telecomunicații să fie păstrate pentru un an, pentru a putea fi folosite la prevenirea și soluționarea cazurilor de terorism.

Propunerea ar trebui adoptată de către Parlamentul European și de către statele membre, dar simplul fapt că ea a fost făcută indică limpede existența unui puternic curent de opinie favorabil unei asemenea măsuri de mână forte.

Nu este foarte clar dacă funcționarii europeni conștientizează pe deplin amploarea reacției de respingere pe care o asemenea decizie, specifică mai degrabă unui stat polițienesc, o poate avea la nivelul opiniei publice din statele Uniunii. Euroscepticilor li se va da apă la moară taman când Uniunea traversează un moment dificil, și n-ar fi exclus ca mulți să-și facă socoteala că, decât într-

